

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Факультет політичних наук
Кафедра історії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

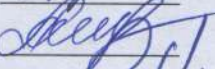
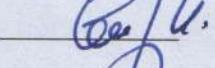

Перший проректор
ЧНУ ім. П. Могили
Котляр Ю. В.

« ____ » _____ 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ІСТОРІЯ УКРАЇНИ»

Галузь знань 03 «Гуманітарні науки»
Спеціальність 032 «Історія та археологія»

Розробник	Міронова І. С.	
Завідувач кафедри історії	Міронова І. С.	
Гарант освітньої програми	Шевченко Н. В.	
/Т.в.о. директора НН ІПО	Зуб К. М.	
Декан факультету політичних наук	Хмель А. О.	
Начальник НМВ	Шкірчак С. І.	

Миколаїв – 2022 рік

Розробник	Міронова І. С.
Завідувач кафедри історії	Міронова І. С.
Гарант освітньої програми	Шевченко Н. В.
Т.в.о. директора НН ІПО	Зуб К. М.
Декан факультету політичних наук	Хмель А. О.
Начальник НМВ	Шкірчак С. І.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни		
Найменування дисципліни	Історія України		
Галузь знань	03 «Гуманітарні науки»		
Спеціальність	032 «Історія та археологія»		
Спеціалізація (якщо є)			
Освітня програма	«Історія та археологія»		
Рівень вищої освіти	Бакалавр		
Статус дисципліни	Нормативна		
Курс навчання	1, 2, 3, 4		
Навчальний рік	2022-23 н. р.		
Номер(и) семестрів (триместрів):	Денна форма	Заочна форма	
	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12	
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	26 кредитів / 780 годин		
Структура курсу:	Денна форма	Заочна форма	
	Всього – 780 годин	Всього – 780 годин	
	– лекції – семінарські заняття (практичні, лабораторні, півгрупові) – годин самостійної роботи студентів	177 годин 207 годин 396 годин	44 годин 54 годин 682 годин
		49 %	13 %
Відсоток аудиторного навантаження	49 %	13 %	
Мова викладання	українська		
Форма проміжного контролю (якщо є)	-		
Форма підсумкового контролю	іспит, залік		

2. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни

Курс «Історія України» посідає одне з провідних місць серед історичних дисциплін, що вивчаються. Опанування ним формує системоутворюючу базу історичних знань для успішного вивчення дисциплін соціально-політичних, гуманітарних, культурологічного та історичного циклів.

Предметом навчального курсу є вивчення розвитку людського суспільства на українських землях, складного історичного шляху народу України, діяльності історичних осіб, політичних партій, суспільно-економічних, політичних, культурних процесів історичного розвитку, стосунків українського народу з іншими народами, його матеріального та духовного розвитку.

Історія – це наука про минуле людського суспільства і про його сьогодення. Це також наука про закономірності розвитку суспільного життя в конкретних формах, у просторово-часових вимірах. Минуле є активним чинником змін у сьогоденні. Змістом історії є історичний процес, що розкривається в явищах життя людини, відомості про які збереглися в історичних пам'ятках і джерелах. Явища надзвичайно різноманітні. Вони стосуються розвитку господарства, внутрішньої і зовнішньої політики країни, міжнародних стосунків, діяльності історичних осіб.

Вивчення гуманітарних наук складає важливу частку загальноосвітньої і світоглядної підготовки сучасних спеціалістів і сприяє розвитку особистості та виробленню нею

творчого підходу до вирішення виробничих проблем. Навчальній дисципліні «Історія України» належить важливе місце в системі освіти, оскільки інтелектуальний потенціал працівників визначається не тільки глибокими спеціальними знаннями, а й високими громадянськими і національно-патріотичними якостями.

Курс побудовано за проблемно-хронологічним принципом, на основі концепції історії України М. Грушевського.

Метою курсу «Історія України» є формування вмінь узагальнення та критичної оцінки історичного досвіду, практичного застосування історичного підходу в процесі рішення теоретичних і практичних проблем, розуміння сутності національної історії як суспільного феномену і як найважливішої частини неповторної особистості кожної людини.

Дисципліна «Історія України» виконує соціально значимі функції: пізнавальну, практично-аналітичну, світоглядну, виховну.

Методологічними підставами змісту курсу є цивілізаційний, культурологічний, регіональний підходи. Принципами вивчення історичних фактів є принцип історизму, об'єктивності, соціального підходу, альтернативності.

Навчання предмету має сприяти:

- формуванню історичної свідомості (критично осмислювати минуле, розуміти сучасність, орієнтуватися в ній; прогнозувати майбутнє);
- соціальній адаптації на основі вільного вибору пріоритетів у соціокультурній сфері життя з урахуванням і дотриманням гуманістичних засад.

Курс «Історія України» виконує такі завдання:

- Розкриває поняття, що людина – істота історична, що вона зростає, змінюється, розвивається з бігом часу, є продуктом його розвитку і усвідомлює свою причетність до історичного процесу.
- Пояснює, що історія допомагає людині визначити своє місце в світі, дає знання про те, що суспільство міркує про себе і як змінюється його стан протягом часу.
- Виробляє у студентів підхід до суспільних явищ з позиції історизму, діалектичного розуміння багатогранності, різноманітності, багатоваріантності та суперечності історичного процесу.
- Розвиває вміння всебічно, критично аналізувати інформацію різних історичних та сучасних джерел, самостійно, творчо осмислювати проблеми суспільного розвитку країн світу протягом багатовікової історії.
- Розвиває інтерес та повагу до світової культури.
- Сприяє формуванню переконань та ціннісних орієнтацій у системі «людина-суспільство-природа».

Курс «Історія України» тісно пов'язаний з іншими науками: всесвітньою історією, археологією, економікою, культурологією тощо. Історія використовує їх досягнення у вивченні різних аспектів історичного життя суспільства або специфічних його явищ, запозичує теоретичні поняття, категорії, які використовують ці науки. Історія розглядає процес розвитку суспільства з урахуванням своєрідності кожного етносу країни, між якими не завжди підтримувалися зв'язки, аналізує усю спільність явищ суспільного життя, всі його сторони (економіку, політику, культуру, побут і т. д.) в їх зв'язках та взаємообумовленості.

Передумови вивчення дисципліни:

Очікувані результати навчання:

Студенти повинні знати:

- Суть основних проблем історії та сучасного буття народу України.
- Основні закони та етапи розвитку людської спільності.
- Витоки української нації та її місце в загальнолюдських процесах.
- Суспільно-економічні, політичні та культурні процеси історичного розвитку українського народу.

- Історичні події.
- Зародження та розвиток української державності.
- Процеси розбудови сучасної незалежної української держави.
- Діяльність історичних осіб і політичних партій.

Студенти зобов'язані вміти:

- Порівнювати, аналізувати, узагальнювати і критично оцінювати історичні факти та діяльність осіб.
- Оцінювати події та діяльність людей в історичному процесі з позиції загальнолюдських цінностей.
- Співставляти історичні події, процеси з періодами (епохами).
- Розрізняти тенденційно подану інформацію.
- Орієнтуватись у науковій періодизації історії України.
- Вміти самостійно добувати історичну інформацію за темою, працювати з першоджерелами, літературою.
- Аргументовано відстоювати власну думку й позицію щодо історичних подій, фактів, персоналій.
- Інтегрувати явища національної культури в контексті європейської та світової культури.
- Самостійно складати конспект, тези, готувати реферат, доповідь на конференцію, відповіді на семінарське заняття.
- Вміти дискутувати, писати наукові студентські роботи.

Кінцеві результати вивчення курсу включають:

- Вміння узагальнювати, критично осмислювати та визначати можливості використання позитивного чи упередження модифікованого повтору негативного досвіду;
- Набуття навичок застосування історичної, методичної та педагогічної інформації в ході аналізу та корегування сучасних історичних явищ та процесів.
- Розкриття поняття, що людина – істота історична, що вона зростає, змінюється, розвивається з бігом часу, є продуктом його розвитку і усвідомлює свою причетність до історичного процесу.
- Вироблення у студентів підходу до суспільних явищ з позиції історизму, діалектичного розуміння багатогранності, різноманітності, багатоваріантності та суперечності історичного процесу.

Вивчення предмету «Історія України» забезпечує реалізацію наступних компетентностей:

Загальні компетентності:

- ЗК 01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- ЗК 02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові) компетентності:

- ФК 01. Усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому та сучасності.
- ФК 02. Усвідомлення відмінностей в історіографічних поглядах різних періодів та в різних контекстах.

- ФК 03. Усвідомлення соціальних функцій історика, розуміння можливості використання історії для досягнення політичних цілей, в тому числі наслідків зловживання історією.
- ФК 06. Здатність використовувати релевантні методи опрацювання історичних та археологічних джерел, зокрема інструментарій спеціальних історичних дисциплін, а також сучасні інформаційні технології для обробки історичних даних.
- ФК 07. Здатність використовувати фахові знання та професійні навички для виявлення, охорони та популяризації історико-культурної спадщини.
- ФК 08. Здатність використовувати у фаховій діяльності знання гуманітарних та соціальних наук, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні й соціальні події та явища.

Програмні результати навчання:

- ПРН 01. Знати найважливіші факти історичного минулого українського народу і історії людства загалом, а також мати більш глибокі знання про певний історичний період або проблему.
- ПРН 06. Виявляти взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі, аналізувати суспільні процеси в історії України у контексті європейської та світової історії.
- ПРН 11. Здійснювати аналіз ситуацій з урахуванням історичного контексту та/або історичних передумов.
- ПРН 13. Розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот, ефективно співпрацювати з носіями різних історичних та культурних цінностей.
- ПРН 14. Вміти акумулювати та поширювати кращий досвід професійної діяльності, інтегрувати досягнення інших наук для вирішення актуальних проблем історії та археології.
- ПРН 15. Планувати дослідницькі проекти з історії, археології, краєзнавства та ін. Використовувати знання за фахом для проведення занять з історії, виховної роботи у загальноосвітніх навчальних закладах, у професійній діяльності в органах державної влади і місцевого самоврядування, аналітично-інформаційних інституціях, засобах масової інформації, соціальних і культурних закладах, громадських організаціях тощо.

3. Програма навчальної дисципліни

Денна форма:

	Теми	Лекції	Практичні (семінарські, лабораторні, півгрупові)	Самостійна робота
2 семестр				
1	Тема 1. Вступ. Предмет і завдання курсу «Історія України»	2	2	6
2	Тема 2. Початок формування людської цивілізації на території України	2	2	6
3	Тема 3. Енеоліт і доба бронзи на території України. Трипільська культура	4	2	6
4	Тема 4. Кіммерійці у первісній історії України	2	2	7
5	Тема 5. Скіфи у первісній історії України	2	2	7
6	Тема 6. Сармати у первісній історії України	4	2	7
7	Тема 7. Вивчення античних пам'яток Півдня України	2	2	7
8	Тема 8. Античні держави Північного Причорномор'я	6	4	7
9	Тема 9. Соціально-економічний розвиток античних міст Північного Причорномор'я	4	2	7
10	Тема 10. Культурний розвиток античних міст Північного Причорномор'я	4	2	7
11	Тема 11. Східні слов'яни в VI–IX ст.	4	4	7
12	Тема 12. Релігійні вірування та міфологія східнослов'янських племен	4	2	7
13	Тема 13. Археологічні культури I тис. н. е. на території України	6	4	7
14	Тема 14. Проблеми етногенезу східних слов'ян	4	2	7
15	Тема 15. Прадавня історія України	4	2	7
	Всього	54	36	102
3 семестр				
1	Тема 1. Східнослов'янські об'єднання племен на території України. Версії походження праукраїнської давньоруської держави	2	4	6
2	Тема 2. Перші київські князі	2	4	6
3	Тема 3. Розквіт Київської Русі за Володимира Великого, Ярослава Мудрого та їх наступників	3	4	7
4	Тема 4. Україна в період політичної роздробленості Київської Русі	2	4	6
5	Тема 5. Боротьба Русі проти монголо-	2	4	6

	татарської навали			
6	Тема 6. Галицько-Волинська держава	2	4	7
7	Тема 7. Культура Київської Русі та Галицько-Волинського князівства	2	6	7
	Всього	15	30	45
4 семестр				
1	Тема 1. Політичне розмежування земель Південно-Західної Русі наприкінці XIII – XIV ст.	2	4	6
2	Тема 2. Політичний розвиток українських земель у складі Великого князівства Литовського (друга половина XIV – XVI ст.)	2	4	6
3	Тема 3. Соціально-економічний розвиток українських земель у складі Великого князівства Литовського (друга половина XIV – перша половина XVI ст.)	2	4	6
4	Тема 4. Люблінська унія та утворення Речі Посполитої	2	4	6
5	Тема 5. Соціально-економічний розвиток та політичне становище українських земель у другій половині XVI ст.	2	4	6
6	Тема 6. Суспільно-політичне та церковне життя в Україні у другій половині XVI ст. Берестейська церковна унія.	2	4	6
7	Тема 7. Виникнення козацтва і оформлення як стану (друга половина XV – перша половина XVI ст.)	2	4	6
8	Тема 8. Формування української народності та його еліти	2	4	6
9	Тема 9. Культура українського народу під іноземним гнітом.	2	4	6
	Всього	18	36	54
5 семестр				
1	Тема 1. Національно-визвольна війна українського народу проти польського панування 1648–1657 рр.	2	4	6
2	Тема 2. Руїна. Україна в другій половині XVII ст.	2	4	6
3	Тема 3. Українські землі наприкінці XVII – XVIII ст.	2	4	7
4	Тема 4. Українські землі у складі Російської імперії наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.	2	4	6
5	Тема 5. Західноукраїнські землі у складі Австрійської імперії (кінець XVIII – перша половина XIX ст.)	2	4	6
6	Тема 6. Соціально-економічні та політичні зміни у підросійській Україні в другій	3	6	7

	половині XIX ст.			
7	Тема 7. Західноукраїнські землі у складі Австро-Угорської імперії в другій половині XIX – на початку XX ст.	2	4	7
	Всього	15	30	45
6 семестр				
1	Тема 1. Україна напередодні та в роки буржуазно-демократичної революції 1905–1907 рр.	2	2	4
2	Тема 2. Україна напередодні та в роки Першої світової війни	2	2	4
3	Тема 3. Утворення Центральної Ради. Початок державного відродження України	2	2	4
4	Тема 4. Проголошення автономії. Розгортання української революції (весна – літо 1917 р.)	2	2	4
5	Тема 5. Соціально-економічна і культурницька діяльність Центральної Ради	2	2	4
6	Тема 6. Боротьба за владу в Україні. Війна Радянської Росії проти УНР	2	2	4
7	Тема 7. Боротьба за владу в Україні. Війна Радянської Росії проти УНР	2	2	4
8	Тема 8. Брестський мир та його наслідки для України. Повалення Центральної Ради. Основні підсумки її діяльності	2	2	4
9	Тема 9. Українська Держава Павла Скоропадського	2	2	4
10	Тема 10. Відродження УНР. Доба Директорії	2	2	4
11	Тема 11. Відновлення та падіння радянської влади в Україні у 1919 р. Радянсько-польська війна. Розгром Врангеля	2	2	4
12	Тема 12. Національно-визвольний рух на західноукраїнських землях. ЗУНР	2	2	4
13	Тема 13. Україна в умовах нової економічної політики (1921–1928 рр.)	2	2	4
14	Тема 14. Національна політика в УСРР в 1920–30-х рр. Українізація	2	2	4
15	Тема 15. Здійснення індустріалізації в Україні	2	2	4
16	Тема 16. Насильницька колективізація сільського господарства та її наслідки. Голодомор-геноцид 1932–1933 рр.	2	2	4
17	Тема 17. Утвердження сталінського тоталітарного режиму в Україні (кінець 1920-х – 1930-ті рр.)	2	2	4
18	Тема 18. Західна Україна між двома війнами (1921–1939 рр.)	2	2	4
	Всього	36	36	72

7 семестр				
1	Тема 1. Трагічний початок Великої Вітчизняної війни. Бойові дії на території України в 1941–1942 рр.	2	2	4
2	Тема 2. Німецько-фашистський окупаційний режим в Україні	2	2	4
3	Тема 3. Народна боротьба на окупованій території	1	1	2
4	Тема 4. Звільнення українських земель від німецько-румунських окупантів у 1943–1944 рр.	2	2	4
5	Тема 5. УРСР у повоєнні роки. Відбудова народного господарства	2	2	4
6	Тема 6. Суспільно-політичний рух в Україні у повоєнні роки	2	2	4
7	Тема 7. Спроба здійснення нової політики УРСР в умовах хрущовської «відлиги» (кінець 1950-х – середина 1960-х рр.)	2	2	4
8	Тема 8. Наростання кризових явищ в соціально-економічному, політичному і культурному житті УРСР (друга половина 1960-х – початок 1980-х рр.)	2	2	4
	Всього	15	15	30
8 семестр				
1	Тема 1. Україна у перебудовний період	2	2	4
2	Тема 2. Україна на шляху до свободи і незалежності	2	2	4
3	Тема 3. Проголошення Української незалежної держави	2	2	4
4	Тема 4. Україна на етапі розбудови незалежної держави. Л. Кравчук	2	2	4
5	Тема 5. Міжнародна діяльність України в сучасну добу	2	2	4
6	Тема 6. Проблеми соціально-економічного і політичного розвитку і шляхи їх подолання	2	2	4
7	Тема 7. Президент Л. Кучма	2	2	4
8	Тема 8. Помаранчева революція. В. Ющенко	2	2	4
9	Тема 9. Президент В. Янукович	2	2	4
10	Тема 10. Революція гідності. Війна на Сході України. Президент П. Порошенко	2	2	4
11	Тема 11. Президент В. Зеленський. Російсько-українська війна 2022–2023 років	2	2	4
12	Тема 12. Історична періодизація збройної агресії російської федерації проти України	2	2	4
	Всього	24	24	48
	Всього за курсом	177	207	396

Заочна форма:

	Теми	Лекції	Практичні (семінарські, лабораторні, півгрупові)	Самостійна робота
2 триместр				
1	Тема 1. Вступ. Предмет і завдання курсу «Історія України». Початок формування людської цивілізації на території України	2	-	21
2	Тема 2. Енеоліт і доба бронзи на території України. Трипільська культура	2	-	20
3	Тема 3. Кіммерійці, скіфи і сармати в первісній історії України	2	-	21
	Всього	6	-	62
3 триместр				
1	Тема 1. Античні держави Північного Причорномор'я	2	2	21
2	Тема 2. Проблеми етногенезу східних слов'ян	1	2	20
3	Тема 3. Східні слов'яни в VI–IX ст.	1	2	21
	Всього	4	6	62
4 триместр				
1	Тема 1. Східнослов'янські об'єднання племен на території України. Версії походження праукраїнської давньоруської держави	2	-	15
2	Тема 2. Перші київські князі	2	-	15
3	Тема 3. Розквіт Київської Русі за Володимира Великого	2	-	16
4	Тема 4. Розквіт Київської Русі за часи правління Ярослава Мудрого та його наступників	2	-	16
	Всього	8	-	62
5 триместр				
1	Тема 1. Україна в період політичної роздробленості Київської Русі	-	2	16
2	Тема 2. Боротьба Русі проти монголо-татарської навали	-	2	15
3	Тема 3. Галицько-Волинська держава	-	2	16
4	Тема 4. Культура Київської Русі та Галицько-Волинського князівства	-	2	15
	Всього	-	8	62
6 триместр				
1	Тема 1. Політичний і соціально-економічний розвиток українських земель у складі Великого князівства Литовського	1	1	15

	(друга половина XIV – перша половина XVI ст.)			
2	Тема 2. Люблінська унія та утворення Речі Посполитої. Соціально-економічне і політичне становище українських земель у другій половині XVI ст.	1	2	16
3	Тема 3. Суспільно-політичне та церковне життя в Україні у другій половині XVI ст. Берестейська церковна унія	1	1	15
4	Тема 4. Виникнення козацтва і оформлення як стану (друга половина XV – перша половина XVI ст.)	1	2	16
	Всього	4	6	62
7 триместр				
1	Тема 1. Національно-визвольна війна українського народу проти польського панування 1648–1657 рр.	4	-	21
2	Тема 2. Руїна. Україна в другій половині XVII ст.	2	-	21
3	Тема 3. Українські землі наприкінці XVII – XVIII ст.	2	-	20
	Всього	8	-	62
8 триместр				
1	Тема 1. Українські землі у складі Російської імперії наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.	-	2	15
2	Тема 2. Західноукраїнські землі у складі Австрійської імперії (кінець XVIII – перша половина XIX ст.)	-	2	15
3	Тема 4. Соціально-економічні та політичні зміни у підросійській Україні в другій половині XIX ст.	-	2	16
4	Тема 4. Західноукраїнські землі у складі Австро-Угорської імперії в другій половині XIX – на початку XX ст.	-	2	16
	Всього	-	8	62
9 триместр				
1	Тема 1. Україна напередодні та в роки буржуазно-демократичної революції 1905–1907 рр. і Першої світової війни.	-	2	15
2	Тема 2. Українська національно-демократична революцій 1917–1921 рр.	1	2	16
3	Тема 3. Україна в умовах нової економічної політики (1921–1928 рр.)	-	2	15
4	Тема 4. Утвердження сталінського тоталітарного режиму в Україні (кінець 1920-х – 1930-ті рр.)	1	2	16
	Всього	2	8	62

10 триместр				
1	Тема 1. Трагічний початок Великої Вітчизняної війни. Бойові дії на території України в 1941–1942 рр.	2	-	4
2	Тема 2. Німецько-фашистський окупаційний режим в Україні	2	-	4
3	Тема 3. Народна боротьба на окупованій території	2	-	2
4	Тема 4. Звільнення українських земель від німецько-румунських окупантів у 1943–1944 рр.	2	-	4
	Всього	8	-	62
11 триместр				
1	Тема 1. УРСР у повоєнні роки. Відбудова народного господарства. Суспільно-політичний рух	-	2	20
2	Тема 2. Спроба здійснення нової політики УРСР в умовах хрущовської «відлиги» (кінець 1950-х – середина 1960-х рр.)	1	2	21
3	Тема 3. Наростання кризових явищ в соціально-економічному, політичному і культурному житті УРСР (друга половина 1960-х – початок 1980-х рр.)	1	2	21
	Всього	2	6	62
12 триместр				
1	Тема 1. Україна у перебудовний період,	-	1	5
2	Тема 2. Україна на шляху до свободи і незалежності	-	1	5
3	Тема 3. Проголошення Української незалежної держави	1	1	6
4	Тема 4. Україна на етапі розбудови незалежної держави. Л. Кравчук	-	1	5
5	Тема 5. Міжнародна діяльність України в сучасну добу	-	1	5
6	Тема 6. Проблеми соціально-економічного і політичного розвитку і шляхи їх подолання	-	1	5
7	Тема 7. Президент Л. Кучма	-	1	5
8	Тема 8. Помаранчева революція. В. Ющенко	-	1	5
9	Тема 9. Президент В. Янукович	-	1	5
10	Тема 10. Революція гідності. Війна на Сході України. Президент П. Порошенко	-	1	5
11	Тема 11. Президент В. Зеленський. Російсько-українська війна 2022–2023 років	-	1	5
12	Тема 12. Історична періодизація збройної агресії російської федерації проти України	1	1	1
	Всього	2	12	62
	Всього за курсом	44	54	682

4. Зміст навчальної дисципліни

Денна форма:

4.1. План лекцій

№	Тема заняття / план
2 семестр	
1	<p>Тема 1. Вступ. Предмет і завдання курсу «Історія України»</p> <p>1. Вступ. Предмет, мета, значення і завдання курсу «Історія України».</p> <p>2. Методи та методологічна основа дисципліни.</p>
2	<p>Тема 2. Початок формування людської цивілізації на території України</p> <p>1. Ранній палеоліт (від появи людини до 150 тис. років тому).</p> <p>2. Середній палеоліт (150–35 тис. років тому).</p> <p>3. Пізній палеоліт (35–11 тис. років тому).</p> <p>4. Мезоліт (10–6 тис. років тому).</p> <p>5. Неоліт (VI–IV тис. до н. е.).</p> <p>6. Кам'яна Могила.</p>
3	<p>Тема 3. Енеоліт і доба бронзи на території України. Трипільська культура</p> <p>1. Енеоліт (IV–III тис. до н. е.).</p> <p>2. Трипільська культура.</p> <p>3. Бронзовий вік (II–I тис. до н. е.).</p> <p>4. Дикий Сад.</p>
4	<p>Тема 4. Кіммерійці у первісній історії України</p> <p>1. Ранній залізний вік.</p> <p>2. Історичне значення винайдення металургії заліза.</p> <p>3. Кіммерійці.</p> <p>4. Чорноліська культура.</p>
5	<p>Тема 5. Скіфи у первісній історії України</p> <p>1. Походження скіфів.</p> <p>2. Скіфсько-перська війна.</p> <p>3. Велика Скіфія.</p> <p>4. Скіфська культура.</p> <p>5. Скіфське військо.</p> <p>6. Вірування скіфів.</p>
6	<p>Тема 6. Сармати у первісній історії України</p> <p>1. Походження сарматів.</p> <p>2. Сарматські пам'ятки.</p> <p>3. «Підкорення» Скіфії.</p> <p>4. Політична історія сарматів.</p> <p>5. Язиги та роксолани.</p> <p>6. Аорси та сіраки.</p> <p>7. Військова справа сарматів.</p> <p>8. Гінекократія. Сарматські амазонки.</p> <p>9. Сарматська культура та релігія.</p>
7	<p>Тема 7. Вивчення античних пам'яток Півдня України</p> <p>1. Вивчення пам'яток античної культури на території України в описах Північного Причорномор'я П. Сумарокова, І. Потоцького, П.-С. Палласа, Г. Келера, П. Кеппена.</p> <p>2. Археологічні джерела Північного Причорномор'я.</p>

	<p>3. Археологічні розкопки на Півдні України в першій половині XIX ст. Виникнення археологічних товариств і музеїв.</p> <p>4. Археологічні розкопки античних міст-держав та їх некрополів на Півдні України наприкінці XIX – у XX ст.</p> <p>5. Дослідження історії античного Північного Причорномор'я Ф. Міщенком, Ю. Кулаковським, М. Ростовцевим.</p>
8	<p>Тема 8. Античні держави Північного Причорномор'я</p> <p>1. Антична колонізація Північного Причорномор'я: характер, причини і теорії міграції.</p> <p>2. Розвиток античних держав Північного Причорномор'я.</p> <p>3. Міста, сільські поселення, некрополі.</p>
9	<p>Тема 9. Соціально-економічний розвиток античних міст Північного Причорномор'я</p> <p>1. Населення античних міст Північного Причорномор'я.</p> <p>2. Господарство античних міст Північного Причорномор'я.</p> <p>3. Ремесла в античних містах Північного Причорномор'я.</p> <p>4. Економіка грецьких колоній Північного Причорномор'я.</p>
10	<p>Тема 10. Культурний розвиток античних міст Північного Причорномор'я</p> <p>1. Духовна культура та релігія.</p> <p>2. Вплив північнопричорноморської цивілізації на довколишні племена.</p>
11	<p>Тема 11. Археологічні культури I тис. н. е. на території України</p> <p>1. Зарубинецька культура.</p> <p>2. Черняхівська культура.</p> <p>3. Зарубинецька культура.</p> <p>4. Черняхівська культура.</p> <p>5. Колочинська, пеньківська, дзедзіцька культури.</p> <p>6. Райковецька культура.</p>
12	<p>Тема 12. Східні слов'яни в VI–IX ст.</p> <p>1. Етногенез слов'ян.</p> <p>2. Венеди, анти, склавини.</p> <p>3. Суспільний розвиток східних слов'ян.</p>
13	<p>Тема 13. Релігійні вірування та міфологія східнослов'янських племен</p> <p>1. Релігійні вірування східних слов'ян.</p> <p>2. Міфологія східнослов'янських племен.</p>
14	<p>Тема 14. Проблеми етногенезу східних слов'ян</p> <p>1. Дослідження ранньої історії східних слов'ян.</p> <p>2. Проблема вивчення праслов'янських старожитностей на території Східної Європи.</p> <p>3. Походження і розселення слов'ян.</p> <p>4. Формування слов'янських племен та племінних союзів. Їх взаємодії з сусідами.</p>
15	<p>Тема 15. Прадавня історія України</p> <p>1. Кам'яна Могила.</p> <p>2. Аратта-Ортанія, Русколань.</p> <p>3. Основні фальсифікації історії Праукраїни.</p> <p>4. Гетика та держава гунів.</p>
	3 семестр
1	<p>Тема 1. Східнослов'янські об'єднання племен на території України. Версії походження праукраїнської давньоруської держави</p> <p>1. Слов'янські культури. Анти і склавини.</p> <p>2. Східнослов'янські об'єднання племен на території України.</p>

	<p>3. Господарство та суспільний лад.</p> <p>4. Релігійний світогляд.</p> <p>5. Куявія, Славія, Артанія.</p> <p>6. Версії походження Давньоруської держави. Норманісти і антинорманісти. Хозарська теорія О. Прицака.</p>
2	<p>Тема 2. Перші київські князі</p> <p>1. Першопочатки держави. Утворення Київської держави.</p> <p>2. Політична історія Київської Русі за перших князів.</p> <p>3. Олег і збирання праукраїнських та інших племен.</p> <p>4. Ігор.</p> <p>5. Ольга.</p> <p>6. Хазарський Каганат. Святослав і його військова політика.</p>
3	<p>Тема 3. Розквіт Київської Русі за Володимира Великого, Ярослава Мудрого та їх наступників</p> <p>1. Боротьба за владу. Володимир і завершення формування Київської держави.</p> <p>2. Утвердження християнства на Русі.</p> <p>3. Громадянська війна за княжий стіл.</p> <p>4. Розквіт Київської Русі за Ярослава Мудрого.</p> <p>5. Київська держава в другій половині XI – на початку XII ст.</p> <p>6. Боротьба з половецькими ханами.</p>
4	<p>Тема 4. Україна в період політичної роздробленості Київської Русі</p> <p>1. Причини політичної роздробленості Русі.</p> <p>2. Утворення князівств.</p> <p>3. Відновлення централізованої монархії Володимиром Мономахом.</p> <p>4. Настання доби феодалної роздробленості.</p> <p>5. Суперництво Ярославичів за Київ.</p> <p>6. Князівства на території України у XII–XIII ст. та їх політика.</p> <p>7. Київське і Переяславське князівства. Чернігово-Сіверська земля.</p>
5	<p>Тема 5. Боротьба Русі проти монголо-татарської навали</p> <p>1. Чингісхан. Початок монголо-татарських завоювань.</p> <p>2. Битва на річці Калка.</p> <p>3. Навала орд Батия на Русь.</p> <p>4. Монголо-татарське іго.</p> <p>5. Золота орда.</p> <p>6. Київська Русь в світовій історії.</p>
6	<p>Тема 6. Галицько-Волинська держава</p> <p>1. Волинське і Галицьке князівства та їх об'єднання.</p> <p>2. Данило Галицький.</p> <p>3. Боротьба з лицарями-хрестоносцями та монголо-татарами.</p> <p>4. Галицько-Волинське князівство наприкінці XIII – на початку XIV ст.</p>
7	<p>Тема 7. Культура Київської Русі та Галицько-Волинського князівства</p> <p>1. Здобутки культури в Київській Русі.</p> <p>2. Релігія і церква.</p> <p>3. Писемність і освіта.</p> <p>4. Література і фольклор.</p> <p>5. Архітектура та живопис.</p> <p>6. Музика та видовища.</p> <p>7. Розвиток культури в Галицько-Волинському князівстві – продовжувачу традицій української державності.</p>

4 семестр	
1	<p>Тема 1. Політичне розмежування земель Південно-Західної Русі наприкінці XIII – XIV ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Подолання феодальної роздробленості на Русі у другій половині XIII ст. 2. Південно-Західний, Західний та Північно-Східний політичні центри збирання руських земель. 3. Політичне розмежування українських земель після падіння Південно-Західного центру (Галицько-Волинського). 4. Утворення Великого князівства Литовського, Руського та Жемантійського (ВКЛ) як регесанта Західного політичного центру консолідації Русі. 5. Входження українських земель (Східної Волині, Поділля, Київщини, Чернігово-Сіверщини до складу ВКЛ).
2	<p>Тема 2. Політичний розвиток українських земель у складі Великого князівства Литовського (друга половина XIV – XVI ст.)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Державний устрій Великого князівства Литовського, Руського і Жемантійського у XIV – на початку XIV ст. 2. Великий князь литовський (господар) та його статус і владні повноваження. Пани – Рада як аристократичний дорадчий орган при великому князі, його повноваження, персональний склад. 3. Система двірцевого управління. Удільні князі та їх місце у владній структурі ВКЛ. 4. Велике князівство як федерація удільних князівств (до реформи Вітовта). Місцеві органи управління, їх склад та компетенція. 5. Політико-адміністративний статус українських земель у складі ВКЛ (середина XIV – початок XV ст.) 6. Київське удільне князівство до 1471 р. як друге Українське королівство. Київська династія Олельковичів. 7. Унія Великого князівства Литовського з Польщею (1385), причини та наслідки для політичного розвитку ВКЛ. 8. Спроби Польщі інкорпорувати Велике князівство Литовське. Політика Вітовта на централізацію ВКЛ та процес ліквідації системи удільних князівств на користь зміцнення державної самостійності ВКЛ. 9. Початок обмеження автономії українських удільних князівств та її остаточна ліквідація (1471). Судебник Великого князівства Литовського 1468 р. 10. Загострення суперечностей між литовцями католиками та православною руською (білорусько-литовською) наприкінці XIV–XV ст. 11. Боротьба феодальних угруповань за владу у ВКЛ у 30–50 рр. XV ст. 12. Зовнішня політика ВКЛ у другій половині XIV – XV ст.: відносини з Московською Руссю, татарами, розгром хрестоносців під Грюнвальдом. 13. Претензії Московської держави на руські землі у складі ВКЛ. Московсько-литовські війни кінця XV – 20-х рр. XVI ст. 14. Загострення внутрішньополітичного становища у ВКЛ наприкінці XV – на початку XVI ст. Виступ Михайла Глинського та його союз з Московією. 15. Державні реформи у ВКЛ 20–60-х р. XVI ст. та перетворення князівства на шляхетську республіку. 16. Статути Великого князівства Литовського 1529, 1566 рр. 17. Причини і початок Лівонської війни (1558–1583) та вступ у війну проти Росії ВКЛ. Спроба знайти союзника проти Москви з боку Польщі. 18. Прибічники і противники унії з Польщею у ВКЛ. Позиція української еліти.

3	<p>Тема 3. Соціально-економічний розвиток українських земель у складі Великого князівства Литовського (друга половина XIV – перша половина XVI ст.)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості феодальних відносин у ВКЛ. Шляхи формування феодального землеволодіння та його військово-служилий характер. 2. Соціальна структура ВКЛ. Залежне селянство та його категорії. Соціальна еліта (князі, пани, бояри, зем'яни-шляхта). 3. Стан сільського господарства: форми та система обробітку землі. Перехід до панщинно-фільваркового господарства в Галичині, східній частині Волині та на початку XVI ст. у Литві. 4. «Волочна поміра» 1557 р. і спроба запровадити фільваркову систему на Волині, Київщині. 5. Обмеження селянських переходів та закріпачення селян (Литовський Статут 1529, 1566, 1588 рр.). 6. Розвиток ремесла. Цеховий його устрій. 7. Міста, їх населення, заняття, система управління. Міста з Магдебурзьким правом. Особливості магдебурзького права у ВКЛ та українських міст. 8. Торгівля. Розвиток торгово-грошових відносин. <p>Українські землі у системі зовнішньої торгівлі ВКЛ.</p>
4	<p>Тема 4. Люблінська унія та утворення Речі Посполитої</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Переговори між Великим князівством Литовським та Польщею у 1563–1568 рр. 2. Варшавський план унії як утворення однієї держави – Речі Посполитої та інкорпорації земель ВКЛ. 3. Віденський план як рівноправного політичного союзу двох держав та його прибічники з князівсько-магнатської верстви ВКЛ та опоненти в шляхетській верстві. Позиція в справі унії Сигізмунда II Августа – великого князя литовського і короля польського. 4. Початок переговорів в Любліні у 1568 р. польської і литовської делегацій та зрив переговорного процесу з ініціативи литовської сторони. 5. Відновлення переговорів у Любліні у 1569 р. за ініціативою Сигізмунда II Августа, що відкрито підтримав польський варіант унії, своїм указом оголосивши про приєднання до Польщі земель ВКЛ (Підляшшя, Волині, а згодом Київщини та Брацлавщини). Позиція депутатів з українських земель на нововідкритому Люблінському сеймі. 6. Заключний акт сейму в Любліні про утворення Речі Посполитої та умови польсько-литовського союзу. <p>Привілеї, видані Волині, Київській землі та Брацлавщині при переході їх до складу Польщі.</p>
5	<p>Тема 5. Соціально-економічний розвиток та політичне становище українських земель у другій половині XVI ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Державний устрій Польщі: королівська влада, сейм та станове представництво шляхти. 2. Політико-адміністративний статус українських земель у складі Речі Посполитої. 3. Земські привілеї Волині, Київщині, Брацлавщині 1569 р. та їх зміст. Перетворення української політичної еліти на провінційну та політичні наслідки для українського державотворення. 4. Ріст князівських і панських латифундій. Поширення фільваркового господарства та магнатського землеволодіння на Київщину і Брацлавщину та загострення соціальних протиріч в цих козацьких окраїнних регіонах. 5. Козацька проблема в Речі Посполитій: причини і наслідки. Боротьба козацтва за визнання їх станових прав. Ріст низового козацтва та його форпосту – Запорозької Січі. 6. Становище селянства: ріст феодальної експлуатації та остаточне закріпачення. Селянські втечі від феодально-кріпосницького гніту на Київщину і Брацлавщину, на Січ.

6	<p>Тема 6. Суспільно-політичне та церковне життя в Україні у другій половині XVI ст. Берестейська церковна унія</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Становище православної церкви у складі католицької держави Речі Посполитої. Втручання світських властей у церковне життя православних. Занепад освітнього рівня духовенства, моральних чеснот та критика зі сторони прихожан. 2. Завоювання Константинополя турками та переорієнтація константинопольського патріарха на Москву як церковного центру православ'я. 3. Невдалі спроби укладання унії католицької та православної церкви у XV ст. як засіб зберегти окремішність православної церкви у складі ВКЛ. 4. Загострення протиріч у церковному житті після переходу українських земель до складу Польщі. 5. Виникнення братств та їх спроби встановити свій контроль над церковною православною ієрархією. Усвідомлення останньою необхідності реформування православної церкви та зміцнення позицій вищого духовенства у духовному та політичному житті Речі Посполитої і пошуки нею варіанту компромісу з Ватиканом. 6. Позиція щодо можливої унії з католиками зі сторони українських православних магнатів (К. Острозький). 7. Підготовка умов унії церков та розкол в українському стані її прибічників. 8. Два собори у Бресті 1596 р. та остаточний розкол православ'я: утворення нової греко-католицької церкви і заборона православної. 9. Артикули Берестейської унії. Політичні наслідки церковного розколу для українства.
7	<p>Тема 7. Виникнення козацтва і оформлення як стану (друга половина XV – перша половина XVI ст.)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Причини та історичні обставини появи самодіяльної військово-служилої людності на порубіжжі зі Степом. 2. Дискусія про давньоруські корені козацтва. 3. Перші документальні згадки про українське козацтво та його місце в соціальній структурі і в системі державної військової оборони ВКЛ. 4. Джерела формування та поповнення козацтва, його організація та військова справа, заняття, місця дислокації. 5. Виникнення Запорозької Січі та перші походи запорожців проти татар, Туреччини. 6. Дмитро Вишневецький (Байда).
8	<p>Тема 8. Формування української народності та його еліти</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основна територія, умови складання. 2. Уніфікація матеріальної культури, характеристика психічного складу та стереотипів поведінки (менталітет) українства. 3. Мова, духовне життя у XIV – першій половині XVI ст. 4. Назва «Русь» та поява назви «Україна» (дискусія щодо етимології назви та ареалу побутування). Усвідомлення своєї руської самобутності в історичних літописах та давній літературі. 5. Назва «Мала Русь», її походження та поширення. 6. Питання формування української народності в історіографії. Наукові дискусії щодо початкового етапу української етногенези. 7. Поняття еліти та умови формування української еліти (склад, статус, джерела поповнення, позиція в політичному житті та усвідомлення своєї руської ідентичності). 8. Місце князів у формуванні політичної еліти українства.
9	<p>Тема 9. Культура українського народу під іноземним гнітом</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика розвитку культури України XIV – першої половини XVI ст. 2. Європейське Відродження та гуманістичні ідеї в українських землях: спільне і відмінне. 3. Освіта та наукові знання. Перші магістри та доктори – українські студенти в

	<p>західноєвропейських університетах.</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Книгодрукування (Франциск Скорина) та поширення його видань в Україні. 5. Перші освітянські центри для знаті на Волині та спроба запровадження книгодрукування Г. Ходкевичем у Зблудові. Запрошення російського першодрукаря І. Федорова. 6. Давня українська література: характеристика жанрова, авторство та основна проблематика. Філософська думка та історичні твори. Матеріальна культура. 7. Національно-духовне піднесення в Україні наприкінці XVI – у першій половині XVII ст. Реформаційний рух і культурно-освітня діяльність братств. 8. Початок книгодрукування в Україні. Відкриття Острозької слов'яно-греко-латинської Академії (1576). Діяльність письменників – полемістів (М. Смотрицький, Х. Філарет, брати Зизанії, К. Сакович, І. Борецький, І. Вишенський). 9. Заснування школи при Київському братстві (1615). Відкриття у 1632 р. з ініціативи митрополита Петра Могили колегіуму. Перетворення Києво-Могилянського колегіуму на центр освіти і культури українського народу другої половини XVII ст. 10. Література та філософська думка. 11. Становлення культури козацького бароко. 12. Архітектура та портретний живопис.
	5 семестр
1	<p>Тема 1. Національно-визвольна війна українського народу проти польського панування 1648–1657 рр.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Внутрішнє становище України в 1648 р. 2. Основні події національно-визвольної війни. 3. Внутрішнє й зовнішнє політичне становище Гетьманщини наприкінці 1653 р. 4. Політичні події 1654 р. 5. Воєнні дії 1654–1657 рр.
2	<p>Тема 2. Руїна. Україна в другій половині XVII ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Причини Руїни. 2. Громадянська війна та поділ козацької України на два гетьманства (вересень 1657 – червень 1663 рр.). 3. Боротьба за возз'єднання Української держави (червень 1663 – вересень 1676 рр.). 4. Останнє гетьманування Юрія Хмельницького. 5. Кінець Руїни. Коломацька рада.
3	<p>Тема 3. Українські землі наприкінці XVII – XVIII ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Антиукраїнська політика російського уряду. 2. Ліквідація царизмом Гетьманщини і Запорізької Січі. 3. Соціально-економічний розвиток українських земель наприкінці XVII – XVIII ст. 4. Антифеодальна боротьба селянства України: гайдамаччина, опришки, Коліївщина. 5. Приєднання до Російської імперії Причорномор'я, Криму та Правобережної України.
4	<p>Тема 4. Українські землі у складі Російської імперії наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Українські землі після поділів Речі Посполитої. 2. Україна у війнах Наполеона. 3. Соціально-економічний стан українських земель. Початок промислового перевороту. 4. Початковий етап українського національного відродження. 5. Участь українців у Кримській війні. Оборона Севастополя.
5	<p>Тема 5. Західноукраїнські землі у складі Австрійської імперії (кінець XVIII – перша половина XIX ст.)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Українські землі у складі Австрійської імперії в останній чверті XVIII ст.

	<ol style="list-style-type: none"> 2. Стан розвитку промисловості. 3. Розвиток сільського господарства. 4. Український національно-визвольний рух. 5. Революційні події 1848–1849 рр. на західноукраїнських землях.
6	<p>Тема 6. Соціально-економічні та політичні зміни у підросійській Україні в другій половині XIX ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Реформи 60–70-х рр. XIX ст. в Російській імперії та їх впровадження в Україні. 2. Економічний розвиток українських земель. 3. Український національно-визвольний рух на території Наддніпрянської України в другій половині XIX ст.
7	<p>Тема 7. Західноукраїнські землі у складі Австро-Угорської імперії в другій половині XIX – на початку XX ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Адміністративні зміни на території Австрійської імперії. 2. Політичний рух на західноукраїнських землях. 3. Формування політичних партій на західноукраїнських землях. 4. Соціально-економічний розвиток та політичне становище на західноукраїнських землях на початку XX ст. 5. Наростання українського національно-визвольного руху.
	6 семестр
1	<p>Тема 1. Україна напередодні та в роки буржуазно-демократичної революції 1905–1907 рр.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Соціально-економічне і політичне становище України на початку XX ст. 2. Початок революції. Революційний рух в Україні навесні і влітку 1905 р. 3. Український національний рух в роки революції. 4. Причини поразки та історичне значення революції 1905–1907 рр.
2	<p>Тема 2. Україна напередодні та в роки Першої світової війни</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Столипінська аграрна реформа в Україні. 2. Українські землі напередодні Першої світової війни. 3. Причини і характер Першої світової війни. 4. Воєнні дії на Південно-Західному фронті у 1914–1916 рр. 5. Назрівання революційної кризи. Переддень революції.
3	<p>Тема 3. Утворення Центральної Ради. Початок державного відродження України</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Лютнева 1917 р. буржуазно-демократична революція. Падіння самодержавства. 2. Утворення Центральної Ради. 3. Політичні партії та організації в Україні. 4. М. С. Грушевський про автономний устрій України. 5. Український національний конгрес і його рішення.
4	<p>Тема 4. Проголошення автономії. Розгортання української революції (весна – літо 1917 р.)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Початок українізації армії. I і II військові з'їзди. 2. Проголошення автономії України. I Універсал. 3. Утворення Генерального секретаріату. 4. II Універсал Центральної Ради.
5	<p>Тема 5. Соціально-економічна і культурницька діяльність Центральної Ради</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Соціально-економічна діяльність Центральної Ради. 2. Державотворча діяльність Центральної Ради. 3. Запровадження власної фінансової системи. 4. Розвиток народної освіти. Центральна Рада і українська культура (1917 – початок 1918 рр.).

	5. Прийняття державної символіки УНР.
6	Тема 6. Боротьба за владу в Україні. Війна Радянської Росії проти УНР 1. Корніловський заколот. 2. З'їзд народів Росії в Києві. 3. Київське повстання. 4. III Універсал. Проголошення УНР.
7	Тема 7. Боротьба за владу в Україні. Війна Радянської Росії проти УНР 1. I Всеукраїнський з'їзд Рад. Утворення більшовицької УНР. 2. Ультиматум РНК українській Центральній Раді. Просування радянських військ в УНР. 3. IV Універсал Центральної Ради. 4. Трагедія під Крутами.
8	Тема 8. Брестський мир та його наслідки для України. Повалення Центральної Ради. Основні підсумки її діяльності 1. Початок мирних переговорів у Брест-Литовську. Позиція УНР на переговорах. 2. Підписання Брестського миру. 3. Вторгнення німецьких і австро-угорських військ в Україну. 4. Конфлікт між Центральною Радою і німецькою окупаційною адміністрацією. 5. Гетьманський переворот. Повалення Центральної Ради. 6. Причини поразки, уроки, здобутки і прорахунки у діяльності Центральної Ради.
9	Тема 9. Українська Держава Павла Скоропадського 1. Павло Скоропадський – останній гетьман України. 2. Внутрішня політика гетьманату. 3. Зовнішньополітичний курс Української Держави. 4. Національно-культурна політика. Створення Української Академії Наук. 5. Селянсько-партизанський рух. Падіння гетьманського режиму.
10	Тема 10. Відродження УНР. Доба Директорії 1. Встановлення влади Директорії. 2. Внутрішня і зовнішня політика Директорії. 3. Український Трудовий Конгрес. 4. Наступ радянських військ в Україну.
11	Тема 11. Відновлення та падіння радянської влади в Україні у 1919 р. Радянсько-польська війна. Розгром Врангеля 1. Внутрішнє становище в Україні. Політика «воєнного комунізму» та її наслідки. 2. Боротьба українського народу проти денікінської навали. 3. Утвердження радянської влади в Україні. 4. Селянський рух влітку-восени 1919 р. Н. Махно. Баштанська і Висунська республіки. Крах отаманщини. 5. Варшавська угода. Воєнні дії 1920 р. проти польської армії. 6. Розгром військ барона Врангеля. Завершення громадянської війни. Кінець Директорії УНР і регулярної визвольної боротьби. 7. Уроки, підсумки, здобутки й прорахунки національно-визвольної боротьби українського народу за державну незалежність (1917–1920 рр.).
12	Тема 12. Національно-визвольний рух на західноукраїнських землях. ЗУНР 1. Розпад Австро-Угорської імперії та проголошення ЗУНР. 2. Революційні події на території Північної Буковини і Закарпаття. 3. Українсько-польська війна. Створення УГА. 4. Проголошення акту злуки УНР і ЗУНР. Історичне значення цієї події.

13	<p>Тема 13. Україна в умовах нової економічної політики (1921–1928 рр.)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Міжнародне і внутрішнє становище УСРР. 2. Голод 1921–1922 рр. в Україні. 3. Запровадження НЕПу та відродження народного господарства. 4. Вхід УСРР до складу Радянського Союзу. 5. Селянство Півдня України в добу Непу.
14	<p>Тема 14. Національна політика в УСРР в 1920–30-х рр. Українізація</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Здійснення українізації в сфері державного будівництва. 2. Українізація школи, культури. 3. Національні меншини в УСРР в 1920–30-х рр. 4. Згорання українізації. Початок нищення її здобутків.
15	<p>Тема 15. Здійснення індустріалізації в Україні</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Передумови і суть сталінського «стрибка» в індустріалізацію. 2. Розвиток важкої промисловості. Труднощі і досягнення. 3. Створення адміністративно-командної системи управління економікою.
16	<p>Тема 16. Насильницька колективізація сільського господарства та її наслідки. Голодомор-геноцид 1932–1933 рр.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Необхідність кооперування на селі і сталінська програма колективізації. 2. Хід колективізації в Україні. Сталінська політика «розкуркулювання» селянства. 3. Трагедія голодомору 1932–1933 рр. в Україні.
17	<p>Тема 17. Утвердження сталінського тоталітарного режиму в Україні (кінець 1920-х – 1930-ті рр.)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Політичний режим сталінщини в Україні. 2. Репресії. Розгром українських партійно-державних діячів. 3. Сталінський терор проти військових кадрів України.
18	<p>Тема 18. Західна Україна між двома війнами (1921–1939 рр.)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Західноукраїнські землі у складі Польщі, Румунії і Чехословаччини. 2. Створення і діяльність ОУН в довоєнний період. 3. Розкол в ОУН і його наслідки. 4. Західна Україна і геополітичні інтереси СРСР і Німеччини. 5. Карпатська Україна 1938–1939 рр. Августин Волошин. 6. «Радянізація» західноукраїнських земель та її наслідки.
7 семестр	
1	<p>Тема 1. Трагічний початок Великої Вітчизняної війни. Бойові дії на території України в 1941–1942 рр.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загарбницькі плани нацистів щодо України. 2. Прорахунки радянського керівництва та їх наслідки. 3. Невдалий початок війни. 4. Прикордонна битва. 5. Причини невдач РСЧА. 6. Оборона Києва, Одеси, Севастополя. 7. Воєнні дії на Україні навесні і влітку 1942 р.
2	<p>Тема 2. Німецько-фашистський окупаційний режим в Україні</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розчленування українських земель. 2. Нацистський окупаційний апарат. 3. Політичне і соціально-економічне становище населення України в умовах окупації. 4. Остарбайтери. 5. Звірства і геноцид нацистів і їх поплічників в Україні. 6. Трагічна доля військовополонених.

	<p>7. Економічна експансія німецького фашизму.</p> <p>8. Розграбування окупантами національних багатств республіки.</p>
3	<p>Тема 3. Народна боротьба на окупованій території</p> <p>1. Труднощі в налагодженні партизанського руху на початку війни.</p> <p>2. Створення і лояльність УШПР. Підпільно-партизанський рух в 1942–1944 рр.</p> <p>3. ОУН в період війни.</p> <p>4. Відновлення української державності 30 червня 1941 р.</p> <p>5. Створення та діяльність УПА.</p>
4	<p>Тема 4. Звільнення українських земель від німецько-румунських окупантів у 1943–1944 рр.</p> <p>1. Битва за Лівобережну Україну і Донбас у 1943 р.</p> <p>2. Форсування Дніпра. Визволення Києва.</p> <p>3. Визволення Правобережної України в 1944 р.</p> <p>4. Миколаївщина в роки війни.</p> <p>5. Внесок українського народу в розгром нацизму.</p>
5	<p>Тема 5. УРСР у повоєнні роки. Відбудова народного господарства</p> <p>1. Тяжкі наслідки гітлерівської навали.</p> <p>2. Початок відбудови народного господарства.</p> <p>3. УРСР на міжнародній арені.</p> <p>4. Операція «Вісла» та її наслідки.</p> <p>5. Голод 1946–1947 рр. збочення у відбудові економіки.</p>
6	<p>Тема 6. Суспільно-політичний рух в Україні у повоєнні роки</p> <p>1. Деформуючий вплив сталінізму на розвиток радянського суспільства.</p> <p>2. «Ждановщина» в Україні.</p> <p>3. Звинувачення у націоналізмі української інтелігенції.</p> <p>4. Дії збройних формувань ОУН–УПА у післявоєнний період (кінець 1940-х – початок 1950-х рр.).</p>
7	<p>Тема 7. Спроба здійснення нової політики УРСР в умовах хрущовської «відлиги» (кінець 1950-х – середина 1960-х рр.)</p> <p>1. Перші кроки десталінізації суспільства. XX з'їзд КПРС та його значення.</p> <p>2. Реформування промисловості і сільського господарства республіки.</p> <p>3. Пошуки шляхів удосконалення господарського управління.</p> <p>4. Запровадження раднаргоспів.</p> <p>5. Зміна пріоритетів в аграрній політиці.</p> <p>6. Переорієнтація економіки на соціальні потреби.</p> <p>7. Житлове будівництво.</p> <p>8. Грошова реформа 1961 р.</p> <p>9. Поява «шестидесятників».</p>
8	<p>Тема 8. Наростання кризових явищ в соціально-економічному, політичному і культурному житті УРСР (друга половина 1960-х – початок 1980-х рр.)</p> <p>1. Спроби запровадження господарської реформи 1965–1967 рр.</p> <p>2. Недооцінка назрілих соціальних проблем.</p> <p>3. Наростання застійних тенденцій у радянському суспільстві.</p> <p>4. П. Ю. Шелест. В. В. Щербицький.</p> <p>5. Опозиційний рух. «Дисиденти».</p> <p>6. Партійно-політичний тиск на політичне і духовне життя суспільства.</p> <p>7. Зростання соціальної апатії населення.</p>

8 семестр	
1	<p>Тема 1. Україна у перебудовний період</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. «Перебудова» М. Горбачова. 2. Курс на демократизацію Радянського Союзу. 3. Перебудовні процеси в УРСР. 4. Етапи перебудови та її наслідки для України.
2	<p>Тема 2. Україна на шляху до свободи і незалежності</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Необхідність перебудови і особливості її здійснення в УРСР. 2. Складність перебудови в УРСР. 3. Посилення суспільно-політичної активності населення. 4. Народний Рух України. 5. Виникнення політичних партій і громадських організацій в УРСР (початок 1990-х рр.).
3	<p>Тема 3. Проголошення Української незалежної держави</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розпад СРСР і початок розбудови України. 2. Проголошення незалежності України у 1991 р. 3. Створення СНД.
4	<p>Тема 4. Україна на етапі розбудови незалежної держави. Л. Кравчук</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Становлення політичної системи в сучасній Україні. Введення інституту президентства, його роль і місце у політичній системі суспільства. 2. Л. Кравчук – перший президент України. 3. Формування атрибутів держави. 4. Суспільно-політичний і економічний розвиток України. 5. Посилення соціальної нерівності в суспільстві. 6. Падіння життєвого рівня населення. Зростання соціальної напруженості. 7. Прийняття Конституції України 28 червня 1996 р.
5	<p>Тема 5. Міжнародна діяльність України в 1990-ті рр.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пріоритетні напрями діяльності України на міжнародній арені в 1990-ті рр. 2. Взаємини України з країнами СНД. 3. Російсько-українські стосунки в 1990-ті рр. 4. Розподіл Чорноморського флоту. 5. Взаємовідносини України з країнами Євросоюзу та США в 1990-ті рр.
6	<p>Тема 6. Проблеми соціально-економічного і політичного розвитку, шляхи їх подолання в 1990-ті рр.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Подальше загострення соціальної кризи в суспільстві. 2. Тотальне зубожіння населення України. 3. Зниження життєвого рівня народу. 4. Початок подолання кризи. 5. Спроби економічних реформ.
7	<p>Тема 7. Президент Л. Кучма</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Реалізація нового соціально-економічного реформаційного курсу і його наслідки (друга половина 1994–2005 рр.) 2. Л. Кучма – другий президент України. 3. Специфіка взаємодії культури і суспільства в умовах перехідного періоду. Основні тенденції розвитку української культури. 4. Характерні ознаки релігійного життя.
8	<p>Тема 8. Помаранчева революція. В. Ющенко</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Причини Помаранчевої революції. 2. В. Ющенко – Ю. Тимошенко – В. Янукович.

	<p>3. Зміни до Конституції України.</p> <p>4. Третій тур президентських виборів.</p> <p>5. В. Ющенко – третій президент України.</p>
9	<p>Тема 9. Президент В. Янукович</p> <p>1. Президентські вибори 2010 р.</p> <p>2. В. Янукович – Ю. Тимошенко.</p> <p>3. В. Янукович – четвертий президент України.</p>
10	<p>Тема 10. Революція гідності. Війна на Сході України. Президент П. Порошенко</p> <p>1. Причини та передумови Революції Гідності (21 листопада 2013 – 22 лютого 2014 рр.).</p> <p>2. Перших дев'ять днів Євромайдану. Силовий розгін 30 листопада. Масові протести 1 грудня 2013 р.</p> <p>3. Події у період з 2 грудня 2013 р. до 16 січня 2014 р. «Диктаторські закони 16 січня».</p> <p>4. Події 19–27 січня 2014 р.</p> <p>5. Перші здобутки Євромайдану (28 січня – 17 лютого).</p> <p>6. Пік Революції Гідності 18–20 лютого 2014 р. Повалення режиму В. Януковича.</p> <p>7. Початок збройної агресії росії проти України та окупація Криму.</p> <p>8. АТО – війна за незалежність України.</p> <p>9. Президент Петро Порошенко.</p>
11	<p>Тема 11. Президент В. Зеленський</p> <p>1. Вибори президента України у 2019 р.</p> <p>2. Протистояння П. Порошенка та В. Зеленського на виборах.</p> <p>3. В. Зеленський – президент України.</p> <p>4. Політичний портрет В. Зеленського.</p> <p>5. Зовнішньополітичний курс і реформи В. Зеленського.</p>
12	<p>Тема 12. Російсько-українська війна 2022–2023 років. Історична періодизація збройної агресії російської федерації проти України</p> <p>1. Підготовчий етап російсько-української війни (грудень 2021 – 23 лютого 2022 рр.).</p> <p>2. Перший етап: перша стратегічна оборонна операція (24 лютого – квітень 2022 р.).</p> <p>3. Другий етап: друга стратегічна оборонна операція (травень – серпень 2022 р.).</p> <p>4. Третій етап: стратегічна наступальна операція (вересень – грудень 2022 р.).</p>

4.2. План практичних (семінарських, лабораторних, півгрупових) занять

№	Тема заняття / план
	2 семестр
1	<p style="text-align: center;">Семінарське заняття 1. Історіографія і джерела</p> <p>1. Предмет, завдання і концепція курсу «Історія України давнього часу».</p> <p>2. Періодизація давньої історії України.</p> <p>3. Джерела давньої історії України.</p> <p>4. Головні історіографічні проблеми історії України давнього часу.</p>
2	<p style="text-align: center;">Семінарське заняття 2. Початок формування людської цивілізації на території України: епоха палеоліту</p> <p>1. Ранній палеоліт (від появи людини до 150 тис. років тому). Залюднення території України.</p> <p>2. Середній палеоліт (150–35 тис. років тому).</p> <p>3. Пізній палеоліт (35–11 тис. років тому).</p>

3	<p>Семінарське заняття 3. Початок формування людської цивілізації на території України: епохи мезоліту та неоліту</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мезоліт (10–6 тис. років тому). 2. Неоліт (VI–IV тис. до н. е.). Племена неоліту. Виникнення землеробства і скотарства. 3. Кам'яна Могила.
4	<p>Семінарське заняття 4. Енеоліт і доба бронзи на території України</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Енеоліт (IV–III тис. до н. е.). 2. Трипільська культура. 3. Бронзовий вік (II–I тис. до н. е.). Початок розкладу первіснообщинної формації. 4. Дикий Сад.
5	<p>Семінарське заняття 5. Скіфо-сарматська доба в історії України (частина 1)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кіммерійці на території України. 2. Землероби Лісостепу в кіммерійську добу. 3. Поява скіфів на території України. 4. Утворення Північнопричорноморської Скіфії. 5. Скіфо-перська війна.
6	<p>Семінарське заняття 6. Скіфо-сарматська доба в історії України (частина 2)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Велика Скіфія. 2. Побут і культура скіфів. 3. Походження сарматів. 4. Сарматські пам'ятки. 5. «Підкорення» Скіфії. 6. Політична історія сарматів.
7	<p>Семінарське заняття 7. Скіфо-сарматська доба в історії України (частина 3)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Язиги та роксолани. 2. Аорси та сіраки. 3. Військова справа сарматів. 4. Гінекократія. Сарматські амазонки. 5. Сарматська культура та релігія.
8	<p>Семінарське заняття 8. Антична цивілізація на території України (частина 1)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вивчення античних пам'яток Півдня України. 2. Грецька колонізація: причини і характер. 3. Виникнення міст-держав Північного Причорномор'я.
9	<p>Семінарське заняття 9. Антична цивілізація на території України (частина 2)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Населення, господарство, ремесла, економіка та побут античних міст-держав Північного Причорномор'я. 2. Боспорське царство. 3. Культура античних міст-держав Північного Причорномор'я.
10	<p>Семінарське заняття 10. Антична цивілізація на території України (частина 3)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Духовна культура та релігія. 2. Римський період античних міст Надчорномор'я. 3. Вплив північнопричорноморської цивілізації на довколишні племена.
11	<p>Семінарське заняття 11. Археологічні культури I тис. н. е. на території України (частина 1)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зарубинецька культура. 2. Черняхівська культура.
12	<p>Семінарське заняття 12. Археологічні культури I тис. н. е. на території України (частина 2)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Київська культура. 2. Празька (празько-корчацька) культура.

13	<p>Семінарське заняття 13. Археологічні культури I тис. н. е. на території України (частина 3)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Колочинська, пеньківська, дзедзіцька культури. 2. Райковецька культура.
14	<p>Семінарське заняття 14. Прадавня історія України</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кам'яна Могила. 2. Аратта-Ортанія, Русколань. 3. Основні фальсифікації історії Праукраїни. 4. Гетика та держава гунів.
15	<p>Семінарське заняття 15. Кочові народи Півдня України у VII–XI ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Хозари. 2. Давні мадьяри (угри). 3. Печеніги. 4. Торки (огузи, гузи).
16	<p>Семінарське заняття 16. Етногенез слов'ян, зародження українства (частина 1)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Етногенез слов'ян. 2. Венеди та їх походження. 3. Анти. 4. Склавини.
17	<p>Семінарське заняття 17. Етногенез слов'ян, зародження українства (частина 2)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Давньослов'янські племена у I тис. н. е. 2. Основні форми господарської діяльності слов'ян. 3. Соціальний розвиток слов'ян. 4. Релігійні вірування та міфологія східнослов'янських племен.
18	<p>Семінарське заняття 18. Проблеми етногенезу східних слов'ян</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дослідження ранньої історії східних слов'ян. 2. Проблема вивчення праслов'янських старожитностей на території Східної Європи. 3. Походження і розселення слов'ян. 4. Формування слов'янських племен та племінних союзів. Їх взаємодії з сусідами.
3 семестр	
1	<p>Семінарське заняття 1. Джерела Давньоруського періоду</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Епіграфічні пам'ятки. 2. Відомості про населення на території України давньогрецьких, візантійських, західноєвропейських, арабських авторів. 3. Давньоруське літописання. «Повість минулих літ». 4. Актові джерела Давньоруського часу. «Руська правда».
2	<p>Семінарське заняття 2. Східнослов'янські об'єднання племен на території України (частина 1)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проблема давньоруської народності. 2. Східнослов'янські об'єднання племен на території України.
3	<p>Семінарське заняття 3. Східнослов'янські об'єднання племен на території України (частина 2)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Господарство східних слов'ян. 2. Суспільний лад східних слов'ян. 3. Релігійний світогляд східних слов'ян.
4	<p>Семінарське заняття 4. Версії походження праукраїнської давньоруської держави</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Норманська та антинорманська теорії. 2. Хозарська гіпотеза. 3. Кельтська теорія.

5	<p align="center">Семінарське заняття 5. Перші київські князі (частина 1)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Київське князівство Аскольда. Інші осередки державності на Русі. 2. Етапи розвитку Київської Русі. 3. Народження Давньоруської держави. Олег. Ігор.
6	<p align="center">Семінарське заняття 6. Перші київські князі (частина 2)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Перші спроби регламентації данини і адміністративно-судової системи. Ольга. 2. Воєнна активність Русі в 60-х – на початку 70-х рр. X ст. Святослав. 3. Хазарський Каганат.
7	<p align="center">Семінарське заняття 7. Розквіт Київської Русі за Володимира Великого</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розбудова держави за Володимира Святославича. 2. Релігійні та військові реформи Володимира. 3. Прийняття Християнства на Русі.
8	<p align="center">Семінарське заняття 8. Розквіт Київської Русі за часів Ярослава Мудрого та його наступників</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Завершення формування держави за Ярослава Мудрого. 2. Становлення феодальних відносин та їх вплив на життя Русі XI ст. 3. Боротьба з кочовими племенами (печеніги, половці).
9	<p align="center">Семінарське заняття 9. Україна в період політичної роздробленості Київської Русі (частина 1)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Князювання Всеволода в Києві. Початок усобиць кінця XI ст. 2. Відновлення централізованої монархії Володимиром Мономахом. 3. Доба феодальної роздробленості.
10	<p align="center">Семінарське заняття 10. Україна в період політичної роздробленості Київської Русі (частина 2)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Суперництво Ярославичів за Київ. Поліцентралізація Київської Русі. 2. Київське і Переяславське князівства. 3. Чернігово-Сіверська Земля.
11	<p align="center">Семінарське заняття 11. Боротьба Русі проти монголо-татарської навали</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Формування Монгольської держави. Чингісхан. 2. Навала орд Батия на Русь. 3. Україна під монголо-татарським ігом. Золота Орда. 4. Київська Русь у світовій історії.
12	<p align="center">Семінарське заняття 12. Галицько-Волинська держава</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Об'єднання Волині й Галичини. 2. Данило Галицький. 3. Галицько-Волинське князівство наприкінці XIII – на початку XIV ст.
13	<p align="center">Семінарське заняття 13. Культура Київської Русі (частина 1)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Здобутки культури в Київській Русі. 2. Релігія і церква. 3. Писемність і освіта.
14	<p align="center">Семінарське заняття 14. Культура Київської Русі (частина 2)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Література і фольклор. 2. Архітектура та живопис. 3. Музика та видовища.
15	<p align="center">Семінарське заняття 15. Культура Галицько-Волинського князівства</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Усна народна творчість, освіта і писемність. 2. Галицько-Волинський літопис. 3. Архітектура і містобудування. 4. Живопис, художні ремесла.

4 семестр	
1	<p style="text-align: center;">Семінарське заняття 1. Політичне розмежування земель Південно-Західної Русі наприкінці XIII – XIV ст. (частина 1)</p> <p>1. Політичне розмежування українських земель після падіння Південно-Західного центру (Галицько-волинського) «збирання руських земель» в єдину державу. 2. Утворення Великого князівства Литовського, Руського та Жемантійського (ВКЛ).</p>
2	<p style="text-align: center;">Семінарське заняття 2. Політичне розмежування земель Південно-Західної Русі наприкінці XIII – XIV ст. (частина 2)</p> <p>1. Входження українських земель (Східної Волині, Поділля, Київщини, Чернігово-Сіверщини) до складу ВКЛ. 2. Синьоводська битва: проблеми хронології, історичних обставин і політичних наслідків.</p>
3	<p style="text-align: center;">Семінарське заняття 3. Політичний розвиток українських земель у складі Великого князівства Литовського (друга половина XIV – XVI ст.) (частина 1)</p> <p>1. Державний устрій Великого князівства Литовського, Руського і Жемантійського. 2. Унія Великого князівства Литовського з Польщею (1385): причини, умови прийняття, результати.</p>
4	<p style="text-align: center;">Семінарське заняття 4. Політичний розвиток українських земель у складі Великого князівства Литовського (друга половина XIV – XVI ст.) (частина 2)</p> <p>1. Політика централізації Вітовта та процес ліквідації удільних князівств у ВКЛ. 2. Зовнішня політика ВКЛ у другій половині XIV – XV ст. 3. Відносини ВКЛ з Московією, татарами, розгром хрестоносців під Грюнвальдом.</p>
5	<p style="text-align: center;">Семінарське заняття 5. Політичний розвиток українських земель у складі Великого князівства Литовського (друга половина XIV – XVI ст.) (частина 3)</p> <p>1. Загострення політичного становища у ВКЛ наприкінці XV – на початку XVI ст. 2. Виступ князя Михайла Глинського та його промосковська орієнтація. 3. Державні реформи у 20–60-х рр. XVI ст. і перетворення ВКЛ у шляхетську республіку. 4. Статути Великого князівства Литовського 1529, 1566 рр.</p>
6	<p style="text-align: center;">Семінарське заняття 6. Соціально-економічний розвиток українських земель у складі Великого князівства Литовського (друга половина XIV – перша половина XVI ст.) (частина 1)</p> <p>1. Соціальна структура українського суспільства XIV – першої половини XVI ст.: соціальна еліта (князі, пани, бояри-шляхта, зем'яни, духовенство), групи селянства, міщани. 2. Стан сільського господарства. Зростання феодального землеволодіння. 3. Перехід до панщинно-фільваркового господарства. «Волочна поміра» та початок обмеження селянських переходів.</p>
7	<p style="text-align: center;">Семінарське заняття 7. Соціально-економічний розвиток українських земель у складі Великого князівства Литовського (друга половина XIV – перша половина XVI ст.) (частина 2)</p> <p>1. Становище міст. Магдебурзьке право. 2. Розвиток ремесла та промислів. Цехова організація ремесла. 3. Торгівля. Розвиток торгово-грошових відносин. Українські землі в Європейській системі торговельно-економічних зв'язків.</p>

8	<p>Семінарське заняття 8. Люблінська унія і утворення Речі Посполитої (частина 1)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Причини відновлення польсько-литовських переговорів про новий союз. 2. Віленський та Варшавський плани унії. 3. Українська еліта (князі, пани та шляхта) та їх бачення перспектив унії.
9	<p>Семінарське заняття 9. Люблінська унія і утворення Речі Посполитої (частина 2)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Початок переговорів у Любліні. Зрив переговорів з ініціативи литовської сторони. 2. Укази Сигізмунда II Августа про передачу українських земель зі складу ВКЛ до Польщі і позиція українських депутатів на відновленому сеймі у Любліні. 3. Заключний акт засідання Люблінського сейму та його політичні наслідки для українських земель.
10	<p>Семінарське заняття 10. Соціально-економічний розвиток та політичне становище українських земель у другій половині XVI ст. (частина 1)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Соціальні наслідки інкорпорації українських земель Польщею. 2. Ріст магнатських латифундій на Київщині, Брацлавщині. 3. Запровадження фільваркового господарства та остаточне закріпачення селянства. 4. Козацтво та проблема визнання його станових прав.
11	<p>Семінарське заняття 11. Соціально-економічний розвиток та політичне становище українських земель у другій половині XVI ст. (частина 2)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Становище міст, розвиток торгівлі. 2. Політико-адміністративний статус українських земель у складі Речі Посполитої другої половини XVI ст. 3. Здобутки і втрати Люблінської унії.
12	<p>Семінарське заняття 12. Суспільно-політичне та церковне життя в Україні у другій половині XVI ст. Берестейська церковна унія (частина 1)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Церковне життя в українських землях XV – середини XVI ст. 2. Спроби укласти унію між католицькою і православною церквами у XV ст. 3. Становище православної церкви в Україні після Люблінської унії. 4. Міжконфесійні відносини.
13	<p>Семінарське заняття 13. Суспільно-політичне та церковне життя в Україні у другій половині XVI ст. Берестейська церковна унія (частина 2)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Суспільно-політичний рух в Україні у 70–80 рр. XVI ст. Виникнення братств. 2. План здійснення регіональної церковної унії: його прибічники та противники в Україні. 3. Скликання церковного собору у Бресті та його розкол. Два собори – дві церкви. 4. Політичні наслідки Брестської церковної унії для українських земель.
14	<p>Семінарське заняття 14. Виникнення козацтва і оформлення як стану (друга половина XV – перша половина XVI ст.)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Історичні передумови виникнення козацтва та джерела його формування. 2. Перші козацькі гетьмани та кошові отамани. 3. Військова організація козацтва та стан розвитку господарства. 4. Заснування Запорозької Січі.
15	<p>Семінарське заняття 15. Формування української народності та його еліти (частина 1)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Населення й територія. Уніфікація матеріальної культури. 2. Ідеологія Європейського Відродження та ріст національної самосвідомості в українських землях.
16	<p>Семінарське заняття 16. Формування української народності та його еліти (частина 2)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Усвідомлення соціальною елітою своєї руської ідентичності та спроби відстояти

	<p>автономію князівства Руського у складі ВКЛ.</p> <p>2. Побутування назв «Русь», «Мала Русь», «Україна».</p> <p>3. Становлення української мови.</p>
17	<p align="center">Семінарське заняття 17. Джерела з історії України польського і литовського походження</p> <p>1. Польські та литовські акти загальнодержавного значення.</p> <p>2. Коронні і Литовська метрики.</p> <p>3. «Опис України» Гійома Левассера де Боплана.</p>
18	<p align="center">Семінарське заняття 18. Українське літописання XIV – XVII ст.</p> <p>1. Західноруський (Литовський) літопис як історичний твір.</p> <p>2. Історичне значення Баркулабівського літопису.</p> <p>3. Густинський літопис як історичний твір.</p> <p>4. Історичні погляди автора Львівського літопису.</p> <p>5. Монастирські літописи.</p> <p>6. Історичний аналіз місцевих літописів XVII ст. – Хмельницького, Добромильського, Чернігівського, літопису Лизогуба.</p> <p>7. Острозький літопис (літописець).</p>
	5 семестр
1	<p align="center">Семінарське заняття 1. Національно-визвольна війна під проводом Богдана Хмельницького (частина 1)</p> <p>1. Початок Хмельниччини. Передумови повстання.</p> <p>2. Битви під Жовтими Водами і Корсунем.</p> <p>3. Розгортання повстання. Бої під Пилявцями.</p> <p>4. Похід у Галичину. В'їзд Б. Хмельницького у Київ.</p> <p>5. Зборівська угода.</p> <p>6. Державне будівництво на відвойованих землях.</p> <p>7. Битва під Берестечком.</p>
2	<p align="center">Семінарське заняття 2. Національно-визвольна війна під проводом Богдана Хмельницького (частина 2)</p> <p>1. Білоцерківський мир.</p> <p>2. Другий Молдавський похід. Битва під Батогом.</p> <p>3. Бойові дії під Жванцем.</p> <p>4. Переяславська Рада. «Березневі статті».</p> <p>5. Вступ Москви у війну з Польщею.</p> <p>6. Битва під Охматовом.</p> <p>7. Чигиринська рада.</p>
3	<p align="center">Семінарське заняття 3. Руїна. Поділ України і боротьба за незалежність (частина 1)</p> <p>1. Гетьманування Івана Виговського:</p> <p>а) прихід до влади І. Виговського;</p> <p>б) утворення опозиції і повстання проти І. Виговського;</p> <p>в) Гадяцький договір;</p> <p>г) війна з Москвою;</p> <p>д) Конотопська битва;</p> <p>е) заколот проти І. Виговського.</p> <p>2. Юрій Хмельницький і Павло Тетеря:</p> <p>а) прихід Ю. Хмельницького до влади. Слободищенський трактат;</p> <p>б) Чуднівський розгром;</p> <p>в) розкол України;</p> <p>г) Чорна рада 1663 р.</p>

4	<p style="text-align: center;">Семінарське заняття 4. Руїна. Поділ України і боротьба за незалежність (частина 2)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Петро Дорошенко і Дем'ян Многогрішний: <ol style="list-style-type: none"> а) протистояння П. Дорошенка з І. Брюховецьким; б) Андрусівський мир; в) війна П. Дорошенка з Польщею на Правобережній Україні; г) війна з Москвою; д) прихід до влади Дем'яна Многогрішного; е) союз із Османською імперією; є) війна з Польщею. Бучацький мир. 2. Гетьманство Івана Самойловича: <ol style="list-style-type: none"> а) війна І. Самойловича з П. Дорошенком; б) Чигиринські походи. Бахчисарайський мирний договір; в) кошовий отаман запорозьких козаків Іван Сірко; г) підписання «вічного миру» 1686 р. Кримський похід.
5	<p style="text-align: center;">Семінарське заняття 5. Україна на початку XVIII ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Прихід до влади Івана Мазепи: <ol style="list-style-type: none"> а) внутрішня і зовнішня політика І. Мазепи; б) повстання під проводом Петрика; в) кримські походи 80-90-х рр. XVII ст. Наслідки російсько-турецького миру 1700 р. для України; г) виступи Самуся і Палія. 2. Північна війна й Україна: <ol style="list-style-type: none"> а) основні події на українських землях під час війни у 1700-1708 рр.; б) союз І. Мазепи із Карлом XII; в) Полтавська битва; г) перехід на бік І. Мазепи та Карла XII запорожців на чолі з Костем Гордієнком; д) Батуринська битва. 3. Пилип Орлик і Конституція України: <ol style="list-style-type: none"> а) Пилип Орлик – гетьман в еміграції; б) основні статті Конституції П. Орлика; в) війна за Правобережжя; г) Прутський трактат 1711 р.; д) наслідки політики І. Мазепи та П. Орлика для України.
6	<p style="text-align: center;">Семінарське заняття 6. Ліквідація автономії України у XVIII ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Україна за часи гетьманування Івана Скоропадського (1708-1722 рр.). 2. Гетьманування Павла Полуботка (1722-1724 рр.) та формування антимосковської опозиції. 3. Гетьманування Данила Апостола (1727-1734 рр.): <ol style="list-style-type: none"> а) «Рішительні пункти»; б) заснування Нової Січі. 4. Правління Гетьманського уряду. Таємна експедиція. 5. Кирило Розумовський. Судова реформа. 6. Ліквідація Гетьманства та автономії: <ol style="list-style-type: none"> а) прихід до влади в Російській імперії Катерини II. Утворення Малоросійської колегії та діяльність Петра Олександровича Рум'янцева; б) ліквідація Гетьманщини та Запорозької Січі; в) російсько-турецькі війни 1768-1774 і 1787-1791 рр. та їх наслідки для України; г) заснування Задунайської Січі.

7	<p>Семінарське заняття 7. Українські землі під владою Речі Посполитої у XVIII ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Посилення національного й соціального гніту на території Правобережної України та на західноукраїнських землях. 2. Гайдамацький рух: <ol style="list-style-type: none"> а) повстання 1734 р. під проводом Верлана; б) Гайдамацьке повстання 1750 р. 3. Опришківський рух. 4. Коліївщина: <ol style="list-style-type: none"> а) Барська конфедерація; б) Коліївщина. 5. Загарбання земель Речі Посполитої Росією та Австрією: <ol style="list-style-type: none"> а) поділи Польщі та Великого князівства Литовського; б) Правобережжя України в складі Російської імперії. 6. Реформи Марії-Терезії та Йосифа II та їх вплив на розвиток західноукраїнських земель.
8	<p>Семінарське заняття 8. Культура України XVII–XVIII ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Монастирі як осередки культури. 2. Розвиток науки та освіти. 3. Книгодрукування. 4. Театр і музика. 5. Архітектура та живопис. 6. Українська історіографія XVII–XVIII ст. Антикварна, наукова і літературна діяльність А. Чепи, В. Полетики, Я. Марковича, П. Симоновського, В. Рубана, Я. Лизогуба, С. Лукомського та ін.
9	<p>Семінарське заняття 9. Наддніпрянська Україна в першій половині XIX ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Українські землі після поділів Речі Посполитої: <ol style="list-style-type: none"> а) зміни в адміністративно-територіальному та суспільно-політичному житті України; б) Україна у війнах Наполеона. 2. Соціально-економічний стан. Початок промислового перевороту. 3. Українське національне відродження: <ol style="list-style-type: none"> а) рух українських автономістів; б) масонські ложі; в) декабристи; г) поява української інтелігенції (Д. Бантиш-Каменський, М. Маркевич, О. Бодянский, М. Костомаров, І. Срезневський та ін.). 4. Участь українців у Кримській війні. Оборона Севастополя.
10	<p>Семінарське заняття 10. Західноукраїнські землі в першій половині XIX ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стан розвитку промисловості. 2. Розвиток сільського господарства. 3. Український національно-визвольний рух: <ol style="list-style-type: none"> а) «Руська трійця»; б) революційні події 1848-1849 рр. на західноукраїнських землях.
11	<p>Семінарське заняття 11. Реформи 60–70-х рр. XIX ст. в Російській імперії та їх наслідки для України</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості та наслідки селянської реформи 1861 р. 2. Земська реформа. 3. Судова реформа. 4. Реформи в системі освіти. 5. Військова реформа. 6. Фінансова реформа.

12	<p align="center">Семінарське заняття 12. Український національно-визвольний рух на території Наддніпрянської України в середині та другій половині XIX ст. (частина 1)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Діяльність Т. Г. Шевченка. 2. Кирило-Мефодіївське братство. 3. Українська громада. Громадівський рух в Україні. 4. Наступ російського царизму на український національно-визвольний рух. 5. Розкол у середовищі українофілів.
13	<p align="center">Семінарське заняття 13. Український національно-визвольний рух на території Наддніпрянської України в середині та другій половині XIX ст. (частина 2)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Діяльність Михайла Драгоманова. 2. Особливості українського політичного руху 80-90-х рр. XIX ст. 3. Братство тарасівців. 4. Розкол в українському національно-визвольному русі.
14	<p align="center">Семінарське заняття 14. Український національно-визвольний рух на західноукраїнських землях у другій половині XIX – на початку XX ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Адміністративні зміни на території Австрійської імперії. 2. Політичний рух на західноукраїнських землях: <ol style="list-style-type: none"> а) москвофіли; б) народовці; в) народовський рух на Буковині; г) народовці на чолі українського політичного руху; д) культурно-просвітницьке товариство «Просвіта»; е) Наукове товариство ім. Шевченка. 3. Формування політичних партій на західноукраїнських землях: <ol style="list-style-type: none"> а) Русько-Українська радикальна партія; б) Українська соціал-демократична партія; в) Українська національно-демократична партія; г) Російська національна партія.
15	<p align="center">Семінарське заняття 15. Культура України в XIX ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розвиток освіти і науки. Історична наука. 2. Література та мовознавство. 3. Театр. 4. Музика. 5. Образотворче мистецтво. 6. Архітектура.
6 семестр	
1	<p align="center">Семінарське заняття 1. Україна напередодні та в роки буржуазно-демократичної революції 1905–1907 рр.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Соціально-економічне і політичне становище України на початку XX ст. 2. Початок революції. Революційний рух в Україні навесні і влітку 1905 р. 3. Український національний рух в роки революції. 4. Причини поразки та історичне значення революції 1905–1907 рр.
2	<p align="center">Семінарське заняття 2. Україна напередодні та в роки Першої світової війни</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Столипінська аграрна реформа в Україні. 2. Українські землі напередодні Першої світової війни. 3. Причини і характер Першої світової війни. 4. Воєнні дії на Південно-Західному фронті у 1914–1916 рр. 5. Назрівання революційної кризи. Переддень революції.

3	<p align="center">Семінарське заняття 3. Утворення Центральної Ради. Початок державного відродження України</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Лютнева 1917 р. буржуазно-демократична революція. Падіння самодержавства. 2. Утворення Центральної Ради. 3. Політичні партії та організації в Україні. 4. М. С. Грушевський про автономний устрій України. 5. Український національний конгрес і його рішення.
4	<p align="center">Семінарське заняття 4. Проголошення автономії. Розгортання української революції (весна – літо 1917 р.)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Початок українізації армії. I і II військові з'їзди. 2. Проголошення автономії України. I Універсал. 3. Утворення Генерального секретаріату. 4. II Універсал Центральної Ради.
5	<p align="center">Семінарське заняття 5. Соціально-економічна і культурницька діяльність Центральної Ради</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Соціально-економічна діяльність Центральної Ради. 2. Державотворча діяльність Центральної Ради. 3. Запровадження власної фінансової системи. 4. Розвиток народної освіти. Центральна Рада і українська культура (1917 – початок 1918 рр.). 5. Прийняття державної символіки УНР.
6	<p align="center">Семінарське заняття 6. Боротьба за владу в Україні. Війна Радянської Росії проти УНР (частина 1)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Корніловський заколот. 2. З'їзд народів Росії в Києві. 3. Київське повстання. 4. III Універсал. Проголошення УНР.
7	<p align="center">Семінарське заняття 7. Боротьба за владу в Україні. Війна Радянської Росії проти УНР (частина 2)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. I Всеукраїнський з'їзд Рад. Утворення більшовицької УНР. 2. Ультиматум РНК українській Центральній Раді. Просування радянських військ в УНР. 3. IV Універсал Центральної Ради. 4. Трагедія під Крутами.
8	<p align="center">Семінарське заняття 8. Брестський мир та його наслідки для України. Повалення Центральної Ради. Основні підсумки її діяльності</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Початок мирних переговорів у Брест-Литовську. Позиція УНР на переговорах. 2. Підписання Брестського миру. 3. Вторгнення німецьких і австро-угорських військ в Україну. 4. Конфлікт між Центральною Радою і німецькою окупаційною адміністрацією. 5. Гетьманський переворот. Повалення Центральної Ради. 6. Причини поразки, уроки, здобутки і прорахунки у діяльності Центральної Ради.
9	<p align="center">Семінарське заняття 9. Українська Держава Павла Скоропадського</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Павло Скоропадський – останній гетьман України. 2. Внутрішня політика гетьманату. 3. Зовнішньополітичний курс Української Держави. 4. Національно-культурна політика. Створення Української Академії Наук. 5. Селянсько-партизанський рух. Падіння гетьманського режиму.

10	<p align="center">Семінарське заняття 10. Відродження УНР. Доба Директорії</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Встановлення влади Директорії. 2. Внутрішня і зовнішня політика Директорії. 3. Український Трудовий Конгрес. 4. Наступ радянських військ в Україну.
11	<p align="center">Семінарське заняття 11. Відновлення та падіння радянської влади в Україні у 1919 р. Радянсько-польська війна. Розгром Врангеля.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Внутрішнє становище в Україні. Політика «воєнного комунізму» та її наслідки. 2. Боротьба українського народу проти денікінської навали. 3. Утвердження радянської влади в Україні. 4. Селянський рух влітку–восени 1919 р. Н. Махно. Баштанська і Висунська республіки. Крах отаманщини. 5. Варшавська угода. Воєнні дії 1920 р. проти польської армії. 6. Розгром військ барона Врангеля. Завершення громадянської війни. Кінець Директорії УНР і регулярної визвольної боротьби. 7. Уроки, підсумки, здобутки й прорахунки національно-визвольної боротьби українського народу за державну незалежність (1917–1920 рр.).
12	<p align="center">Семінарське заняття 12. Національно-визвольний рух на західноукраїнських землях. ЗУНР</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розпад Австро-Угорської імперії та проголошення ЗУНР. 2. Революційні події на території Північної Буковини і Закарпаття. 3. Українсько-польська війна. Створення УГА. 4. Проголошення акту злуки УНР і ЗУНР. Історичне значення цієї події.
13	<p align="center">Семінарське заняття 13. Україна в умовах нової економічної політики (1921–1928 рр.)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Міжнародне і внутрішнє становище УСРР. 2. Голод 1921–1922 рр. в Україні. 3. Запровадження НЕПу та відродження народного господарства. 4. Вхідження УРСР до складу Радянського Союзу. 5. Селянство Півдня України в добу Непу.
14	<p align="center">Семінарське заняття 14. Національна політика в УСРР в 1920–30-х рр. Українізація</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Здійснення українізації в сфері державного будівництва. 2. Українізація школи, культури. 3. Національні меншини в УСРР в 1920-30-х рр. 4. Згортання українізації. Початок нищення її здобутків.
15	<p align="center">Семінарське заняття 15. Здійснення індустріалізації в Україні</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Передумови і суть сталінського «стрибка» в індустріалізацію. 2. Розвиток важкої промисловості. Труднощі і досягнення. 3. Створення адміністративно-командної системи управління економікою.
16	<p align="center">Семінарське заняття 16. Насильницька колективізація сільського господарства та її наслідки. Голодомор-геноцид 1932–1933 рр.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Необхідність кооперування на селі і сталінська програма колективізації. 2. Хід колективізації в Україні. Сталінська політика «розкуркулювання» селянства. 3. Трагедія голодомору 1932–1933 рр. в Україні.
17	<p align="center">Семінарське заняття 17. Утвердження сталінського тоталітарного режиму в Україні (кінець 1920-х – 1930-ті рр.)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Політичний режим сталінщини в Україні. 2. Репресії. Розгром українських партійно-державних діячів. 3. Сталінський терор проти військових кадрів України.

18	<p>Семінарське заняття 18. Західна Україна між двома війнами (1921–1939 рр.)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Західноукраїнські землі у складі Польщі, Румунії і Чехословаччини. 2. Створення і діяльність ОУН в довоєнний період. 3. Розкол в ОУН і його наслідки. 4. Західна Україна і геополітичні інтереси СРСР і Німеччини. 5. Карпатська Україна 1938–1939 рр. Августин Волошин. 6. «Радянізація» західноукраїнських земель та її наслідки.
	7 семестр
1	<p>Семінарське заняття 1. Трагічний початок Великої Вітчизняної війни. Бойові дії на території України в 1941–1942 рр.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Історіографія проблеми. 2. Плани третього рейху щодо України. 3. Згубні прорахунки сталінського керівництва напередодні війни та їх наслідки. 4. Бойові дії влітку і восени 1941 року. Оборона Києва, Одеси, Севастополя. 5. Хід збройної боротьби навесні і влітку 1942 р.
2	<p>Семінарське заняття 2. Німецько-фашистський окупаційний режим в Україні</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розчленування України. 2. Фашистський окупаційний апарат. 3. Політичне і соціально-економічне становище населення України в умовах окупації. 4. Нацистський геноцид в Україні.
3	<p>Семінарське заняття 3. Народна боротьба на окупованій території</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Прорахунки і труднощі в становленні партизанського руху на початку війни (1941–1942 рр.). 2. Рух Опору в 1942–1944 рр. в Україні. 3. Діяльність ОУН–УПА на західноукраїнських землях.
4	<p>Семінарське заняття 4. Звільнення українських земель від фашистських загарбників у 1943–1944 рр.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Битва за Лівобережну Україну та Донбас у 1943р. 2. Форсування Дніпра. Визволення Києва. 3. Визволення Правобережної України в 1944 р. 4. Миколаївщина в роки Великої Вітчизняної війни. 5. Внесок українського народу в розгром фашистської Німеччини.
5	<p>Семінарське заняття 5. УРСР у повоєнні роки. Відбудова народного господарства</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тяжкі наслідки війни. Відбудова народного господарства (кінець 1940-х – початок 1950-х рр.). 2. Голод 1946–1947 рр. 3. Розв’язання проблеми територіальних кордонів між УРСР і ПНР. 4. УРСР – засновник і член ООН.
6	<p>Семінарське заняття 6. Суспільно-політичний рух в Україні у повоєнні роки (кінець 1940-х – початок 1950-х рр.)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Деформуючий вплив сталінщини на політичну систему. 2. Гоніння на діячів науки і творчої інтелігенції (кінець 1940-х – початок 1950-х рр.). 3. Труднощі в суспільно-політичному житті західних областей. Дії збройних формувань ОУН–УПА (кінець 1940-х – початок 1950-х рр.).
7	<p>Семінарське заняття 7. Спроба здійснення нової політики. УРСР в умовах хрущовської «відлиги» (кінець 1950-х – початок 1960-х рр.)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Перші кроки дестанілізації суспільного життя. XX з’їзд КПРС та його рішення. 2. Реформування промисловості і сільського господарства (друга половина 1950-х – початок 1960-х рр.).

	3. Культурне життя УРСР в період «відлиги».
8	<p>Семінарське заняття 8. Наростання кризових явищ в соціально-економічному, політичному і культурному житті УРСР (друга половина 1960-х – початок 1980-х рр.)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Згортання перетворень доби «відлиги». 2. Партійно-політичний тиск на політичне і духовне життя. 3. Дисидентський рух в Україні. 4. Наростання кризових явищ в розвитку економіки республіки. 5. Недооцінка назрілих соціальних проблем. Деформації суспільно-політичного життя УРСР.
	8 семестр
1	<p>Семінарське заняття 1. Україна у період «Перебудови»</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. «Перебудова» М. Горбачова. 2. Курс на демократизацію Радянського Союзу. 3. Складність перебудови в УРСР. 4. Етапи перебудови та її наслідки для України.
2	<p>Семінарське заняття 2. Україна на шляху до свободи і незалежності</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Посилення суспільно-політичної активності населення (кінець 1980-х – початок 1990-х рр.). 2. Роль інтелігенції в оновленні суспільства. Народний Рух України за перебудову. 3. Виникнення політичних партій і громадських організацій в УРСР (початок 1990-х рр.). 4. Суспільно-політичне життя республіки (кінець 1980-х – початок 1990-х рр.).
3	<p>Семінарське заняття 3. Проголошення Української незалежної держави</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розпад СРСР і початок розбудови України. 2. Проголошення незалежності України у 1991 р. 3. Створення СНД.
4	<p>Семінарське заняття 4. Україна на етапі розбудови незалежної держави. Л. Кравчук</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Становлення політичної системи в сучасній Україні. Введення інституту президентства, його роль і місце у політичній системі суспільства. 2. Л. Кравчук – перший президент України. 3. Формування атрибутів держави. 4. Суспільно-політичний і економічний розвиток України. 5. Посилення соціальної нерівності в суспільстві. 6. Падіння життєвого рівня населення. Зростання соціальної напруженості. 7. Прийняття Конституції України 28 червня 1996 р.
5	<p>Семінарське заняття 5. Міжнародна діяльність України в 1990-ті рр.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пріоритетні напрями діяльності України на міжнародній арені в 1990-ті рр. 2. Взаємини України з країнами СНД. 3. Російсько-українські стосунки в 1990-ті рр. 4. Розподіл Чорноморського флоту. 5. Взаємовідносини України з країнами Євросоюзу та США в 1990-ті рр.
6	<p>Семінарське заняття 6. Проблеми соціально-економічного і політичного розвитку, шляхи їх подолання в 1990-ті рр.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Подальше загострення соціальної кризи в суспільстві. 2. Зниження життєвого рівня народу. Тотальне зубожіння населення України. 3. Початок подолання кризи. 4. Спроби економічних реформ.

7	<p style="text-align: center;">Семінарське заняття 7. Президент Л. Кучма</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Реалізація нового соціально-економічного реформаційного курсу і його наслідки (1994–2005 рр.) 2. Л. Кучма – другий президент України. 3. Специфіка взаємодії культури і суспільства в умовах перехідного періоду. Основні тенденції розвитку української культури. 4. Характерні ознаки релігійного життя.
8	<p style="text-align: center;">Семінарське заняття 8. Помаранчева революція. В. Ющенко</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Причини Помаранчевої революції. 2. В. Ющенко – Ю. Тимошенко – В. Янукович. 3. Зміни до Конституції України. 4. Третій тур президентських виборів. 5. В. Ющенко – третій президент України.
9	<p style="text-align: center;">Семінарське заняття 9. Президент В. Янукович</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Президентські вибори 2010 р. 2. Протистояння на виборах В. Януковича і Ю. Тимошенко. 3. В. Янукович – четвертий президент України.
10	<p style="text-align: center;">Семінарське заняття 10. Революція гідності. Війна на Сході України. Президент П. Порошенко</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Причини та передумови Революції Гідності (21 листопада 2013 – 22 лютого 2014 рр.). 2. Перших дев'ять днів Євромайдану. Силовий розгін 30 листопада. Масові протести 1 грудня 2013 р. 3. Події у період з 2 грудня 2013 р. до 16 січня 2014 р. «Диктаторські закони 16 січня». 4. Події 19–27 січня 2014 р. 5. Перші здобутки Євромайдану (28 січня – 17 лютого). 6. Пік Революції Гідності 18–20 лютого 2014 р. Повалення режиму В. Януковича. 7. Початок збройної агресії росії проти України та окупація Криму. 8. АТО – війна за незалежність України. 9. Президент Петро Порошенко – п'ятий президент України.
11	<p style="text-align: center;">Семінарське заняття 11. Президент В. Зеленський</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вибори президента України у 2019 р. 2. Протистояння П. Порошенка та В. Зеленського на виборах. 3. В. Зеленський – шостий президент України. 4. Політичний портрет В. Зеленського. 5. Зовнішньополітичний курс і реформи В. Зеленського до 2022 р.
12	<p style="text-align: center;">Семінарське заняття 12. Російсько-українська війна 2022–2023 років. Історична періодизація збройної агресії російської федерації проти України</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підготовчий етап російсько-української війни (грудень 2021 – 23 лютого 2022 рр.). 2. Перший етап: перша стратегічна оборонна операція (24 лютого – квітень 2022 р.). 3. Другий етап: друга стратегічна оборонна операція (травень – серпень 2022 р.). 4. Третій етап: стратегічна наступальна операція (вересень – грудень 2022 р.).

Заочна форма

4.1.1. План лекцій

№	Тема заняття / план
2 триместр	
1	<p>Тема 1. Вступ. Предмет і завдання курсу «Історія України». Початок формування людської цивілізації на території України</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вступ. Предмет, мета, значення і завдання курсу «Історія України». 2. Методи та методологічна основа дисципліни. 3. Ранній палеоліт (від появи людини до 150 тис. років тому). 4. Середній палеоліт (150–35 тис. років тому). 5. Пізній палеоліт (35–11 тис. років тому). 6. Мезоліт (10–6 тис. років тому). 7. Неоліт (VI–IV тис. до н. е.). 8. Кам'яна Могила.
2	<p>Тема 2. Енеоліт і доба бронзи на території України. Трипільська культура</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Енеоліт (IV–III тис. до н. е.). 2. Трипільська культура. 3. Бронзовий вік (II–I тис. до н. е.). 4. Дикий Сад.
3	<p>Тема 3. Кіммерійці, скіфи і сармати в первісній історії України</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кіммерійці. 2. Скіфи. 3. Сармати.
3 триместр	
1	<p>Тема 1. Античні держави Північного Причорномор'я</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Антична колонізація Північного Причорномор'я: характер, причини і теорії міграції. 2. Розвиток античних держав Північного Причорномор'я. 3. Міста, сільські поселення, некрополі. 4. Господарство, ремесла, економіка античних міст Північного Причорномор'я. 5. Духовна культура та релігія. 6. Вплив північнопричорноморської цивілізації на довколишні племена.
2	<p>Тема 2. Проблеми етногенезу східних слов'ян</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дослідження ранньої історії східних слов'ян. 2. Проблема вивчення праслов'янських старожитностей на території Східної Європи. 3. Походження і розселення слов'ян. 4. Формування слов'янських племен та племінних союзів. Їх взаємодії з сусідами.
3	<p>Тема 3. Східні слов'яни в VI–IX ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Етногенез слов'ян. 2. Венеди, анти, склавини. 3. Суспільний розвиток східних слов'ян. 4. Релігійні вірування та міфологія східних слов'ян.
4 триместр	
1	<p>Тема 1. Східнослов'янські об'єднання племен на території України. Версії походження праукраїнської давньоруської держави</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Слов'янські культури. Анти і склавини. 2. Східнослов'янські об'єднання племен на території України.

	<p>3. Господарство та суспільний лад.</p> <p>4. Релігійний світогляд.</p> <p>5. Куявія, Славія, Артанія.</p> <p>6. Версії походження Давньоруської держави. Норманісти і антинорманісти. Хозарська теорія О. Прицака.</p>
2	<p>Тема 2. Перші київські князі</p> <p>1. Першопочатки держави. Утворення Київської держави.</p> <p>2. Політична історія Київської Русі за перших князів.</p> <p>3. Олег і збирання праукраїнських та інших племен.</p> <p>4. Ігор.</p> <p>5. Ольга.</p> <p>6. Хазарський Каганат. Святослав і його військова політика.</p>
3	<p>Тема 3. Розквіт Київської Русі за Володимира Великого</p> <p>1. Боротьба за владу. Володимир і завершення формування Київської держави.</p> <p>2. Утвердження християнства на Русі.</p> <p>3. Громадянська війна за княжий стіл.</p>
4	<p>Тема 4. Розквіт Київської Русі за часи правління Ярослава Мудрого та його наступників</p> <p>1. Розквіт Київської Русі за Ярослава Мудрого.</p> <p>2. Київська держава в другій половині XI – на початку XII ст.</p> <p>3. Боротьба з половецькими ханами.</p> <p>4. Культура Київської Русі.</p>
6 триместр	
1	<p>Тема 1. Політичний і соціально-економічний розвиток українських земель у складі Великого князівства Литовського (друга половина XIV – перша половина XVI ст.)</p> <p>1. Державний устрій Великого князівства Литовського, Руського і Жемантійського у XIV – на початку XV ст.</p> <p>2. Політико-адміністративний статус українських земель у складі ВКЛ (середина XIV – початок XV ст.)</p> <p>3. Київське удільне князівство до 1471 р. як друге Українське королівство. Київська династія Олельковичів.</p> <p>4. Унія Великого князівства Литовського з Польщею (1385), причини та наслідки для політичного розвитку ВКЛ.</p> <p>5. Спроби Польщі інкорпорувати Велике князівство Литовське. Політика Віговта на централізацію ВКЛ та процес ліквідації системи удільних князівств на користь зміцнення державної самостійності ВКЛ.</p> <p>6. Зовнішня політика ВКЛ у другій половині XIV – XV ст.: відносини з Московською Руссю, татарами, розгром хрестоносців під Грюнвальдом.</p> <p>7. Державні реформи у ВКЛ 20–60-х р. XVI ст. та перетворення князівства на шляхетську республіку.</p> <p>8. Статути Великого князівства Литовського 1529, 1566 рр.</p> <p>9. Причини і початок Лівонської війни (1558–1583) та вступ у війну проти Росії ВКЛ. Спроба знайти союзника проти Москви з боку Польщі.</p>
2	<p>Тема 2. Люблінська унія та утворення Речі Посполитої. Соціально-економічне і політичне становище українських земель у другій половині XVI ст.</p> <p>1. Переговори між Великим князівством Литовським та Польщею у 1563–1568 рр.</p> <p>2. Варшавський план унії як утворення однієї держави – Речі Посполитої та інкорпорації земель ВКЛ.</p> <p>3. Віденський план як рівноправного політичного союзу двох держав та його прибічники</p>

	<p>з князівсько-магнатської верстви ВКЛ та опоненти в шляхетській верстві. Позиція в справі унії Сигізмунда II Августа – великого князя литовського і короля польського.</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Початок переговорів у Любліні у 1568 р. польської і литовської делегацій та зрив переговорного процесу з ініціативи литовської сторони. 5. Відновлення переговорів у Любліні у 1569 р. за ініціативою Сигізмунда II Августа, що відкрито підтримав польський варіант унії, своїм указом оголосивши про приєднання до Польщі земель ВКЛ (Підляшшя, Волині, а згодом Київщини та Брацлавщини). Позиція депутатів з українських земель на нововідкритому Люблінському сеймі. 6. Заключний акт сейму в Любліні про утворення Речі Посполитої та умови польсько-литовського союзу. 7. Привілеї, видані Волині, Київській землі та Брацлавщині при переході їх до складу Польщі. 8. Соціально-економічний розвиток та політичне становище українських земель у другій половині XVI ст.
3	<p>Тема 3. Суспільно-політичне та церковне життя в Україні у другій половині XVI ст. Берестейська церковна унія</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Становище православної церкви у складі католицької держави Речі Посполитої. Втручання світських властей у церковне життя православних. Занепад освітнього рівня духовенства, моральних чеснот та критика зі сторони прихожан. 2. Завоювання Константинополя турками та переорієнтація константинопольського патріарха на Москву як церковного центру православ'я. 3. Невдалі спроби укладання унії католицької та православної церкви у XV ст. як засіб зберегти окремішність православної церкви у складі ВКЛ. 4. Загострення протиріч у церковному житті після переходу українських земель до складу Польщі. 5. Виникнення братств та їх спроби встановити свій контроль над церковною православною ієрархією. Усвідомлення останньою необхідності реформування православної церкви та зміцнення позицій вищого духовенства у духовному та політичному житті Речі Посполитої і пошуки нею варіанту компромісу з Ватиканом. 6. Позиція щодо можливої унії з католиками зі сторони українських православних магнатів (К. Острозький). 7. Підготовка умов унії церков та розкол в українському стані її прибічників. 8. Два собори у Бресті 1596 р. та остаточний розкол православ'я: утворення нової греко-католицької церкви і заборона православної. 9. Артикули Берестейської унії. Політичні наслідки церковного розколу для українства.
4	<p>Тема 4. Виникнення козацтва і оформлення як стану (друга половина XV – перша половина XVI ст.)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Становище православної церкви у складі католицької держави Речі Посполитої. Втручання світських властей у церковне життя православних. Занепад освітнього рівня духовенства, моральних чеснот та критика зі сторони прихожан. 2. Завоювання Константинополя турками та переорієнтація константинопольського патріарха на Москву як церковного центру православ'я. 3. Невдалі спроби укладання унії католицької та православної церкви у XV ст. як засіб зберегти окремішність православної церкви у складі ВКЛ. 4. Загострення протиріч у церковному житті після переходу українських земель до складу Польщі. 5. Виникнення братств та їх спроби встановити свій контроль над церковною православною ієрархією. Усвідомлення останньою необхідності реформування православної церкви та зміцнення позицій вищого духовенства у духовному та політичному житті Речі Посполитої і пошуки нею варіанту компромісу з Ватиканом. 6. Позиція щодо можливої унії з католиками зі сторони українських православних

	<p>магнатів (К. Острозький).</p> <p>7. Підготовка умов унії церков та розкол в українському стані її прибічників.</p> <p>8. Два собори у Бресті 1596 р. та остаточний розкол православ'я: утворення нової греко-католицької церкви і заборона православної.</p> <p>9. Артикули Берестейської унії. Політичні наслідки церковного розколу для українства.</p>
	7 триместр
1	<p>Тема 1. Національно-визвольна війна українського народу проти польського панування 1648–1657 рр.</p> <p>1. Внутрішнє становище України в 1648 р.</p> <p>2. Основні події національно-визвольної війни.</p> <p>3. Внутрішнє й зовнішнє політичне становище Гетьманщини наприкінці 1653 р.</p> <p>4. Політичні події 1654 р.</p> <p>5. Военні дії 1654–1657 рр.</p>
2	<p>Тема 2. Руїна. Україна в другій половині XVII ст.</p> <p>1. Причини Руїни.</p> <p>2. Громадянська війна та поділ козацької України на два гетьманства (вересень 1657 – червень 1663 рр.).</p> <p>3. Боротьба за воз'єднання Української держави (червень 1663 – вересень 1676 рр.).</p> <p>4. Останнє гетьманування Юрія Хмельницького.</p> <p>5. Кінець Руїни. Коломацька рада.</p>
3	<p>Тема 3. Українські землі наприкінці XVII – XVIII ст.</p> <p>1. Антиукраїнська політика російського уряду.</p> <p>2. Ліквідація царизмом Гетьманщини і Запорізької Січі.</p> <p>3. Соціально-економічний розвиток українських земель наприкінці XVII – XVIII ст.</p> <p>4. Антифеодальна боротьба селянства України: гайдамаччина, опришки, Коліївщина.</p> <p>5. Приєднання до Російської імперії Причорномор'я, Криму та Правобережної України.</p>
	9 триместр
1	<p>Тема 1. Українська національно-демократична революцій 1917–1921 рр.</p> <p>1. Утворення Центральної Ради. Початок державного відродження України.</p> <p>2. Проголошення автономії. Розгортання української революції (весна – літо 1917 р.).</p> <p>3. Соціально-економічна і культурницька діяльність Центральної Ради.</p> <p>4. Боротьба за владу в Україні. Війна Радянської Росії проти УНР.</p> <p>5. Брестський мир та його наслідки для України. Повалення Центральної Ради. Основні підсумки її діяльності.</p> <p>6. Українська Держава Павла Скоропадського.</p> <p>7. Відродження УНР. Доба Директорії.</p> <p>8. Відновлення та падіння радянської влади в Україні у 1919 р. Радянсько-польська війна. Розгром Врангеля.</p> <p>9. Національно-визвольний рух на західноукраїнських землях. ЗУНР.</p>
2	<p>Тема 2. Утвердження сталінського тоталітарного режиму в Україні (кінець 1920-х – 1930-ті рр.)</p> <p>1. Політичний режим сталінщини в Україні.</p> <p>2. Репресії. Розгром українських партійно-державних діячів.</p> <p>3. Сталінський терор проти військових кадрів України.</p>

10 триместр	
1	<p>Тема 1. Трагічний початок Великої Вітчизняної війни. Бойові дії на території України в 1941–1942 рр.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загарбницькі плани нацистів щодо України. 2. Прорахунки радянського керівництва та їх наслідки. 3. Невдалий початок війни. 4. Прикордонна битва. 5. Причини невдач РСЧА. 6. Оборона Києва, Одеси, Севастополя. 7. Воєнні дії на Україні навесні і влітку 1942 р.
2	<p>Тема 2. Німецько-фашистський окупаційний режим в Україні</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розчленування українських земель. 2. Нацистський окупаційний апарат. 3. Політичне і соціально-економічне становище населення України в умовах окупації. 4. Остарбайтери. 5. Звірства і геноцид нацистів і їх поплічників в Україні. 6. Трагічна доля військовополонених. 7. Економічна експансія німецького фашизму. 8. Розграбування окупантами національних багатств республіки.
3	<p>Тема 3. Народна боротьба на окупованій території</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Труднощі в налагодженні партизанського руху на початку війни. 2. Створення і лояльність УШПР. Підпільно-партизанський рух в 1942–1944 рр. 3. ОУН в період війни. 4. Відновлення української державності 30 червня 1941 р. 5. Створення та діяльність УПА.
4	<p>Тема 4. Звільнення українських земель від німецько-румунських окупантів у 1943–1944 рр.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Битва за Лівобережну Україну і Донбас у 1943 р. 2. Форсування Дніпра. Визволення Києва. 3. Визволення Правобережної України в 1944 р. 4. Внесок українського народу в розгром нацизму.
11 триместр	
1	<p>Тема 1. Спроба здійснення нової політики УРСР в умовах хрущовської «відлиги» (кінець 1950-х – середина 1960-х рр.)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Перші кроки десталінізації суспільства. XX з'їзд КПРС та його значення. 2. Реформування промисловості і сільського господарства республіки. 3. Пошуки шляхів удосконалення господарського управління. 4. Запровадження раднаргоспів. Зміна пріоритетів в аграрній політиці. 5. Переорієнтація економіки на соціальні потреби. Житлове будівництво. 6. Грошова реформа 1961 р. 7. Поява «шестидесятників».
2	<p>Тема 2. Наростання кризових явищ в соціально-економічному, політичному і культурному житті УРСР (друга половина 1960-х – початок 1980-х рр.)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Спроби запровадження господарської реформи 1965–1967 рр. 2. Недооцінка назрілих соціальних проблем. 3. Наростання застійних тенденцій у радянському суспільстві. 4. П. Ю. Шелест. В. В. Щербицький. 5. Опозиційний рух. «Дисиденти». 6. Партійно-політичний тиск на політичне і духовне життя суспільства. 7. Зростання соціальної апатії населення.

12 триместр	
1	<p>Тема 1. Проголошення Української незалежної держави</p> <p>1. Розпад СРСР і початок розбудови України. 2. Проголошення незалежності України у 1991 р. 3. Створення СНД.</p>
2	<p>Тема 2. Російсько-українська війна 2022–2023 років. Історична періодизація збройної агресії російської федерації проти України</p> <p>1. Підготовчий етап російсько-української війни (грудень 2021 – 23 лютого 2022 рр.). 2. Перший етап: перша стратегічна оборонна операція (24 лютого – квітень 2022 р.). 3. Другий етап: друга стратегічна оборонна операція (травень – серпень 2022 р.). 4. Третій етап: стратегічна наступальна операція (вересень – грудень 2022 р.).</p>

4.1.2. План практичних (семінарських, лабораторних, півгрупових) занять

№	Тема заняття / план
3 триместр	
1	<p>Семінарське заняття 1. Античні держави Північного Причорномор'я</p> <p>1. Грецька колонізація: причини і характер. 2. Виникнення міст-держав Північного Причорномор'я. 3. Населення, господарство, ремесла, економіка та побут античних міст-держав Північного Причорномор'я. 4. Боспорське царство. 5. Культура античних міст-держав Північного Причорномор'я. 6. Духовна культура та релігія. 7. Римський період античних міст Надчорномор'я. 8. Вплив північнопричорноморської цивілізації на довколишні племена.</p>
2	<p>Семінарське заняття 2. Проблеми етногенезу східних слов'ян</p> <p>1. Дослідження ранньої історії східних слов'ян. 2. Проблема вивчення праслов'янських старожитностей на території Східної Європи. 3. Походження і розселення слов'ян. 4. Формування слов'янських племен та племінних союзів. Їх взаємодії з сусідами.</p>
3	<p>Семінарське заняття 3. Східні слов'яни в VI–IX ст.</p> <p>1. Етногенез слов'ян. 2. Венеди, анти, склавини. 3. Давньослов'янські племена у I тис. н. е. 4. Основні форми господарської діяльності слов'ян. 5. Соціальний розвиток слов'ян. 6. Релігійні вірування та міфологія східнослов'янських племен.</p>
5 триместр	
1	<p>Семінарське заняття 1. Україна в період політичної роздробленості Київської Русі</p> <p>1. Князювання Всеволода в Києві. Початок усобиць кінця XI ст. 2. Відновлення централізованої монархії Володимиром Мономахом. 3. Доба феодальної роздробленості. 4. Суперництво Ярославичів за Київ. Поліцентралізація Київської Русі. 5. Київське і Переяславське князівства. 6. Чернігово-Сіверська Земля.</p>

2	<p align="center">Семінарське заняття 2. Боротьба Русі проти монголо-татарської навали</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Формування Монгольської держави. Чингісхан. 2. Навала орд Батия на Русь. 3. Україна під монголо-татарським ігом. Золота Орда. 4. Київська Русь у світовій історії.
3	<p align="center">Семінарське заняття 3. Галицько-Волинська держава</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Об'єднання Волині й Галичини. 2. Данило Галицький. 3. Галицько-Волинське князівство наприкінці XIII – на початку XIV ст.
4	<p align="center">Семінарське заняття 4. Культура Київської Русі та Галицько-Волинського князівства</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Здобутки культури в Київській Русі. 2. Релігія і церква. 3. Писемність і освіта. 4. Література і фольклор. 5. Архітектура та живопис. 6. Музика та видовища. 7. Усна народна творчість, освіта і писемність. 8. Галицько-Волинський літопис. 9. Архітектура і містобудування. 10. Живопис, художні ремесла.
6 триместр	
1	<p align="center">Семінарське заняття 1. Політичний і соціально-економічний розвиток українських земель у складі Великого князівства Литовського (друга половина XIV – перша половина XVI ст.)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Державний устрій Великого князівства Литовського, Руського і Жемантійського. 2. Унія Великого князівства Литовського з Польщею (1385): причини, умови прийняття, результати. 3. Зовнішня політика ВКЛ у другій половині XIV – XV ст. 4. Загострення політичного становища у ВКЛ наприкінці XV – на початку XVI ст. 5. Державні реформи у 20–60-х рр. XVI ст. і перетворення ВКЛ у шляхетську республіку. 6. Статути Великого князівства Литовського 1529, 1566 рр. 7. Соціальна структура українського суспільства XIV – першої половини XVI ст. 8. Стан сільського господарства. Зростання феодалного землеволодіння. Перехід до панщинно-фільваркового господарства. 9. Становище міст. Магдебурзьке право. 10. Розвиток ремесла та промислів. Цехова організація ремесла. 11. Торгівля. Розвиток торгово-грошових відносин. Українські землі в Європейській системі торговельно-економічних зв'язків.
2	<p align="center">Семінарське заняття 2. Люблінська унія та утворення Речі Посполитої. Соціально-економічне і політичне становище українських земель у другій половині XVI ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Причини відновлення польсько-литовських переговорів про новий союз. Віленський та Варшавський плани унії. 2. Початок переговорів у Любліні. Зрив переговорів з ініціативи литовської сторони. 3. Укази Сигізмунда II Августа про передачу українських земель зі складу ВКЛ до Польщі і позиція українських депутатів на відновленому сеймі у Любліні. 4. Заключний акт засідання Люблінського сейму та його політичні наслідки для

	<p>українських земель.</p> <p>5. Початок переговорів у Любліні. Зрив переговорів з ініціативи литовської сторони.</p> <p>6. Укази Сигізмунда II Августа про передачу українських земель зі складу ВКЛ до Польщі і позиція українських депутатів на відновленому сеймі у Любліні.</p> <p>7. Заключний акт засідання Люблінського сейму та його політичні наслідки для українських земель.</p> <p>8. Становище міст, розвиток торгівлі.</p> <p>9. Політико-адміністративний статус українських земель у складі Речі Посполитої другої половини XVI ст.</p> <p>10. Здобутки і втрати Люблінської унії.</p>
3	<p>Семінарське заняття 3. Суспільно-політичне та церковне життя в Україні у другій половині XVI ст. Берестейська церковна унія</p> <p>1. Церковне життя в українських землях XV – середини XVI ст.</p> <p>2. Спроби укласти унію між католицькою і православною церквами у XV ст.</p> <p>3. Становище православної церкви в Україні після Люблінської унії.</p> <p>4. Міжконфесійні відносини.</p> <p>5. Суспільно-політичний рух в Україні у 70–80 рр. XVI ст. Виникнення братств.</p> <p>6. План здійснення регіональної церковної унії: його прибічники та противники в Україні.</p> <p>7. Скликання церковного собору у Бресті та його розкол. Два собори – дві церкви.</p> <p>8. Політичні наслідки Брестської церковної унії для українських земель.</p>
4	<p>Семінарське заняття 4. Виникнення козацтва і оформлення як стану (друга половина XV – перша половина XVI ст.)</p> <p>1. Історичні передумови виникнення козацтва та джерела його формування.</p> <p>2. Перші козацькі гетьмани та кошові отамани.</p> <p>3. Військова організація козацтва та стан розвитку господарства.</p> <p>4. Заснування Запорозької Січі.</p>
	8 триместр
1	<p>Семінарське заняття 1. Українські землі у складі Російської імперії наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.</p> <p>1. Українські землі після поділів Речі Посполитої:</p> <p>а) зміни в адміністративно-територіальному та суспільно-політичному житті України;</p> <p>б) Україна у війнах Наполеона.</p> <p>2. Соціально-економічний стан. Початок промислового перевороту.</p> <p>3. Українське національне відродження:</p> <p>а) рух українських автономістів;</p> <p>б) масонські ложі;</p> <p>в) декабристи;</p> <p>г) поява української інтелігенції (Д. Бантиш-Каменський, М. Маркевич, О. Бодяньський, М. Костомаров, І. Срезневський та ін.).</p> <p>4. Участь українців у Кримській війні. Оборона Севастополя.</p>
2	<p>Семінарське заняття 2. Західноукраїнські землі у складі Австрійської імперії (кінець XVIII – перша половина XIX ст.)</p> <p>1. Стан розвитку промисловості.</p> <p>2. Розвиток сільського господарства.</p> <p>3. Український національно-визвольний рух:</p> <p>а) «Руська трійця»;</p> <p>б) революційні події 1848–1849 рр. на західноукраїнських землях.</p>

3	<p align="center">Семінарське заняття 4. Соціально-економічні та політичні зміни у підросійській Україні в другій половині XIX ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості та наслідки селянської реформи 1861 р. 2. Земська реформа. 3. Судова реформа. 4. Реформи в системі освіти. 5. Військова реформа. 6. Фінансова реформа. 7. Український національно-визвольний рух на території Наддніпрянської України в середині та другій половині XIX ст.
4	<p align="center">Семінарське заняття 4. Західноукраїнські землі у складі Австро-Угорської імперії в другій половині XIX – на початку XX ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Адміністративні зміни на території Австрійської імперії. 2. Політичний рух на західноукраїнських землях: <ol style="list-style-type: none"> а) москвофіли; б) народовці; в) народовський рух на Буковині; г) народовці на чолі українського політичного руху; д) культурно-просвітницьке товариство «Просвіта»; е) Наукове товариство ім. Шевченка. 3. Формування політичних партій на західноукраїнських землях: <ol style="list-style-type: none"> а) Русько-Українська радикальна партія; б) Українська соціал-демократична партія; в) Українська національно-демократична партія; г) Російська національна партія.
9 триместр	
1	<p align="center">Семінарське заняття 1. Україна напередодні та в роки буржуазно-демократичної революції 1905–1907 рр. і Першої світової війни</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Соціально-економічне і політичне становище України на початку XX ст. 2. Початок революції. Революційний рух в Україні навесні і влітку 1905 р. 3. Український національний рух в роки революції. 4. Причини поразки та історичне значення революції 1905–1907 рр. 5. Столипінська аграрна реформа в Україні. 6. Українські землі напередодні Першої світової війни. 7. Причини і характер Першої світової війни. 8. Воєнні дії на Південно-Західному фронті у 1914–1916 рр. 9. Назрівання революційної кризи. Переддень революції.
2	<p align="center">Семінарське заняття 2. Українська національно-демократична революція 1917–1921 рр.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Утворення Центральної Ради. Початок державного відродження України. 2. Проголошення автономії. Розгортання української революції (весна – літо 1917 р.). 3. Соціально-економічна і культурницька діяльність Центральної Ради. 4. Боротьба за владу в Україні. Війна Радянської Росії проти УНР. 5. Брестський мир та його наслідки для України. Повалення Центральної Ради. Основні підсумки її діяльності. 6. Українська Держава Павла Скоропадського. 7. Відродження УНР. Доба Директорії. 8. Відновлення та падіння радянської влади в Україні у 1919 р. Радянсько-польська війна. Розгром Врангеля. 9. Національно-визвольний рух на західноукраїнських землях. ЗУНР.

3	<p align="center">Семінарське заняття 3. Україна в умовах нової економічної політики (1921–1928 рр.)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Міжнародне і внутрішнє становище УСРР. 2. Голод 1921–1922 рр. в Україні. 3. Запровадження НЕПу та відродження народного господарства. 4. Вхід УРСР до складу Радянського Союзу. 5. Селянство Півдня України в добу Непу.
4	<p align="center">Семінарське заняття 4. Утвердження сталінського тоталітарного режиму в Україні (кінець 1920-х – 1930-ті рр.)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Політичний режим сталінщини в Україні. 2. Репресії. Розгром українських партійно-державних діячів. 3. Сталінський терор проти військових кадрів України.
11 триместр	
1	<p align="center">Семінарське заняття 1. УРСР у повоєнні роки. Відбудова народного господарства. Суспільно-політичний рух</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тяжкі наслідки війни. Відбудова народного господарства (кінець 1940-х – початок 1950-х рр.). 2. Голод 1946–1947 рр. 3. Розв’язання проблеми територіальних кордонів між УРСР і ПНР. 4. УРСР – засновник і член ООН. 5. Деформуючий вплив сталінщини на політичну систему. 6. Гоніння на діячів науки і творчої інтелігенції (кінець 1940-х – початок 1950-х рр.). 7. Труднощі в суспільно-політичному житті західних областей. Дії збройних формувань ОУН–УПА (кінець 1940-х – початок 1950-х рр.).
2	<p align="center">Семінарське заняття 2. Спроба здійснення нової політики УРСР в умовах хрущовської «відлиги» (кінець 1950-х – середина 1960-х рр.)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Перші кроки десталінізації суспільного життя. XX з’їзд КПРС та його рішення. 2. Реформування промисловості і сільського господарства (друга половина 1950-х – початок 1960-х рр.). 3. Культурне життя УРСР в період «відлиги».
3	<p align="center">Семінарське заняття 3. Наростання кризових явищ в соціально-економічному, політичному і культурному житті УРСР (друга половина 1960-х – початок 1980-х рр.)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Згорання перетворень доби «відлиги». 2. Партійно-політичний тиск на політичне і духовне життя. 3. Дисидентський рух в Україні. 4. Наростання кризових явищ в розвитку економіки республіки. 5. Недооцінка назрілих соціальних проблем. Деформації суспільно-політичного життя УРСР.
12 триместр	
1	<p align="center">Семінарське заняття 1. Україна у період «Перебудови»</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. «Перебудова» М. Горбачова. 2. Курс на демократизацію Радянського Союзу. 3. Складність перебудови в УРСР. 4. Етапи перебудови та її наслідки для України.
2	<p align="center">Семінарське заняття 2. Україна на шляху до свободи і незалежності</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Посилення суспільно-політичної активності населення (кінець 1980-х – початок 1990-х рр.).

	<p>2. Роль інтелігенції в оновленні суспільства. Народний Рух України за перебудову.</p> <p>3. Виникнення політичних партій і громадських організацій в УРСР (початок 1990-х рр.).</p> <p>4. Суспільно-політичне життя республіки (кінець 1980-х – початок 1990-х рр.).</p>
3	<p>Семінарське заняття 3. Проголошення Української незалежної держави</p> <p>1. Розпад СРСР і початок розбудови України.</p> <p>2. Проголошення незалежності України у 1991 р.</p> <p>3. Створення СНД.</p>
4	<p>Семінарське заняття 4. Україна на етапі розбудови незалежної держави. Л. Кравчук</p> <p>1. Становлення політичної системи в сучасній Україні. Введення інституту президентства, його роль і місце у політичній системі суспільства.</p> <p>2. Л. Кравчук – перший президент України.</p> <p>3. Формування атрибутів держави.</p> <p>4. Суспільно-політичний і економічний розвиток України.</p> <p>5. Посилення соціальної нерівності в суспільстві.</p> <p>6. Падіння життєвого рівня населення. Зростання соціальної напруженості.</p> <p>7. Прийняття Конституції України 28 червня 1996 р.</p>
5	<p>Семінарське заняття 5. Міжнародна діяльність України в 1990-ті рр.</p> <p>1. Пріоритетні напрями діяльності України на міжнародній арені в 1990-ті рр.</p> <p>2. Взаємини України з країнами СНД.</p> <p>3. Російсько-українські стосунки в 1990-ті рр.</p> <p>4. Розподіл Чорноморського флоту.</p> <p>5. Взаємовідносини України з країнами Євросоюзу та США в 1990-ті рр.</p>
6	<p>Семінарське заняття 6. Проблеми соціально-економічного і політичного розвитку, шляхи їх подолання в 1990-ті рр.</p> <p>1. Подальше загострення соціальної кризи в суспільстві.</p> <p>2. Зниження життєвого рівня народу. Тотальне зубожіння населення України.</p> <p>3. Початок подолання кризи.</p> <p>4. Спроби економічних реформ.</p>
7	<p>Семінарське заняття 7. Президент Л. Кучма</p> <p>1. Реалізація нового соціально-економічного реформаційного курсу і його наслідки (1994–2005 рр.)</p> <p>2. Л. Кучма – другий президент України.</p> <p>3. Специфіка взаємодії культури і суспільства в умовах перехідного періоду. Основні тенденції розвитку української культури.</p> <p>4. Характерні ознаки релігійного життя.</p>
8	<p>Семінарське заняття 8. Помаранчева революція. В. Ющенко</p> <p>1. Причини Помаранчевої революції.</p> <p>2. В. Ющенко – Ю. Тимошенко – В. Янукович.</p> <p>3. Зміни до Конституції України.</p> <p>4. Третій тур президентських виборів.</p> <p>5. В. Ющенко – третій президент України.</p>
9	<p>Семінарське заняття 9. Президент В. Янукович</p> <p>1. Президентські вибори 2010 р.</p> <p>2. Протистояння на виборах В. Януковича і Ю. Тимошенко.</p> <p>3. В. Янукович – четвертий президент України.</p>

10	<p align="center">Семінарське заняття 10. Революція гідності. Війна на Сході України. Президент П. Порошенко</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Причини та передумови Революції Гідності (21 листопада 2013 – 22 лютого 2014 рр.). 2. Перших дев'ять днів Євромайдану. Силовий розгін 30 листопада. Масові протести 1 грудня 2013 р. 3. Події у період з 2 грудня 2013 р. до 16 січня 2014 р. «Диктаторські закони 16 січня». 4. Події 19–27 січня 2014 р. 5. Перші здобутки Євромайдану (28 січня – 17 лютого). 6. Пік Революції Гідності 18–20 лютого 2014 р. Повалення режиму В. Януковича. 7. Початок збройної агресії росії проти України та окупація Криму. 8. АТО – війна за незалежність України. 9. Президент Петро Порошенко – п'ятий президент України.
11	<p align="center">Семінарське заняття 11. Президент В. Зеленський</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вибори президента України у 2019 р. 2. Протистояння П. Порошенка та В. Зеленського на виборах. 3. В. Зеленський – шостий президент України. 4. Політичний портрет В. Зеленського. 5. Зовнішньополітичний курс і реформи В. Зеленського до 2022 р.
12	<p align="center">Семінарське заняття 12. Російсько-українська війна 2022–2023 років. Історична періодизація збройної агресії російської федерації проти України</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підготовчий етап російсько-української війни (грудень 2021 – 23 лютого 2022 рр.). 2. Перший етап: перша стратегічна оборонна операція (24 лютого – квітень 2022 р.). 3. Другий етап: друга стратегічна оборонна операція (травень – серпень 2022 р.). 4. Третій етап: стратегічна наступальна операція (вересень – грудень 2022 р.).

5. Завдання для самостійної роботи

Самостійна робота спрямована на розвиток інтелектуальних умінь, загальнокультурних і професійних компетентностей, творчого мислення у студентів. Включає в себе розробку презентації на обрану студентом тему з предмету «Історія України».

Денна форма:

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
2 семестр		
1	Періодизація давньої історії України.	3
2	Найдавніші стоянки людей в Україні.	4
3	Неоліт України.	3
4	Культура первісного періоду.	4
5	Релігійні уявлення первісних людей.	4
6	Трипільська культура.	4
7	Дослов'янські народи на території сучасної України.	3
8	Кочовики на території України.	3
9	Історія заселення Північного Причорномор'я.	4
10	Античні міста-держави.	4
11	Проблеми етногенезу східних слов'ян.	3
12	Релігійні уявлення східних слов'ян.	3
13	Давні часи на території Миколаївщини.	4
14	Східні слов'яни – пращури українського народу.	3
15	Концепції походження Київської Русі.	3
16	Українська символіка.	4
17	Кам'яна Могила в історії української державності.	3
18	Аратта-Ортанія, Русколань.	4
19	Основні фальсифікації історії Праукраїни.	3
20	Гетика та держава гунів.	3
21	Гіпотези про виникнення життя на Землі.	3
22	В.Хвойко – першовідкривач Трипілля.	3
23	Чорноліська культура.	3
24	Скіфи. Велика Скіфія.	4
25	Мала Скіфія.	3
26	Ольвія. Загальна характеристика.	3
27	Херсонес. Загальна характеристика.	3
28	Борисфен. Загальна характеристика.	3
29	Велике переселення народів і Україна.	4
30	Релігійний світогляд праукраїнців.	4
	Всього	102
3 семестр		
1	Східнослов'янські об'єднання племен на території України. Версії походження праукраїнської давньоруської держави	7
2	Перші київські князі	7
3	Розквіт Київської Русі за Володимира Великого, Ярослава	7

	Мудрого та їх наступників	
4	Україна в період політичної роздробленості Київської Русі	8
5	Боротьба Русі проти монголо-татарської навали	8
6	Галицько-Волинська держава	8
	Всього	45
	4 семестр	
1	Політичне розмежування земель Південно-Західної Русі в кінці XIII–XIV ст.	6
2	Політичний розвиток українських земель у складі Великого князівства Литовського (друга половина XIV – XVI ст.)	7
3	Соціально-економічний розвиток українських земель у складі Великого князівства Литовського (друга половина XIV – перша половина XVI ст.)	6
4	Люблінська унія і утворення Речі Посполитої	7
5	Соціально-економічний розвиток та політичне становище українських земель у другій половині XVI ст.	7
6	Суспільно-політичне та церковне життя в Україні у другій половині XVI ст. Берестейська церковна унія	7
7	Виникнення козацтва і оформлення як стану (друга половина XV – перша половина XVI ст.)	7
8	Формування української народності та його еліти	7
	Всього	54
	5 семестр	
1	Національно-визвольна боротьба в Україні наприкінці XVI – першій половині XVII ст.	5
2	Українська Національна революція XVII ст.	5
3	Політичне становище України у 60–80-х рр. XVII ст. Руїна	5
4	Українська держава за гетьманування Івана Мазепи	5
5	Посилення антиукраїнської політики з боку Російської імперії в першій половині XVIII ст. та боротьба козацької старшини за відновлення державних прав України	5
6	Лівобережна і Слобідська Україна в другій половині XVIII ст.	5
7	Приєднання до Росії Північного Причорномор'я і Криму. Ліквідація Запорозької Січі і подальша доля козацтва	5
8	Особливості соціально-економічного розвитку Лівобережжя, Слобожанщини, Півдня України, Правобережної України та західноукраїнських земель наприкінці XVII – XVIII ст.	5
9	Українські землі у складі Росії та Австро-Угорщини (XVIII – початок XX ст.)	5
	Всього	45
	6 семестр	
1	Україна напередодні та в роки буржуазно-демократичної революції 1905–1907 рр.	5
2	Україна напередодні та в роки Першої світової війни	5
3	Утворення Центральної Ради. Початок державного відродження України	5
4	Проголошення автономії. Розгортання української революції (весна–літо 1917 р.)	5
5	Соціально-економічна і культурологічна діяльність Центральної	5

	Ради	
6	Українська Держава П. Скоропадського	5
7	Відродження УНР. Доба Директорії	5
8	Національно-визвольний рух на західноукраїнських землях. ЗУНР	5
9	Україна в умовах нової економічної політики	6
10	Національна політика в УСРР в 1920-х рр. Українізація	5
11	Здійснення індустріалізації в Україні	5
12	Насильницька колективізація сільського господарства та її наслідки	5
13	Утвердження сталінського тоталітарного режиму в Україні (кінець 1920-х – 1930-ті рр.)	6
14	Західна Україна між двома війнами (1921–1939 рр.)	5
	Всього	72
	7 семестр	
1	Трагічний початок Великої Вітчизняної війни. Бойові дії на території України в 1941–1942 рр.	4
2	Німецько-фашистський окупаційний режим в Україні	4
3	Народна боротьба на окупованій території	3
4	Звільнення українських земель від фашистських загарбників у 1943–1944 рр.	4
5	УРСР у повоєнні роки. Відбудова народного господарства	3
6	Суспільно-політичний рух в Україні у повоєнні роки (кінець 1940-х – початок 1950-х рр.)	4
7	Спроба здійснення нової політики. УРСР в умовах хрущовської «відлиги» (кінець 1950-х – початок 1960-х рр.)	4
8	Наростання кризових явищ в соціально-економічному, політичному і культурному житті УРСР (друга половина 1960-х – початок 1980-х рр.)	4
	Всього	30
	8 семестр	
1	Україна на шляху до свободи і незалежності. Проголошення незалежності України	4
2	Україна на етапі розбудови незалежної держави	4
3	Міжнародна діяльність України в сучасну добу	4
4	Проблеми соціально-економічного і політичного розвитку та шляхи їх подолання (кінець 1990-х рр.)	4
5	Українська незалежна держава на початку третього тисячоліття	4
6	Українська діаспора	4
7	Президент Леонід Кучма	4
8	Помаранчева революція. Віктор Ющенко	4
9	Президент Віктор Янукович	4
10	Революція гідності. Війна на Сході України. Президент Петро Порошенко	4
11	Президент Володимир Зеленський. Російсько-українська війна 2022–2023 років	4
12	Історична періодизація збройної агресії російської федерації проти України	4
	Всього	48
	РАЗОМ	396

Заочна форма:

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
2 триместр		
1	Періодизація давньої історії України.	4
2	Найдавніші стоянки людей в Україні.	5
3	Неоліт України.	5
4	Культура первісного періоду.	5
5	Релігійні уявлення первісних людей.	5
6	Трипільська культура.	5
7	Дослов'янські народи на території сучасної України.	5
8	Кочовики на території України.	5
9	Історія заселення Північного Причорномор'я.	5
10	Кам'яна Могила в історії української державності.	4
11	В. Хвойко – першовідкривач Трипілья.	4
12	Скіфи. Велика Скіфія.	5
13	Мала Скіфія.	5
	Всього	62
3 триместр		
1	Античні міста-держави.	4
2	Проблеми етногенезу східних слов'ян.	4
3	Релігійні уявлення східних слов'ян.	4
4	Давні часи на території Миколаївщини.	4
5	Східні слов'яни – пращури українського народу.	4
6	Концепції походження Київської Русі.	4
7	Українська символіка.	4
8	Аратта-Ортанія, Русколань.	3
9	Основні фальсифікації історії Праукраїни.	3
10	Гетика та держава гунів.	4
11	Гіпотези про виникнення життя на Землі.	4
12	Чорноліська культура.	3
13	Ольвія. Загальна характеристика.	3
14	Херсонес. Загальна характеристика.	3
15	Борисфен. Загальна характеристика.	3
16	Велике переселення народів і Україна.	4
17	Релігійний світогляд праукраїнців.	4
	Всього	62
4 триместр		
1	Східнослов'янські об'єднання племен на території України. Версії походження праукраїнської давньоруської держави	10
2	Перші київські князі	10
3	Розквіт Київської Русі за правління Володимира Великого	10
4	Розквіт Київської Русі за правління Ярослава Мудрого та їх наступників	10
5	Україна в період політичної роздробленості Київської Русі	11
6	Боротьба Русі проти монголо-татарської навали	11
	Всього	62

5 триместр		
1	Об'єднання Волині й Галичини.	10
2	Данило Галицький.	11
3	Галицько-Волинське князівство наприкінці XIII – на початку XIV ст.	11
4	Культура Галицько-Волинського князівства	10
5	Галицько-Волинський літопис.	10
6	Архітектура і містобудування Галицько-Волинської держави	10
	Всього	62
6 триместр		
1	Політичне розмежування земель Південно-Західної Русі в кінці XIII–XIV ст.	7
2	Політичний розвиток українських земель у складі Великого князівства Литовського (друга половина XIV – XVI ст.)	7
3	Соціально-економічний розвиток українських земель у складі Великого князівства Литовського (друга половина XIV – перша половина XVI ст.)	8
4	Люблінська унія і утворення Речі Посполитої	8
5	Соціально-економічний розвиток та політичне становище українських земель у другій половині XVI ст.	8
6	Суспільно-політичне та церковне життя в Україні у другій половині XVI ст. Берестейська церковна унія	8
7	Виникнення козацтва і оформлення як стану (друга половина XV – перша половина XVI ст.)	8
8	Формування української народності та його еліти	8
	Всього	62
7 триместр		
1	Національно-визвольна боротьба в Україні наприкінці XVI – першій половині XVII ст.	8
2	Українська Національна революція XVII ст.	8
3	Політичне становище України у 60–80-х рр. XVII ст. Руїна	8
4	Українська держава за гетьманування Івана Мазепи	8
5	Посилення антиукраїнської політики з боку Російської імперії в першій половині XVIII ст. та боротьба козацької старшини за відновлення державних прав України	8
6	Лівобережна і Слобідська Україна в другій половині XVIII ст.	7
7	Приєднання до Російської імперії Північного Причорномор'я і Криму. Ліквідація Запорозької Січі і подальша доля козацтва	8
8	Особливості соціально-економічного розвитку Лівобережжя, Слобожанщини, Півдня України, Правобережної України та західноукраїнських земель наприкінці XVII – XVIII ст.	7
	Всього	62
8 триместр		
1	Українські землі у складі Російської імперії наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.	7
2	Україна у війнах Наполеона	7
3	Участь українців у Кримській війні. Оборона Севастополя	6
4	Західноукраїнські землі у складі Австрійської імперії (кінець	6

	XVIII – перша половина XIX ст.)	
5	Революційні події 1848–1849 рр. на західноукраїнських землях	7
6	Реформи 60–70-х рр. XIX ст. в Російській імперії та їх впровадження в Україні	7
7	Український національно-визвольний рух на території Наддніпрянської України в другій половині XIX ст.	7
8	Західноукраїнські землі у складі Австро-Угорської імперії в другій половині XIX – на початку XX ст.	7
9	Формування політичних партій на західноукраїнських землях	7
	Всього	62
	9 триместр	
1	Україна напередодні та в роки буржуазно-демократичної революції 1905–1907 рр.	4
2	Україна напередодні та в роки Першої світової війни	4
3	Утворення Центральної Ради. Початок державного відродження України	5
4	Проголошення автономії. Розгортання української революції (весна–літо 1917 р.)	4
5	Соціально-економічна і культурологічна діяльність Центральної Ради	4
6	Українська Держава П. Скоропадського	5
7	Відродження УНР. Доба Директорії	5
8	Національно-визвольний рух на західноукраїнських землях. ЗУНР	5
9	Україна в умовах нової економічної політики	5
10	Національна політика в УСРР в 1920-х рр. Українізація	4
11	Здійснення індустріалізації в Україні	4
12	Насильницька колективізація сільського господарства та її наслідки	4
13	Утвердження сталінського тоталітарного режиму в Україні (кінець 1920-х – 1930-ті рр.)	4
14	Західна Україна між двома війнами (1921–1939 рр.)	5
	Всього	62
	10 триместр	
1	Трагічний початок Великої Вітчизняної війни. Бойові дії на території України в 1941–1942 рр.	5
2	Німецько-фашистський окупаційний режим в Україні	5
3	Народна боротьба на окупованій території	5
4	Звільнення українських земель від фашистських загарбників у 1943–1944 рр.	5
5	Нацистський окупаційний апарат	5
6	Остарбайтери	6
7	Звірства і геноцид нацистів і їх поплічників в Україні	5
8	Трагічна доля військовополонених	5
9	Розграбування окупантами національних багатств республіки	5
10	ОУН в період війни	5
11	Створення та діяльність УПА	5
12	Миколаївщина в роки війни	6
	Всього	62

11 триместр		
1	УРСР у повоєнні роки. Відбудова народного господарства	10
2	Суспільно-політичний рух в Україні у повоєнні роки (кінець 1940-х – початок 1950-х рр.)	10
3	Спроба здійснення нової політики. УРСР в умовах хрущовської «відлиги» (кінець 1950-х – початок 1960-х рр.)	10
4	Наростання кризових явищ в соціально-економічному, політичному і культурному житті УРСР (друга половина 1960-х – початок 1980-х рр.)	10
5	«Шістдесятники»	11
6	Опозиційний рух. «Дисиденти»	11
	Всього	62
12 триместр		
1	Україна на шляху до свободи і незалежності. Проголошення незалежності України	5
2	Україна на етапі розбудови незалежної держави	5
3	Міжнародна діяльність України в сучасну добу	5
4	Проблеми соціально-економічного і політичного розвитку та шляхи їх подолання (кінець 1990-х рр.)	5
5	Українська незалежна держава на початку третього тисячоліття	5
6	Українська діаспора	5
7	Президент Леонід Кучма	5
8	Помаранчева революція. Віктор Ющенко	5
9	Президент Віктор Янукович	5
10	Революція гідності. Війна на Сході України. Президент Петро Порошенко	5
11	Президент Володимир Зеленський. Російсько-українська війна 2022–2023 років	6
12	Історична періодизація збройної агресії російської федерації проти України	6
	Всього	62
	РАЗОМ	682

6. Теми рефератів

Вимоги до написання реферату

Реферат повинен являти собою самостійне дослідження і включати: обґрунтування вибору теми та її актуальність; аналіз літератури з обраної теми; виклад суті питання; теоретичне узагальнення і науково обґрунтовані висновки; список використаної літератури. Стиль викладення матеріалу має бути науково-діловим.

Структура реферату містить такі елементи: титульна сторінка, план, вступ (мають бути обґрунтовані актуальність та практичне значення обраної теми реферату, визначені мета та завдання роботи); основна частина (розділи, пункти, підпункти) розкривається тема реферату шляхом висвітлення основних питань); висновки (необхідно сформулювати: а) науково-теоретичні та практичні підсумки проведеного аналізу за проблематикою реферату; б) вони мають логічно пов'язуватися із змістом викладеного матеріалу); список літератури (містить використані джерела та публікації), при необхідності – додатки.

Реферат набирають на комп'ютері в текстовому редакторі «WORD» (шрифт 14, «Times New Roman», інтервал 1,5). Поля: верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм, ліве – 25 мм, праве – 15 мм. Його роздруковують на принтері з одного боку аркуша білого паперу формату А4 (210X297 мм). Обсяг реферату до 15 сторінок.

Денна форма:

2 семестр

1. Періодизація давньої історії України.
2. Найдавніші стоянки людей в Україні.
3. Неоліт України.
4. Культура первісного періоду.
5. Релігійні уявлення первісних людей.
6. Трипільська культура.
7. Дослов'янські народи на території сучасної України.
8. Кочовики на території України.
9. Історія заселення Північного Причорномор'я.
10. Античні міста-держави.
11. Проблеми етногенезу східних слов'ян.
12. Релігійні уявлення східних слов'ян.
13. Давні часи на території Миколаївщини.
14. Східні слов'яни – пращури українського народу.
15. Концепції походження Київської Русі.
16. Українська символіка.
17. Кам'яна Могила в історії української державності.
18. Аратта-Ортанія, Русколань.
19. Основні фальсифікації історії Праукраїни.
20. Гетика та держава гунів.
21. Гіпотези про виникнення життя на Землі.
22. В. Хвойко – першовідкривач Трипілля.
23. Чорноліська культура.
24. Скіфи. Велика Скіфія.
25. Мала Скіфія.
26. Ольвія. Загальна характеристика.
27. Херсонес. Загальна характеристика.
28. Борисфен. Загальна характеристика.
29. Велике переселення народів і Україна.
30. Релігійний світогляд праукраїнців.

3 семестр

1. Адміністративний устрій Запорозької Січі.
2. Артикули Берестейської церковної унії.
3. Боротьба Київської Русі з монголо-татарськими загарбниками.
4. Боротьба Русі з печенігами та половцями.
5. Братства та їх роль у боротьбі проти експансії католицизму та реформування української православної церкви.
6. Великий князь Володимир (Червоне Сонечко) – політичний портрет.
7. Військове мистецтво запорозького козацтва.
8. Володимир Мономах – історичний портрет.
9. Данило Галицький – політичний портрет.
10. Державний устрій Великого князівства Литовського у XIV–XVI ст.
11. Діяльність митрополита Петра Могили.
12. Запорозька січ у системі міжнародних відносин у кінці XVI – першій половині XVII ст.
13. Заснування Києво-Могилянської колегії.
14. Здобутки і втрати Люблінської унії.
15. Зовнішня торгівля України у XIV–XVI ст.
16. Княжий період в історії Української державності.
17. Князь Кий: історична оцінка.
18. Козацтво в класово-становій структурі Речі Посполитої наприкінці XVI – першій половині XVII ст.
19. Концепції походження Київської Русі.
20. Литовсько-московські війни кінця XV – першої половини XVI ст.
21. Люблінська та Берестейська унії в оцінці М.С. Грушевського.
22. Морські походи запорозьких козаків.
23. Образ козака в українському фольклорі.
24. Острозька слов'яно-латинська академія та її роль у становленні вищої освіти в Україні.
25. Перший східнослов'янський першодрукар Ф. Скорина та Україна.
26. Перші козацькі гетьмани.
27. Писемність і література Київської Русі.
28. Письменники-полемисти та їх вклад у становлення української національної свідомості.
29. Політико-адміністративний статус українських земель у складі Великого князівства Литовського.
30. Політико-адміністративний статус українських земель у складі Речі Посполитої.
31. Походження термінів «Русь», «Україна».
32. Прийняття християнства та його значення для подальшого розвитку України-Руси.
33. Причини та передумови Берестейської церковної унії.
34. Руські літописи як історичні джерела Історії Київської Русі.
35. С. Оріховський – український гуманіст епохи Відродження.
36. Святослав – князь-воїн.
37. Сутність та значення феодальної роздробленості.
38. Українська символіка.
39. Український меценат та захисник православ'я В.К.Острозький.
40. Українські бояри-шляхта у XIV–XVI ст.
41. Українські землі кінця XIII – XIV ст.
42. Українські князі у XIV–XVI ст.
43. Українці-студенти західноєвропейських університетів у XIV–XVI ст.
44. Утворення Галицько-Волинської держави.
45. Феномен українського козацтва.
46. Церква в Україні у XVI ст.: реформаційні течії.
47. Цехова організація ремесла в українських землях у XIV–XVI ст.
48. Ю. Дрогобич – український вчений епохи Відродження.
49. Язичництво як світогляд русичів.
50. Ярослав Мудрий – політичний портрет.

4 семестр

1. Запорозька Січ як фактор консолідації українського суспільства.
2. Міфи і дійсність про князя-засновника Січі Дмитра Вишневецького.
3. Іван Сірко – кошовий Запорозької Січі.
4. Кошовий отаман Січі Кость Гордієнко та його роль у збереженні козацької держави.
5. П. Калнишевський – останній кошовий Запорозької Січі.
6. Політичний портрет гетьмана І. Виговського.
7. Запорозькі депутати у Законодавчій комісії 1767–1774 рр.
8. Олешківська Січ.
9. Участь козацтва у російсько-турецьких війнах XVIII ст.
10. Участь запорозьких козаків у гайдамацькому русі.
11. Захист традиційних «малоросійських вольностей» у козацьких наказах до Законодавчої комісії 1767–1774 рр.
12. Нова Січ (1734–1775) та її роль у колонізації степової України.
13. Суд і право у запорозьких козаків.
14. Останній гетьман К. Г. Розумовський.
15. Державотворчі процеси в українських землях у XVII–XVIII ст.
16. Визвольна війна українського народу XVII ст.: нові концептуальні підходи
17. Українська еліта XVII – XVIII ст. та її політичні ідеали.
18. Політичні проекти козацької автономії С. Наливайка та Й. Верещинського.
19. Політичний портрет гетьмана І. Виговського.
20. М. Драгоманов та його праця «Пропавший час: українці під Московським царством (1654–1876 рр.)».
21. Політичні погляди шляхетства руського наприкінці XVI – середини XVII ст.
22. Козацтво і основні риси його політичної культури у XVI–XVII ст.
23. Гадяцька унія у світлі сучасних досліджень.
24. Політичний портрет гетьмана І. Мазепи.
25. Образ гетьмана І. Мазепи у зарубіжній історіографії.
26. Українські просвітники XVIII ст.
27. Політичний портрет гетьмана І. Скоропадського.
28. Український портретний живопис XVIII ст.
29. Чорноморське козацьке військо.
30. Богдан Хмельницький – історичний портрет.

5 семестр

1. Участь України у Вітчизняній війні 1812 р.
2. Адміністративно-політичний устрій України першої половини XIX ст.
3. Початок промислового перевороту в Україні. Соціальні протиріччя.
4. Кирило-Мефодіївське товариство: мета, програма, документи.
5. Т. Г. Шевченко – великий український революціонер-демократ.
6. Соціально-політична боротьба в Україні у 20–40-ві рр. XIX ст.
7. Т. Г. Шевченко та його роль у духовному відродженні нації.
8. Декабристський рух в Україні.
9. Україна в програмних та агітаційних документах декабристів.
10. Революція 1848 р. і її вплив на розвиток Західноукраїнських земель.
11. Реформа 1861 р. Її сутність і наслідки.
12. Національний рух в Україні у XIX ст.
13. «Руська трійця» в історії вітчизняно-політичного руху та культури України.
14. Російсько-українське культурне співробітництво в XVIII – першій пол. XIX ст.
15. Громадівський рух в Україні.

16. Україна в системі всеросійського ринку XIX ст.
17. Соціально-політичний і громадський рухи в Галичині і Буковині у XIX ст.
18. Формування робітничого класу України в XIX ст.
19. Соціалістична думка в Україні у 70-х – початку 80-х рр. XIX ст.
20. Революційні народники в Україні в 70-і рр. XIX ст.
21. Утворення політичних партій в Україні кінця XIX – початку XX ст.: їх соціальна база та мета.
22. Інтелігенція в українському русі XIX ст.
23. Особливості розвитку капіталізму в Україні.
24. Назрівання революційної кризи в Україні на початку XX ст.
25. Столипінська аграрна реформа та її наслідки в Україні.
26. Боротьба в Державній Думі за автономію України.
27. Україна в роки Першої світової війни.
28. Демократична революція 1917–1918 рр. – важлива віха у боротьбі українського народу за державну незалежність.
29. Універсали Центральної Ради.
30. Центральна Рада у боротьбі за автономію України.
31. М. С. Грушевський – політичний портрет.
32. М. С. Грушевський – видатний історик.
33. Суспільно-політична діяльність В. В. Винниченка.
34. С. В. Петлюра – політичний портрет.
35. Причини та шляхи утвердження радянської влади в Україні.
36. Відродження Української Народної Республіки. Директорія та її політика.
37. Утворення і розвиток Західноукраїнської Народної Республіки.
38. Іноземна інтервенція та білогвардійські війська в Україні в 1918 –1920 рр.
39. Проблема утвердження державності в Україні в 1917–1918 рр.
40. Національно-державна символіка України до 1917 р.

6 семестр

1. «Ліквідація куркульства як класу».
2. А. Волошин – «президент» Карпатської України.
3. А. Мельник: політичний портрет.
4. Голод 1921–1923 рр. на Півдні України.
5. Доба «Великого терору».
6. Економічне становище України в 30-х рр. XX ст.
7. Є. Коновалець: політичний портрет.
8. Згубні прорахунки радянського керівництва напередодні Великої Вітчизняної війни та їх наслідки.
9. Історична наука про голодомор-геноцид 1932–1933 рр.
10. Історія будівництва Дніпрогесу.
11. Карпатська Україна.
12. Колективізація на території Миколаївщини.
13. Комуністична партія Західної України.
14. Національно-визвольна боротьба населення Західної України в міжвоєнний період.
15. Основні положення концепції інтегрального українського націоналізму Д. Донцова.
16. Політика українізації в 1920–30-ті рр.
17. Політичний режим сталінщини в Україні.
18. Правовий статус українських земель в складі Польщі.
19. Репресії проти представників етнічних меншин в 20–30-х рр. XX ст.
20. Розвиток літератури в Україні у 20–30-х рр. XX ст.
21. Розвиток мистецтва в Україні у 20–30-х рр. XX ст.

22. Розвиток народної освіти в Україні в передвоєнні роки (1920–30-ті рр.).
23. Роль комсомолу в індустріальному розвитку України.
24. Роль міжнародних організацій в допомозі голодуючим 1921–1923 рр.
25. Ставлення до релігії і церкви в 30-х рр. ХХ ст.
26. Становлення ідейних і політичних поглядів С. Бандери.
27. Створення і діяльність ОУН в передвоєнні роки.
28. Татарбунарське повстання: причини та наслідки.
29. Християн Раковський – політичний портрет.
30. Чи були профспілки школою комунізму?

7 семестр

1. Вітчизняна історіографія з проблем Другої світової війни (90-ті рр. ХХ ст. – початок ХХІ ст.).
2. Зарубіжна сучасна історіографія з проблем Другої світової війни.
3. Сучасний стан наукової розробки проблеми «остарбайтерів» України.
4. Соціально-економічна та політична ситуація в Радянській Україні напередодні і в роки Другої світової війни та її вплив на формування умов виникнення пособництва й зрадництва в роки гітлерівської окупації. Приклади колаборації в історії людства.
5. Окупаційна політика нацистів в Україні (1941–1944 рр.): регіональні особливості та їх наслідки.
6. Вплив гітлерівської окупаційної політики в Україні на залучення до співпраці місцевого населення рейхскомісаріату «Україна» і зони військового управління.
7. Судове та позасудове переслідування колаборантів і посібників гітлерівців в роки Другої світової війни та повоєнний час.
8. Кваліфікація злочинів, створених колаборантами та посібниками в роки гітлерівського режиму на території України.
9. Український національно-визвольний рух і проблема колабораціонізму.
10. Тимчасова легалізація органів української адміністрації на початковому етапі війни під контролем ОУН-Б та ОУН-М.
11. Україна у планах гітлерівців до початку та під час Другої світової війни, нові акценти в окупаційній політиці.
12. Радянські версії Другої світової війни: перекручення історичної правди, міфологізація драматичних сторінок війни, замовчування «незручних» подій.
13. Рух Опору в Україні в роки Другої світової війни: міфологеми, форми, особливості, сучасні дискусії.
14. Проблема зрадництва, відступництва, «патріотичної зради» у працях українських істориків, письменників.
15. Радянські військовослужбовці на службі у вермахті, СС, Ваффен-СС в роки Другої світової війни: сучасні оцінки, причини цього явища, кваліфікація таких дій за нормами міжнародного права.
16. Нацизм і українська культура.
17. Економічна війна рейху проти України.
18. Гітлерівська окупація та політичні процеси в українському суспільстві.
19. Тяжкі наслідки війни. Відбудова народного господарства УРСР (друга половина 40-х – початок 1950-х рр.). Голод 1946–1947 рр.
20. Деформуючий вплив сталінщини на політичну систему (кінець 1940-х – початок 1950-х рр.).
21. Дії збройних формувань ОУН–УПА в повоєнний період (друга половина 1940-х – початок 1950-х рр.).
22. Суспільно-політичне і економічне життя УРСР в добу «хрущовської відлиги» (кінець 1950-х – початок 1960-х рр.).

23. XX з'їзд КПРС та його значення. Десталінізація суспільного життя.
24. Реформування промисловості і сільського господарства в УРСР (кінець 1950-х – початок 1960-х рр.).
25. Культурне життя в УРСР в добу «відлиги».
26. Опозиційний рух в УРСР проти радянського режиму (1960–70-ті рр.).
27. Наростання кризових явищ в розвитку економіки УРСР.
28. Русифікація та її наслідки в УРСР (1970–80-ті рр.).
29. Необхідність перебудови і особливості її здійснення в Україні (кінець 1980-х – початок 1990-х рр.).
30. Роль діячів культури в оновленні суспільства. Народний Рух України за перебудову.

8 семестр

1. Взаємини України з країнами СНД.
2. Військова доктрина в сучасній Україні.
3. В. Ющенко – історичний портрет.
4. В. Зеленський – історичний портрет.
5. Діяльність України на міжнародній арені.
6. Етнонаціональна політика в сучасній Україні.
7. Етнонаціональна політика в Україні на етапі розбудови незалежної держави.
8. Л. Кравчук – історичний портрет.
9. Л. Кучма – історичний портрет.
10. Молодіжні рухи в Україні на сучасному етапі.
11. Освіта України в сучасну добу. Проблеми, пошуки, здобутки.
12. Підприємництво в Україні на етапі розбудови незалежної держави.
13. Прийняття Конституції України.
14. Пріоритетні напрямки діяльності України на міжнародній арені.
15. Проблема Криму, російсько-українські стосунки (1990-ті рр.). Розподіл Чорноморського флоту.
16. Проблема розподілу Чорноморського флоту.
17. Створення ВМС України.
18. Проблеми соціально-економічного розвитку України (1990-ті рр.).
19. Проголошення незалежності України в 1991 р.
20. Реформування у сфері освіти в сучасну добу.
21. Розпад СРСР. Серпневий (1991 р.) путч та його наслідки.
22. Створення СНД.
23. Становлення політичної системи в сучасну добу.
24. Суспільно-політичний і економічний розвиток Миколаївщини (кінець 1980-х – 1990-ті рр.).
25. Сучасний процес національного державотворення в Україні.
26. Україна і проблеми ядерного роззброєння.
27. Україна–ЄС: проблеми і перспективи розвитку.
28. Українська національна державна символіка: особливості історичної традиції.
29. Чорнобильська катастрофа та її наслідки для України.
30. П. Порошенко – історичний портрет.

Заочна форма:**3 триместр**

1. Періодизація давньої історії України.
2. Найдавніші стоянки людей в Україні.
3. Неоліт України.
4. Культура первісного періоду.
5. Релігійні уявлення первісних людей.
6. Трипільська культура.
7. Дослов'янські народи на території сучасної України.
8. Кочовики на території України.
9. Історія заселення Північного Причорномор'я.
10. Античні міста-держави.
11. Проблеми етногенезу східних слов'ян.
12. Релігійні уявлення східних слов'ян.
13. Давні часи на території Миколаївщини.
14. Східні слов'яни – пращури українського народу.
15. Концепції походження Київської Русі.
16. Українська символіка.
17. Кам'яна Могила в історії української державності.
18. Аратта-Ортанія, Русколань.
19. Основні фальсифікації історії Праукраїни.
20. Гетика та держава гунів.
21. Гіпотези про виникнення життя на Землі.
22. В. Хвойко – першовідкривач Трипілля.
23. Чорноліська культура.
24. Скіфи. Велика Скіфія.
25. Мала Скіфія.
26. Ольвія. Загальна характеристика.
27. Херсонес. Загальна характеристика.
28. Борисфен. Загальна характеристика.
29. Велике переселення народів і Україна.
30. Релігійний світогляд праукраїнців.

5 триместр

1. Адміністративний устрій Запорозької Січі.
2. Артикули Берестейської церковної унії.
3. Боротьба Київської Русі з монголо-татарськими загарбниками.
4. Боротьба Русі з печенігами та половцями.
5. Братства та їх роль у боротьбі проти експансії католицизму та реформування української православної церкви.
6. Великий князь Володимир (Червоне Сонечко) – політичний портрет.
7. Військове мистецтво запорозького козацтва.
8. Володимир Мономах – історичний портрет.
9. Данило Галицький – політичний портрет.
10. Державний устрій Великого князівства Литовського у XIV–XVI ст.
11. Діяльність митрополита Петра Могилы.
12. Запорозька січ у системі міжнародних відносин у кінці XVI – першій половині XVII ст.
13. Заснування Києво-Могилянської колегії.

14. Здобутки і втрати Люблінської унії.
15. Зовнішня торгівля України у XIV–XVI ст.
16. Княжий період в історії Української державності.
17. Князь Кий: історична оцінка.
18. Козацтво в класово-становій структурі Речі Посполитої у кінці XVI – першій половині XVII ст.
19. Концепції походження Київської Русі.
20. Литовсько-московські війни кінця XV – першої половини XVI ст.
21. Люблінська та Берестейська унії в оцінці М.С. Грушевського.
22. Морські походи запорозьких козаків.
23. Образ козака в українському фольклорі.
24. Острозька слов'яно-латинська академія та її роль у становленні вищої освіти в Україні.
25. Перший східнослов'янський першодрукар Ф. Скорина та Україна.
26. Перші козацькі гетьмани.
27. Писемність і література Київської Русі.
28. Письменники-полемісти та їх вклад у становлення української національної свідомості.
29. Політико-адміністративний статус українських земель у складі Великого князівства Литовського.
30. Політико-адміністративний статус українських земель у складі Речі Посполитої.
31. Походження термінів «Русь», «Україна».
32. Прийняття християнства та його значення для подальшого розвитку України-Руси.
33. Причини та передумови Берестейської церковної унії.
34. Руські літописи як історичні джерела Історії Київської Русі.
35. С. Оріховський – український гуманіст епохи Відродження.
36. Святослав – князь-воїн.
37. Сутність та значення феодальної роздробленості.
38. Українська символіка.
39. Український меценат та захисник православ'я В.К.Острозький.
40. Українські бояри-шляхта у XIV–XVI ст.
41. Українські землі кінця XIII – XIV ст.
42. Українські князі у XIV–XVI ст.
43. Українці-студенти західноєвропейських університетів у XIV–XVI ст.
44. Утворення Галицько-Волинської держави.
45. Феномен українського козацтва.
46. Церква в Україні у XVI ст.: реформаційні течії.
47. Цехова організація ремесла в українських землях у XIV–XVI ст.
48. Ю. Дрогобич – український вчений епохи Відродження.
49. Язичництво як світогляд русичів.
50. Ярослав Мудрий – політичний портрет.

6 триместр

1. Запорозька Січ як фактор консолідації українського суспільства.
2. Міфи і дійсність про князя-засновника Січі Дмитра Вишневецького.
3. Іван Сірко – кошовий Запорозької Січі.
4. Кошовий отаман Січі Кость Гордієнко та його роль у збереженні козацької держави.
5. П. Калнишевський – останній кошовий Запорозької Січі.
6. Політичний портрет гетьмана І. Виговського.
7. Запорозькі депутати у Законодавчій комісії 1767–1774 рр.
8. Олешківська Січ.

9. Участь козацтва у російсько-турецьких війнах XVIII ст.
10. Участь запорозьких козаків у гайдамацькому русі.
11. Захист традиційних «малоросійських вольностей» у козацьких наказах до Законодавчої комісії 1767–1774 рр.
12. Нова Січ (1734–1775) та її роль у колонізації степової України.
13. Суд і право у запорозьких козаків.
14. Останній гетьман К. Г. Розумовський.
15. Державотворчі процеси в українських землях у XVII–XVIII ст.
16. Визвольна війна українського народу XVII ст.: нові концептуальні підходи
17. Українська еліта XVII – XVIII ст. та її політичні ідеали.
18. Політичні проекти козацької автономії С. Наливайка та Й. Верещинського.
19. Політичний портрет гетьмана І. Виговського.
20. М. Драгоманов та його праця «Пропащий час: українці під Московським царством (1654–1876 рр.)».
21. Політичні погляди шляхетства руського наприкінці XVI – середини XVII ст.
22. Козацтво і основні риси його політичної культури у XVI–XVII ст.
23. Гадяцька унія у світлі сучасних досліджень.
24. Політичний портрет гетьмана І. Мазепи.
25. Образ гетьмана І. Мазепи у зарубіжній історіографії.
26. Українські просвітники XVIII ст.
27. Політичний портрет гетьмана І. Скоропадського.
28. Український портретний живопис XVIII ст.
29. Чорноморське козацьке військо.
30. Богдан Хмельницький – історичний портрет.

8 триместр

1. Участь України у Вітчизняній війні 1812 р.
2. Адміністративно-політичний устрій України першої половини XIX ст.
3. Початок промислового перевороту в Україні. Соціальні протиріччя.
4. Кирило-Мефодіївське товариство: мета, програма, документи.
5. Т. Г. Шевченко – великий український революціонер-демократ.
6. Соціально-політична боротьба в Україні у 20–40-ві рр. XIX ст.
7. Т. Г. Шевченко та його роль у духовному відродженні нації.
8. Декабристський рух в Україні.
9. Україна в програмних та агітаційних документах декабристів.
10. Революція 1848 р. і її вплив на розвиток Західноукраїнських земель.
11. Реформа 1861 р. Її сутність і наслідки.
12. Національний рух в Україні у XIX ст.
13. «Руська трійця» в історії вітчизняно-політичного руху та культури України.
14. Російсько-українське культурне співробітництво в XVIII – першій пол. XIX ст.
15. Громадівський рух в Україні.
16. Україна в системі всеросійського ринку XIX ст.
17. Соціально-політичний і громадський рухи в Галичині і Буковині у XIX ст.
18. Формування робітничого класу України в XIX ст.
19. Соціалістична думка в Україні у 70-х – початку 80-х рр. XIX ст.
20. Революційні народники в Україні в 70-і рр. XIX ст.
21. Утворення політичних партій в Україні кінця XIX – початку XX ст.: їх соціальна база та мета.
22. Інтелігенція в українському русі XIX ст.
23. Особливості розвитку капіталізму в Україні.
24. Назрівання революційної кризи в Україні на початку XX ст.

25. Столипінська аграрна реформа та її наслідки в Україні.
26. Боротьба в Державній Думі за автономію України.
27. Україна в роки Першої світової війни.
28. Демократична революція 1917–1918 рр. – важлива віха у боротьбі українського народу за державну незалежність.
29. Універсали Центральної Ради.
30. Центральна Рада у боротьбі за автономію України.
31. М. С. Грушевський – політичний портрет.
32. М. С. Грушевський – видатний історик.
33. Суспільно-політична діяльність В. В. Винниченка.
34. С. В. Петлюра – політичний портрет.
35. Причини та шляхи утвердження радянської влади в Україні.
36. Відродження Української Народної Республіки. Директорія та її політика.
37. Утворення і розвиток Західноукраїнської Народної Республіки.
38. Іноземна інтервенція та білогвардійські війська в Україні в 1918–1920 рр.
39. Проблема утвердження державності в Україні в 1917–1918 рр.
40. Національно-державна символіка України до 1917 р.

9 триместр

1. «Ліквідація куркульства як класу».
2. А. Волошин – «президент» Карпатської України.
3. А. Мельник: політичний портрет.
4. Голод 1921–1923 рр. на Півдні України.
5. Доба «Великого терору».
6. Економічне становище України в 30-х рр. ХХ ст.
7. Є. Коновалець: політичний портрет.
8. Згубні прорахунки радянського керівництва напередодні Великої Вітчизняної війни та їх наслідки.
9. Історична наука про голодомор-геноцид 1932–1933 рр.
10. Історія будівництва Дніпрогесу.
11. Карпатська Україна.
12. Колективізація на території Миколаївщини.
13. Комуністична партія Західної України.
14. Національно-визвольна боротьба населення Західної України в міжвоєнний період.
15. Основні положення концепції інтегрального українського націоналізму Д. Донцова.
16. Політика українізації в 1920–30-ті рр.
17. Політичний режим сталінщини в Україні.
18. Правовий статус українських земель в складі Польщі.
19. Репресії проти представників етнічних меншин в 20–30-х рр. ХХ ст.
20. Розвиток літератури в Україні у 20–30-х рр. ХХ ст.
21. Розвиток мистецтва в Україні у 20–30-х рр. ХХ ст.
22. Розвиток народної освіти в Україні в передвоєнні роки (1920–30-ті рр.).
23. Роль комсомолу в індустріальному розвитку України.
24. Роль міжнародних організацій в допомозі голодуючим 1921–1923 рр.
25. Ставлення до релігії і церкви в 30-х рр. ХХ ст.
26. Становлення ідейних і політичних поглядів С. Бандери.
27. Створення і діяльність ОУН в передвоєнні роки.
28. Татарбунарське повстання: причини та наслідки.
29. Християн Раковський – політичний портрет.
30. Чи були профспілки школою комунізму?

11 триместр

1. Вітчизняна історіографія з проблем Другої світової війни (90-ті рр. ХХ ст. – початок ХХІ ст.).
2. Зарубіжна сучасна історіографія з проблем Другої світової війни.
3. Сучасний стан наукової розробки проблеми «остарбайтерів» України.
4. Соціально-економічна та політична ситуація в Радянській Україні напередодні і в роки Другої світової війни та її вплив на формування умов виникнення пособництва й зрадництва в роки гітлерівської окупації. Приклади колаборації в історії людства.
5. Окупаційна політика нацистів в Україні (1941–1944 рр.): регіональні особливості та їх наслідки.
6. Вплив гітлерівської окупаційної політики в Україні на залучення до співпраці місцевого населення рейхскомісаріату «Україна» і зони військового управління.
7. Судове та позасудове переслідування колаборантів і посібників гітлерівців в роки Другої світової війни та повоєнний час.
8. Кваліфікація злочинів, створених колаборантами та посібниками в роки гітлерівського режиму на території України.
9. Український національно-визвольний рух і проблема колабораціонізму.
10. Тимчасова легалізація органів української адміністрації на початковому етапі війни під контролем ОУН-Б та ОУН-М.
11. Україна у планах гітлерівців до початку та під час Другої світової війни, нові акценти в окупаційній політиці.
12. Радянські версії Другої світової війни: перекручення історичної правди, міфологізація драматичних сторінок війни, замовчування «незручних» подій.
13. Рух Опору в Україні в роки Другої світової війни: міфологеми, форми, особливості, сучасні дискусії.
14. Проблема зрадництва, відступництва, «патріотичної зради» у працях українських істориків, письменників.
15. Радянські військовослужбовці на службі у вермахті, СС, Ваффен-СС в роки Другої світової війни: сучасні оцінки, причини цього явища, кваліфікація таких дій за нормами міжнародного права.
16. Нацизм і українська культура.
17. Економічна війна рейху проти України.
18. Гітлерівська окупація та політичні процеси в українському суспільстві.
19. Тяжкі наслідки війни. Відбудова народного господарства УРСР (друга половина 40-х – початок 1950-х рр.). Голод 1946–1947 рр.
20. Деформуючий вплив сталінщини на політичну систему (кінець 1940-х – початок 1950-х рр.).
21. Дії збройних формувань ОУН–УПА в повоєнний період (друга половина 1940-х – початок 1950-х рр.).
22. Суспільно-політичне і економічне життя УРСР в добу «хрущовської відлиги» (кінець 1950-х – початок 1960-х рр.).
23. ХХ з'їзд КПРС та його значення. Десталінізація суспільного життя.
24. Реформування промисловості і сільського господарства в УРСР (кінець 1950-х – початок 1960-х рр.).
25. Культурне життя в УРСР в добу «відлиги».
26. Опозиційний рух в УРСР проти радянського режиму (1960–70-ті рр.).
27. Наростання кризових явищ в розвитку економіки УРСР.
28. Русифікація та її наслідки в УРСР (1970–80-ті рр.).
29. Необхідність перебудови і особливості її здійснення в Україні (кінець 1980-х – початок 1990-х рр.).
30. Роль діячів культури в оновленні суспільства. Народний Рух України за перебудову.

12 триместр

1. Взаємини України з країнами СНД.
2. Військова доктрина в сучасній Україні.
3. В. Ющенко – історичний портрет.
4. В. Зеленський – історичний портрет.
5. Діяльність України на міжнародній арені.
6. Етнонаціональна політика в сучасній Україні.
7. Етнонаціональна політика в Україні на етапі розбудови незалежної держави.
8. Л. Кравчук – історичний портрет.
9. Л. Кучма – історичний портрет.
10. Молодіжні рухи в Україні на сучасному етапі.
11. Освіта України в сучасну добу. Проблеми, пошуки, здобутки.
12. Підприємництво в Україні на етапі розбудови незалежної держави.
13. Прийняття Конституції України.
14. Пріоритетні напрямки діяльності України на міжнародній арені.
15. Проблема Криму, російсько-українські стосунки (1990-ті рр.). Розподіл Чорноморського флоту.
16. Проблема розподілу Чорноморського флоту.
17. Створення ВМС України.
18. Проблеми соціально-економічного розвитку України (1990-ті рр.).
19. Проголошення незалежності України в 1991 р.
20. Реформування у сфері освіти в сучасну добу.
21. Розпад СРСР. Серпневий (1991 р.) путч та його наслідки.
22. Створення СНД.
23. Становлення політичної системи в сучасну добу.
24. Суспільно-політичний і економічний розвиток Миколаївщини (кінець 1980-х – 1990-ті рр.).
25. Сучасний процес національного державотворення в Україні.
26. Україна і проблеми ядерного роззброєння.
27. Україна–ЄС: проблеми і перспективи розвитку.
28. Українська національна державна символіка: особливості історичної традиції.
29. Чорнобильська катастрофа та її наслідки для України.
30. П. Порошенко – історичний портрет.

7. Контрольна робота

Денна форма:

2 семестр

Варіант 1

1. Археологічна періодизація стародавньої історії України.
2. Доба неоліту на території України.
3. «Дикий Сад».

Варіант 2

1. Суспільний лад і державний устрій античних міст-колоній у Північному Причорномор'ї та Криму.
2. Етногенез слов'ян.
3. Основні фальсифікації історії Праукраїни.

Варіант 3

1. Ранній палеоліт на території України.
2. Трипільська культура та її значення.
3. Велика Скіфія: загальна характеристика.

Варіант 4

1. Заснування античних міст-колоній у Північному Причорномор'ї та Криму.
2. Культура та побут давніх слов'ян.
3. Кам'яна Могила.

Варіант 5

1. Неолітична революція.
2. Кіммерійці. Загальна характеристика.
3. Грецька колонізація: причини і характер.

Варіант 6

1. Венеди та їх походження.
2. Розселення слов'ян у V–VII ст.
3. Держава гунів.

3 семестр

Варіант 1

1. Слов'янські культури. Анти і склавини.
2. Релігія і церква в Київській Русі.
3. Волинське і Галицьке князівства та їх об'єднання.

Варіант 2

1. Східнослов'янські об'єднання племен на території України.
2. Версії походження Давньоруської держави. Норманісти і антинорманісти. Хозарська теорія О. Пріцака.
3. Здобутки культури в Київській Русі.

Варіант 3

1. Утворення Київської держави.
2. Утвердження християнства на Русі.
3. Монголо-татарське іго.

Варіант 4

1. Володимир Великий і завершення формування Київської держави.
2. Князівства на території України у XII–XIII ст. та їх політика.
3. Галицько-Волинське князівство наприкінці XIII – на початку XIV ст.

Варіант 5

1. Релігійний світогляд східних слов'ян.
2. Причини політичної роздробленості Русі.
3. Навала орд Батия на Русь.

Варіант 6

1. Хазарський Каганат. Святослав і його військова політика.
2. Чингісхан. Початок монголо-татарських завоювань.
3. Данило Галицький.

4 семестр**Варіант 1**

1. Утворення Великого князівства Литовського, Руського та Жемантійського (ВКЛ) як регресанта Західного політичного центру консолідації Русі.
2. Обмеження селянських переходів та закріпачення селян (Литовські Статути 1529, 1566, 1588 рр.).
3. Назва «Русь» та поява назви «Україна» (дискусія щодо етимології назви та ареалу побутування).

Варіант 2

1. Державний устрій Великого князівства Литовського, Руського і Жемантійського у XIV – на початку XIV ст.
2. Українські землі у системі зовнішньої торгівлі ВКЛ.
3. Формування української народності та її еліти.

Варіант 3

1. Політико-адміністративний статус українських земель у складі ВКЛ (середина XIV – початок XV ст.).
2. Люблінська унія 1569 р. Її наслідки для України.
3. Книгодрукування (Франциск Скорина) та поширення його видань в Україні.

Варіант 4

1. Унія Великого князівства Литовського з Польщею (1385), причини та наслідки для політичного розвитку ВКЛ.
2. Роль Берестейської церковної унії в розвитку церковних відносин України.
3. Національно-духовне піднесення в Україні наприкінці XVI – у першій половині XVII ст. Реформаційний рух і культурно-освітня діяльність братств.

Варіант 5

1. Статути Великого князівства Литовського 1529, 1566 рр.
2. Виникнення Запорозької Січі та перші походи запорожців проти татар, Туреччини.
3. Початок книгодрукування в Україні.

Варіант 6

1. «Волочна поміра» 1557 р. і спроба запровадити фільваркову систему на Волині, Київщині.
2. Дмитро Вишневецький (Байда).
3. Становлення культури козацького бароко.

5 семестр**Варіант 1**

1. Переяславська Рада 1654 р. та її рішення. Договір між Україною і Росією – «Березневі Статті».
2. Гетьманство Івана Виговського (1657-1659 рр.). Гадяцький трактат 1658 р.
3. Ліквідація царизмом Гетьманщини і Запорізької Січі.

Варіант 2

1. Україна у війнах Наполеона.
2. Реформи 60-70-х рр. XIX ст. в Російській імперії та Україні.
3. Політичний рух на західноукраїнських землях в другій половині XIX – на початку XX ст.

Варіант 3

1. Зовнішня політика Богдана Хмельницького у 1648-1653 рр.
2. Андрусівське перемир'я 1667 р. та поділ козацької України між Річчю Посполитою і Московською державою.
3. Коломацькі статті 1687 р. Гетьманство І. Мазепи.

Варіант 4

1. Поділи Речі Посполитої та перерозподіл українських земель.
2. Коліївщина.
3. Декабристський рух в Україні.

Варіант 5

1. Причини Руїни.
2. Боротьба українського народу за політичну єдність і національну державність під проводом гетьмана П. Дорошенка (1665-1676).
3. Полтавська битва та її історичне значення.

Варіант 6

1. Гетьман Кирило Розумовський (1750–1764), його діяльність.
2. Антиукраїнська політика Катерини II.
3. Гайдамацький рух.

6 семестр**Варіант 1**

1. Україна в Першій світовій війні.
2. Проголошення Західноукраїнської Народної Республіки.
3. Утворення Радянського Союзу. Вхідження до його складу УСРР.

Варіант 2

1. Індустріалізація в Україні: завдання, труднощі, характерні риси, наслідки.
2. Голодомор в Україні 1932–1933 рр.
3. Українські землі у складі Польщі (1921–1939 рр.).

Варіант 3

1. Революційний рух в Україні навесні і влітку 1905 р.
2. Утворення і діяльність Української Центральної Ради.
3. Внутрішня і зовнішня політика Директорії УНР.

Варіант 4

1. Політика українізації: уроки, здобутки, прорахунки.
2. Масові репресії 1920-30-х рр. та їх наслідки.
3. Створення і діяльність ОУН в довоєнний період.

Варіант 5

1. Столипінська аграрна реформа в Україні.
2. Внутрішньо- та зовнішньополітичний курс Української Держави Павла Скоропадського.
3. УСРР в період Нової економічної політики (1921-1928 рр.).

Варіант 6

1. Насильницька колективізація сільського господарства.
2. Створення та діяльність Української Військової Організації.
3. «Радянізація» західноукраїнських земель та її наслідки.

7 семестр**Варіант 1**

1. Трагічний початок Великої Вітчизняної війни. Плани третього рейху щодо України.
2. Нацистський геноцид в Україні.
3. Битва за Лівобережну Україну та Донбас у 1943 р.

Варіант 2

1. Тяжкі наслідки Великої Вітчизняної війни. Відбудова народного господарства (кінець 1940-х – початок 1950-х рр.). Голод 1946–1947 рр.
2. Суспільно-політичний рух в Україні у повоєнні роки (кінець 1940-х – початок 1950-х рр.).
3. Дисидентський рух в Україні.

Варіант 3

1. Бойові дії влітку і восени 1941 р. Оборона Києва, Одеси, Севастополя.
2. Діяльність ОУН–УПА на західноукраїнських землях в період Великої Вітчизняної війни.
3. Форсування Дніпра. Визволення Києва.

Варіант 4

1. Розв'язання проблеми територіальних кордонів між УРСР і ПНР у післявоєнний період.
2. Гоніння на діячів науки і творчої інтелігенції (кінець 1940-х – початок 1950-х рр.).
3. Перші кроки десталінізації суспільного життя. XX з'їзд КПРС та його рішення.

Варіант 5

1. Німецько-фашистський окупаційний режим в Україні.
2. Рух Опору в 1942–1944 рр. в Україні.
3. Визволення Правобережної України в 1944 р.

Варіант 6

1. УРСР – засновник і член ООН.
2. Труднощі в суспільно-політичному житті західних областей України. Дії збройних формувань ОУН–УПА (кінець 1940-х – початок 1950-х рр.).
3. Культурне життя УРСР в період «відлиги».

8 семестр

Варіант 1

1. Перебудова в Україні: необхідність, етапи, здійснення (друга половина 1980-х – початок 1990-х рр.).
2. Становлення політичної системи в Україні в 1990-ті рр.
3. Головні напрямки діяльності України на міжнародній арені (кінець 1990-х – початок 2000-х рр.).

Варіант 2

1. Україна на зламі тисячоліть. Л. Кучма.
2. Пік Революції Гідності 18–20 лютого 2014 р. Повалення режиму В. Януковича.
3. Петро Порошенко – п'ятий президент України.

Варіант 3

1. Роль інтелігенції в оновленні суспільства другої половини 1980-х – початку 1990-х рр. Народний Рух України за перебудову.
2. Розпад СРСР. Проголошення незалежності України.
3. Україна і проблеми ядерного роззброєння.

Варіант 4

1. Помаранчева революція В. Ющенко.
2. Початок збройної агресії росії проти України та окупація Криму.
3. В. Зеленський – шостий президент України.

Варіант 5

1. Суспільно-політичне життя України (кінець 1980-х – початок 1990-х рр.).
2. Утворення СНД.
3. Прийняття Конституції України.

Варіант 6

1. «Революція гідності». П. Порошенко.
2. Початок збройної агресії росії проти України та окупація Криму.
3. Російсько-українська війна 2022–2023 років. Історична періодизація збройної агресії російської федерації проти України.

Заочна форма:**3 триместр****Варіант 1**

1. Археологічна періодизація стародавньої історії України.
2. Доба неоліту на території України.
3. «Дикий Сад».

Варіант 2

1. Суспільний лад і державний устрій античних міст-колоній у Північному Причорномор'ї та Криму.
2. Етногенез слов'ян.
3. Основні фальсифікації історії Праукраїни.

Варіант 3

1. Ранній палеоліт на території України.
2. Трипільська культура та її значення.
3. Велика Скіфія: загальна характеристика.

Варіант 4

1. Заснування античних міст-колоній у Північному Причорномор'ї та Криму.
2. Культура та побут давніх слов'ян.
3. Кам'яна Могила.

Варіант 5

1. Неолітична революція.
2. Кіммерійці. Загальна характеристика.
3. Грецька колонізація: причини і характер.

Варіант 6

1. Венеди та їх походження.
2. Розселення слов'ян у V–VII ст.
3. Держава гунів.

5 триместр**Варіант 1**

1. Слов'янські культури. Анти і склавини.
2. Релігія і церква в Київській Русі.
3. Волинське і Галицьке князівства та їх об'єднання.

Варіант 2

1. Східнослов'янські об'єднання племен на території України.
2. Версії походження Давньоруської держави. Норманісти і антинорманісти. Хозарська теорія О. Пріцака.
3. Здобутки культури в Київській Русі.

Варіант 3

1. Утворення Київської держави.
2. Утвердження християнства на Русі.
3. Монголо-татарське іго.

Варіант 4

1. Володимир Великий і завершення формування Київської держави.
2. Князівства на території України у XII–XIII ст. та їх політика.
3. Галицько-Волинське князівство наприкінці XIII – на початку XIV ст.

Варіант 5

1. Релігійний світогляд східних слов'ян.
2. Причини політичної роздробленості Русі.
3. Навала орд Батия на Русь.

Варіант 6

1. Хазарський Каганат. Святослав і його військова політика.
2. Чингісхан. Початок монголо-татарських завоювань.
3. Данило Галицький.

6 триместр**Варіант 1**

1. Утворення Великого князівства Литовського, Руського та Жемантійського (ВКЛ) як регресанта Західного політичного центру консолідації Русі.
2. Обмеження селянських переходів та закріпачення селян (Литовські Статути 1529, 1566, 1588 рр.).
3. Назва «Русь» та поява назви «Україна» (дискусія щодо етимології назви та ареалу побутування).

Варіант 2

1. Державний устрій Великого князівства Литовського, Руського і Жемантійського у XIV – на початку XIV ст.
2. Українські землі у системі зовнішньої торгівлі ВКЛ.
3. Формування української народності та її еліти.

Варіант 3

1. Політико-адміністративний статус українських земель у складі ВКЛ (середина XIV – початок XV ст.).
2. Люблінська унія 1569 р. Її наслідки для України.
3. Книгодрукування (Франциск Скорина) та поширення його видань в Україні.

Варіант 4

1. Унія Великого князівства Литовського з Польщею (1385), причини та наслідки для політичного розвитку ВКЛ.
2. Роль Берестейської церковної унії в розвитку церковних відносин України.
3. Національно-духовне піднесення в Україні наприкінці XVI – у першій половині XVII ст. Реформаційний рух і культурно-освітня діяльність братств.

Варіант 5

1. Статути Великого князівства Литовського 1529, 1566 рр.
2. Виникнення Запорозької Січі та перші походи запорожців проти татар, Туреччини.
3. Початок книгодрукування в Україні.

Варіант 6

1. «Волочна поміра» 1557 р. і спроба запровадити фільваркову систему на Волині, Київщині.
2. Дмитро Вишневецький (Байда).
3. Становлення культури козацького бароко.

8 триместр**Варіант 1**

1. Переяславська Рада 1654 р. та її рішення. Договір між Україною і Росією – «Березневі Статті».
2. Гетьманство Івана Виговського (1657–1659 рр.). Гадяцький трактат 1658 р.
3. Ліквідація царизмом Гетьманщини і Запорізької Січі.

Варіант 2

1. Україна у війнах Наполеона.
2. Реформи 60-70-х рр. XIX ст. в Російській імперії та Україні.
3. Політичний рух на західноукраїнських землях в другій половині XIX – на початку XX ст.

Варіант 3

1. Зовнішня політика Богдана Хмельницького у 1648-1653 рр.
2. Андрусівське перемир'я 1667 р. та поділ козацької України між Річчю Посполитою і Московською державою.
3. Коломацькі статті 1687 р. Гетьманство І. Мазепи.

Варіант 4

1. Поділи Речі Посполитої та перерозподіл українських земель.
2. Коліївщина.
3. Декабристський рух в Україні.

Варіант 5

1. Причини Руїни.
2. Боротьба українського народу за політичну єдність і національну державність під проводом гетьмана П. Дорошенка (1665-1676).
3. Полтавська битва та її історичне значення.

Варіант 6

1. Гетьман Кирило Розумовський (1750–1764), його діяльність.
2. Антиукраїнська політика Катерини II.
3. Гайдамацький рух.

9 триместр**Варіант 1**

1. Україна в Першій світовій війні.
2. Проголошення Західноукраїнської Народної Республіки.
3. Утворення Радянського Союзу. Вхідження до його складу УСРР.

Варіант 2

1. Індустріалізація в Україні: завдання, труднощі, характерні риси, наслідки.
2. Голодомор в Україні 1932–1933 рр.
3. Українські землі у складі Польщі (1921–1939 рр.).

Варіант 3

1. Революційний рух в Україні навесні і влітку 1905 р.
2. Утворення і діяльність Української Центральної Ради.
3. Внутрішня і зовнішня політика Директорії УНР.

Варіант 4

1. Політика українізації: уроки, здобутки, прорахунки.
2. Масові репресії 1920-30-х рр. та їх наслідки.
3. Створення і діяльність ОУН в довоєнний період.

Варіант 5

1. Столипінська аграрна реформа в Україні.
2. Внутрішньо- та зовнішньополітичний курс Української Держави Павла Скоропадського.
3. УСРР в період Нової економічної політики (1921–1928 рр.).

Варіант 6

1. Насильницька колективізація сільського господарства.
2. Створення та діяльність Української Військової Організації.
3. «Радянізація» західноукраїнських земель та її наслідки.

11 триместр**Варіант 1**

1. Трагічний початок Великої Вітчизняної війни. Плани третього рейху щодо України.
2. Нацистський геноцид в Україні.
3. Битва за Лівобережну Україну та Донбас у 1943 р.

Варіант 2

1. Тяжкі наслідки Великої Вітчизняної війни. Відбудова народного господарства (кінець 1940-х – початок 1950-х рр.). Голод 1946–1947 рр.
2. Суспільно-політичний рух в Україні у повоєнні роки (кінець 1940-х – початок 1950-х рр.).
3. Дисидентський рух в Україні.

Варіант 3

1. Бойові дії влітку і восени 1941 р. Оборона Києва, Одеси, Севастополя.
2. Діяльність ОУН–УПА на західноукраїнських землях в період Великої Вітчизняної війни.
3. Форсування Дніпра. Визволення Києва.

Варіант 4

1. Розв'язання проблеми територіальних кордонів між УРСР і ПНР у післявоєнний період.
2. Гоніння на діячів науки і творчої інтелігенції (кінець 1940-х – початок 1950-х рр.).
3. Перші кроки деєсталінізації суспільного життя. XX з'їзд КПРС та його рішення.

Варіант 5

1. Німецько-фашистський окупаційний режим в Україні.
2. Рух Опору в 1942–1944 рр. в Україні.
3. Визволення Правобережної України в 1944 р.

Варіант 6

1. УРСР – засновник і член ООН.
2. Труднощі в суспільно-політичному житті західних областей України. Дії збройних формувань ОУН–УПА (кінець 1940-х – початок 1950-х рр.).
3. Культурне життя УРСР в період «відлиги».

12 триместр

Варіант 1

1. Перебудова в Україні: необхідність, етапи, здійснення (друга половина 1980-х – початок 1990-х рр.).
2. Становлення політичної системи в Україні в 1990-ті рр.
3. Головні напрямки діяльності України на міжнародній арені (кінець 1990-х – початок 2000-х рр.).

Варіант 2

1. Україна на зламі тисячоліть. Л. Кучма.
2. Пік Революції Гідності 18–20 лютого 2014 р. Повалення режиму В. Януковича.
3. Петро Порошенко – п'ятий президент України.

Варіант 3

1. Роль інтелігенції в оновленні суспільства другої половини 1980-х – початку 1990-х рр. Народний Рух України за перебудову.
2. Розпад СРСР. Проголошення незалежності України.
3. Україна і проблеми ядерного роззброєння.

Варіант 4

1. Помаранчева революція В. Ющенко.
2. Початок збройної агресії росії проти України та окупація Криму.
3. В. Зеленський – шостий президент України.

Варіант 5

1. Суспільно-політичне життя України (кінець 1980-х – початок 1990-х рр.).
2. Утворення СНД.
3. Прийняття Конституції України.

Варіант 6

1. «Революція гідності». П. Порошенко.
2. Початок збройної агресії росії проти України та окупація Криму.
3. Російсько-українська війна 2022–2023 років. Історична періодизація збройної агресії російської федерації проти України.

8. Підсумковий контроль

Формою підсумкового контролю є залік або іспит, які проводяться в усній формі. Робота студентів оцінюється за підсумками виконання основних видів завдань. Якщо студент не відвідував курс лекцій, семінарські заняття і не виконав контрольні заходи, а, отже, не набрав необхідної кількості балів, то він, за рішенням кафедри, не допускається до складання заліку або іспиту.

Денна форма:

2 семестр

Перелік питань до іспиту

1. Предмет та завдання курсу «Історія України».
2. Джерела давньої історії України.
3. Історіографія давньої історії України.
4. Періодизація давньої історії України.
5. Археологічна періодизація стародавньої історії України.
6. Гіпотези про виникнення життя на Землі.
7. Ранній палеоліт на території України.
8. Поява і розселення людей на території України в епоху палеоліту.
9. Середній палеоліт. Загальна характеристика.
10. Пізній палеоліт. Загальна характеристика.
11. Заняття та початки духовного життя людини в епоху палеоліту.
12. Мезоліт. Загальна характеристика.
13. Неоліт. Загальна характеристика.
14. Неолітична революція.
15. Неолітичні культури на території України.
16. Енеоліт. Загальна характеристика.
17. Трипільська культура.
18. В. Хвойко – першовідкривач Трипілля.
19. Перші індоєвропейці на території України.
20. Арійська проблема.
21. Бронзовий вік. Загальна характеристика.
22. «Дикий Сад».
23. Ранній залізний вік. Загальна характеристика.
24. Історичне значення винайдення металургії заліза.
25. Кіммерійці. Загальна характеристика.
26. Чорноліська культура.
27. Скіфи. Велика Скіфія.
28. Мала Скіфія.
29. Сармати. Загальна характеристика.
30. Причини грецької колонізації.
31. Заснування античних міст-колоній у Північному Причорномор'ї та Криму.
32. «Грецький» період античних міст Причорномор'я (друга половина VII – середина I ст. до н. е.).
33. Суспільний лад і державний устрій античних міст-колоній у Північному Причорномор'ї та Криму.
34. Економіка античних міст-колоній у Північному Причорномор'ї та Криму.
35. Ольвія. Загальна характеристика.
36. Херсонес. Загальна характеристика.

37. Борисфен. Загальна характеристика.
38. «Римський» період античних міст Причорномор'я (середина I ст. до н.е. – IV ст. н.е.).
39. Боспорське царство.
40. Етногенез слов'ян.
41. Археологічні культури давніх слов'ян (венедів, антів, склавинів).
42. Венеди. Загальна характеристика.
43. Анти. Загальна характеристика.
44. Склавини. Загальна характеристика.
45. Перші писемні згадки про слов'ян.
46. Суспільне життя давніх слов'ян.
47. Культура та побут давніх слов'ян.
48. Господарство давніх слов'ян.
49. Давні слов'яни під час вторгнення готів.
50. Давні слов'яни під час вторгнення гунів.
51. Розселення слов'ян у V–VII ст.
52. Походження українців.
53. Велике переселення народів і Україна.
54. Релігійний світогляд праукраїнців.
55. Кам'яна Могила.
56. Аратта-Ортанія.
57. Русколань.
58. Основні фальсифікації історії Праукраїни.
59. Гетика.
60. Держава гунів.

Оцінювання питань в екзаменаційному білеті: 1 і 2 питання оцінюються до 15 балів;
3 питання – 10 балів

Приклад екзаменаційного білету

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

Рівень вищої освіти перший: бакалаврський

Спеціальність 032 «Історія та археологія»

Семестр 2

Навчальна дисципліна **«ІСТОРІЯ УКРАЇНИ»**

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 0

1. Предмет та завдання курсу «Історія України».
2. Бронзовий вік. Загальна характеристика.
3. Археологічні культури давніх слов'ян (венедів, антів, склавинів).

Затверджено на засіданні кафедри історії

Протокол № _____ від _____ 20__ року

Завідувач кафедри _____

Екзаменатор _____

Міронова І.С.

Міронова І.С.

3 семестр

Перелік питань до іспиту

1. Східнослов'янські об'єднання племен.
2. Давньоруська народність: нові погляди на формування.
3. Господарство і суспільний лад східних слов'ян.
4. Релігійний світогляд слов'ян.
5. Версії походження Давньоруської держави.
6. Праукраїнська держава від Кия до Аскольда.
7. Утворення Київської Русі. Олег.
8. Князювання Ігоря.
9. Регентство княгині Ольги.
10. Воєнна активність Русі за Святослава.
11. Хазарський Каганат і його роль в історії Русі.
12. Володимир Великий і його реформи.
13. Прийняття християнства на Русі.
14. Розквіт держави за Ярослава Мудрого.
15. «Руська Правда» і її значення.
16. Господарство Київської Русі.
17. Русь і печеніги.
18. Варязький фактор в українській історії.
19. Боротьба з половецькими ханами.
20. Культура Київської Русі (IX–XI ст.).
21. Князювання Всеволода у Києві.
22. Відновлення централізованої монархії Володимиром Мономахом.
23. Причини феодальної роздробленості.
24. Київське князівство.
25. Переяславське князівство.
26. Чернігівсько-Сіверська земля.
27. Розвиток культури Київської Русі XII–XIII ст.
28. Об'єднання Волині й Галичини.
29. Діяльність Данила Галицького в боротьбі з монголо татарами.
30. Галицько-Волинське князівство за наступників Данила.
31. Культура Галицько-Волинської держави.
32. Формування Монгольської держави. Чингізхан.
33. Навала орд Батия на Русь.
34. Україна під монголо-татарським ігом. Золота Орда.
35. Київська Русь в світовій історії.

Оцінювання питань в екзаменаційному білеті: 1 і 2 питання оцінюються до 15 балів;
3 питання – 10 балів

Приклад екзаменаційного білету

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

Рівень вищої освіти перший: бакалаврський

Спеціальність 032 «Історія та археологія»

Семестр 3

Навчальна дисципліна «**ІСТОРІЯ УКРАЇНИ**»

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 0

1. Східнослов'янські об'єднання племен.
2. Володимир Великий і його реформи.
3. Відновлення централізованої монархії Володимиром Мономахом.

Затверджено на засіданні кафедри історії

Протокол № _____ від _____ 20__ року

Завідувач кафедри _____

Екзаменатор _____

Міронова І.С.

Шевченко Н.В.

4 семестр

Перелік питань до іспиту

1. Південно-Західний, Західний та Північно-Східний Центри «збирання» руських земель в одну державу.
2. Політичне розмежування земель Південно-Західної Русі наприкінці XII–XIV ст.
3. Утворення Великого князівства Литовського, Руського і Жемайтійського в історіографії.
4. Вхдження українських земель до складу Великого князівства Литовського.
5. Державний устрій Великого князівства Литовського, Руського і Жемайтійського.
6. Київське удільне князівство у складі Великого князівства Литовського як «Друге українське королівство».
7. Унія Великого князівства Литовського з Польщею 1385 року та її політичні наслідки для українських земель.
8. Політика Вітовта щодо українських удільних князівств у складі ВКЛ.
9. Городельська унія та її політичні наслідки для української еліти.
10. Зовнішня політика ВКЛ наприкінці XIV – у середині XV ст. Розширення володінь князівства у південному напрямку.
11. Московсько-литовські війни кінця XV ст. – 20-х рр. XVI ст.
12. Змова київських князів Олельковичів у кінці XV ст.: причини і наслідки.
13. Державні реформи у Великому князівстві Литовському у 20–60-ті рр. XVI ст.
14. Феодальне землеволодіння у XIV–XV ст.
15. Ремесло та промисли в українських землях XIV–XV ст.
16. Становище українських міст у XIV–XVI ст.

17. Цехова організація ремесла в українських містах XV–XVI ст.
18. Православна церква в українських землях XV – першій половині XVI ст.
19. Військове мистецтво українських козаків.
20. Люблінська унія та перехід українських земель до складу Польщі.
21. Політико-адміністративний статус українських земель у складі Речі Посполитої.
22. «Волочна поміра» та поширення фільваркової системи на українські землі.
23. Заснування Запорозької Січі.
24. Джерела формування українського козацтва.
25. Органи влади на Запорозжі. Християнська козацька республіка.

Оцінювання питань в екзаменаційному білеті: 1 і 2 питання оцінюються до 15 балів;
3 питання – 10 балів

Приклад екзаменаційного білету

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

Рівень вищої освіти перший: бакалаврський
Спеціальність 032 «Історія та археологія»
Семестр 4

Навчальна дисципліна **«ІСТОРІЯ УКРАЇНИ»**

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 0

1. Південно-Західний, Західний та Північно-Східний Центри «збирання» руських земель в одну державу.
2. Унія Великого князівства Литовського з Польщею 1385 року та її політичні наслідки для українських земель.
3. Державні реформи у Великому князівстві Литовському у 20–60-ті рр. XVI ст.

Затверджено на засіданні кафедри історії
Протокол № _____ від _____ 20__ року

Завідувач кафедри _____ Міронова І.С.
Екзаменатор _____ Шевченко Н.В.

5 семестр

Перелік питань до заліку

1. Генеза україно-польського конфлікту кінця XVI – середини XVII ст.
2. Сучасні концептуальні підходи щодо характеру, результатів Визвольної війни як Національної революції.
3. Українська Національна революція 1648–1676 рр.: європейський контекст.
4. Причини, характер, рушійні сили, періодизація Національної революції 1648–1676 рр.
5. Початок революції. Богдан Хмельницький.
6. Військові дії у 1648 р. Перші перемоги та програма дій повсталих у рамках традиційного козацького автономізму у рамках Речі Посполитої.

7. Військові дії 1649 р. Зборівська угода – перший договір про визнання козацької України Річчю Посполитою.
8. Антифеодальна боротьба на Україні у 1648–1652 рр. та її соціально-політичні наслідки.
9. Ліквідація польсько-шляхетського режиму і становлення національної держави.
10. Економічна і соціальна політика гетьманської адміністрації у 1648–1654рр.
11. Військові дії 1650–1653 р.
12. Зовнішня політика Богдана Хмельницького у 1648–1653 рр.
13. Переяславська Рада 1654 р. та її рішення. Договір між Україною і Росією – «Березневі Статті».
14. Переяславська Рада та україно-російський договір у сучасній історіографії.
15. Продовження війни з Польщею 1655–1656 рр.
16. Україно-шведський союз 1657 р. та його результати.
17. Політичний портрет гетьмана Б. Хмельницького.
18. Гетьманство Івана Виговського (1657–1659).
19. Гадяцький трактат 1658 р. та його невдача.
20. Сучасні оцінки україно-польського союзу 1658 р.
21. Гетьманство Юрія Хмельницького та підписання ним з Росією Переяславських статей 1659 р.
22. Загострення боротьби серед козацької старшини щодо перспектив становлення козацької держави та збереження її незалежності у 1663 р. Початок Руїни, її причини.
23. Руїна: сучасні оцінки у вітчизняній історіографії.
24. Гетьманство П. Тетері (Правобережна Україна) і гетьманство Лівобережної України І. Брюховецький (1663–1668).
25. Україна в політичних планах Росії, Польщі, Туреччини у 50–60-ті рр. XVII ст. Андрусівське перемир'я (1667) та поділ козацької України між Польщею і Росією.
26. Боротьба українського народу за політичну єдність і національну державність під проводом гетьмана П. Дорошенка (1665–1676).
27. Гетьмани Лівобережної України Дем'ян Многогрішний (1668–1672) та І. Самойлович (1672–1687).
28. Вічний мир з Польщею (1686).
29. Основні соціально-політичні результати Української Національної революції 1648–1676 рр.
30. Правобережна Україна у 80–90-х рр. XVII ст. Відродження козацької автономії. С. Палій.
31. Суспільно-політичний та державний устрій Гетьманщини. Обмеження царизмом автономії козацької України у 60–80-х рр. XVII ст.
32. Формування нової української політичної еліти у другій половині XVII ст.
33. Ліквідація полкового устрою правобережного козацтва. Національно-визвольне повстання під проводом С. Палія.
34. Коломацькі статті 1687 р. Гетьманство І. Мазепи.
35. Внутрішня і зовнішня політика І. Мазепи. Україна на початку Північної війни.
36. Похід Карла XII в Україну та перехід І. Мазепи на його бік. Укладення україно-шведського союзу.
37. Зруйнування царизмом м. Батурина і Чортомлицької Січі.
38. Полтавська битва та її історичне значення.
39. Політичний портрет гетьмана І. Мазепи в історіографії.
40. Становище України після Полтавської битви. Решетилівські статті. Гетьман Іван Скоропадський (1708–1722).
41. Створення та діяльність Першої Малоросійської колегії.
42. П. Орлик – гетьман в екзилі. Ухвалення «Пактів і Конституції законів і вольностей Війська Запорозького».

43. Створення П. Орликом антимосковської коаліції. Похід на Правобережну Україну у 1711 р. Прутський похід Петра І.
44. Наслідки Прутського мирного договору для України. Спроби П. Орлика створити нову антимосковську коаліцію.
45. Наказний гетьман Павло Полуботок і його невдала політика по відновленню дії договору 1654 р.
46. Спроба відновлення автономних прав України за гетьманування Данила Апостола (1727–1734). Правління гетьманського уряду (1734–1750).
47. Легітимна спроба козацької еліти зберегти і розширити політичну автономію Гетьманщини в часи кодифікації українського права. Характеристика українського кодексу «Права, за якими судиться малоросійський народ» (1728–1743 рр).
48. Відновлення гетьманства. Гетьман Кирило Розумовський (1750–1764), його діяльність.
49. Спроба козацької старшини захистити політичну автономію Гетьманщини: «Прошение малороссийских старшин вместе с гетманом о восстановлении разных старинных прав Малороссии» 1763 р.
50. Остаточна ліквідація гетьманства і запровадження Другої Малоросійської колегії (1764). Діяльність президента Другої Малоросійської колегії П. О. Румянцева на Лівобережній Україні (1765–1769).
51. Скасування козацького устрою на Слобожанщині (1765). Суспільно-політичний рух в Гетьманщині та спроба відродити гетьмаство та захистити українську автономію у часи виборів депутатів до Законодавчої комісії 1767–1768 рр.
52. Ліквідація решток автономного устрою Гетьманщини (1775–1788 рр.). Історичне значення Української козацької держави.
53. Адміністративно-територіальний поділ та освоєння запорозьких земель в часи Нової (Підпільненської) Січі.
54. Ліквідація козацької республіки – Запорозької Січі (1775). Останній кошовий атаман Запорозької Січі Петро Калнишевський та його доля.
55. Задунайська Січ, Азовське та Чорноморське козацьке військо. Переселення козаків на Кубань.
56. Участь українських козаків в російсько-турецьких війнах другої половини XVIII ст. та їх наслідки для України.
57. Господарське освоєння Півдня України та остаточне закріпачення селян наприкінці XVIII ст.
58. Адміністративно-територіальний устрій та регіональний поділ українських земель у XVIII ст.
59. Розвиток сільського господарства Лівобережжя, Слобожанщини, Запоріжжя наприкінці XVII – XVIII ст.
60. Зрушення у промисловому виробництві України у XVIII ст. Поширення мануфактур, найманої праці. Формування національного ринку. Зміни соціальної структури та національного складу населення.
61. Соціальна еліта Гетьманщини: козацька старшина, шляхта і духовенство.
62. Соціально-правове становище рядових козаків, селян наприкінці XVII – XVIII ст.
63. Особливості політичного і соціально-економічного розвитку Правобережжя у XVIII ст.
64. Національно-визвольна і антикріпосницька боротьба в Україні у XVIII ст. Гайдамацький рух, його характер і рушійні сили. Коліївщина, її соціальне і політичне підґрунтя.
65. Три поділи Речі Посполитої: черговий перерозподіл українських земель.
66. Специфіка політичного, соціально-економічного розвитку і духовного розвитку західноукраїнських земель у XVIII ст. Опришківський рух. Олекса Довбуш.
67. Особливості розвитку української культури доби Просвітництва.

68. Матеріальна культура. Архітектура і живопис України XVIII ст.
69. Освіта. Роль Києво-Могилянської академії для духовного розвитку, піднесення освіти і культури українського народу.
70. Вихованці Києво-Могилянської академії – українська політична і культурна еліта XVIII ст. та її вклад у розвиток культури Російської імперії (Ф. Прокопович, С. Яворський, Г. Козицький, Г. Полетика).
71. Філософська думка. Українські просвітники (Я. Козельський, Г. Кониський, С. Десницький, С. Винський).
72. Філософське кредо Г. С. Сковороди.
73. Книгодрукування. Історичні твори, козацькі літописи.
74. Історико-політичний трактат «Історія Русів».
75. Українські музиканти епохи бароко XVIII ст.
76. Етапи наступу російського царату на автономію України.
77. Тимчасове відновлення гетьманства. К. Розумовський.
78. Антиукраїнська політика Катерини II.
79. Ліквідація Гетьманщини. Зруйнування Запорозької Січі.
80. Гайдамацький рух.
81. Опришківство.
82. Коліївщина.
83. Поділи Речі Посполитої. Входження Правобережної України до складу Російської імперії.
84. Вітчизняна війна 1812 р. і участь в ній українського народу.
85. Декабристський рух в Україні.
86. Піднесення національного руху на західноукраїнських землях. «Руська Трійця».
87. Виникнення і діяльність Кирило-Мефодіївського товариства. Т. Шевченко.
88. Участь українців у Кримській війні. Оборона Севастополя.
89. Криза кріпосницької системи. Здійснення реформ 60-70-х рр. XIX ст. в Україні.
90. Громадівський рух.

Оцінювання питань в заліковому білеті: кожне питання оцінюється до 10 балів

Приклад залікового білету

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

Рівень вищої освіти перший: бакалаврський

Спеціальність 032 «Історія та археологія»

Семестр 5

Навчальна дисципліна «**ІСТОРІЯ УКРАЇНИ**»

ЗАЛКОВИЙ БІЛЕТ № 0

1. Генеза україно-польського конфлікту кінця XVI – середини XVII ст.
2. Суспільно-політичний та державний устрій Гетьманщини. Обмеження царизмом автономії козацької України у 60–80-х рр. XVII ст.
3. Соціальна еліта Гетьманщини: козацька старшина, шляхта і духовенство.

Затверджено на засіданні кафедри історії

Протокол № _____ від _____ 20__ року

Завідувач кафедри _____

Міронова І.С.

Екзаменатор _____

Міронова І.С.

6 семестр
Перелік питань до іспиту

1. Соціально-економічне і політичне становище України на початку ХХ ст.
2. Початок революції. Революційний рух в Україні навесні і влітку 1905 р.
3. Український національний рух в роки революції 1905–1907 рр.
4. Причини поразки та історичне значення революції 1905–1907 рр.
5. Україна в період третьочервневої монархії (1907–1914 рр.).
6. Столипінська аграрна реформа в Україні.
7. Українські землі напередодні Першої світової війни.
8. Причини, характер Першої світової війни.
9. Воєнні дії на Південно-Західному фронті у 1914–1916 рр.
10. Назрівання революційної кризи. Переддень революції.
11. Лютнева 1917 р. буржуазно-демократична революція. Падіння самодержавства.
12. Утворення Центральної Ради.
13. Політичні партії в Україні.
14. М. С. Грушевський про автономний устрій України.
15. Український національний конгрес і його рішення.
16. Початок українізації армії. I і II військові з'їзди.
17. Проголошення автономії України. I Універсал.
18. Утворення Генерального секретаріату.
19. Соціально-економічна діяльність Центральної Ради.
20. Державотворча діяльність Центральної Ради.
21. Запровадження власної фінансової системи.
22. Розвиток народної освіти. Центральна Рада і українська культура (1917 – початок 1918 рр.).
23. Розгортання національно-визвольного руху навесні і влітку 1917 р. Проголошення автономії України.
24. З'їзд народів Росії та його значення.
25. Боротьба за владу в Україні восени 1917 р. Інтервенція радянських військ в УНР та її наслідки.
26. Укладення Брестського миру.
27. Вторгнення німецьких і австро-угорських військ в Україну.
28. Павло Скоропадський – останній гетьман України.
29. Внутрішня політика гетьманату.
30. Зовнішньополітичний курс Української Держави Павла Скоропадського.
31. Національно-культурна політика П. Скоропадського. Створення Української Академії Наук.
32. Селянсько-партизанський рух. Падіння гетьманського режиму.
33. Встановлення влади Директорії.
34. Внутрішня і зовнішня політика Директорії.
35. Український Трудовий Конгрес.
36. Наступ радянських військ в Україну.
37. Внутрішня політика РНК УСРР та її наслідки.
38. Боротьба українського народу проти денікінської навали.
39. Утворення радянської влади в Україні.
40. Селянсько-повстанський рух в Україні. Баштанська і Висунська республіки.
41. Розгром польських інтервентів і білогвардійських військ барона Врангеля.
42. Уроки, підсумки, здобутки і прорахунки національно-визвольної боротьби українського народу (1917–1921 рр.).
43. Розпад Австро-Угорської імперії та проголошення ЗУНР.
44. Революційні події на території Північної Буковини і Закарпаття.
45. Українсько-польська війна. Створення УГА.
46. Проголошення акту злуки УНР і ЗУНР. Історичне значення цієї події.
47. Міжнародне і внутрішнє становище УРСР після закінчення громадянської війни.

48. Адміністративно-територіальний поділ України у міжвоєнний період.
49. Голод 1921–1922 рр. в Україні.
50. Вхідження України до складу Радянського Союзу.
51. Економічне становище УСРР напередодні НЕПу.
52. УСРР в період нової економічної політики (1921–1928 рр.). Підсумки НЕПу та причини його згорання.
53. Політика українізації: уроки, здобутки, прорахунки.
54. Культурне будівництво в Україні в 1920-ті рр. Згорання українізації.
55. Здійснення індустріалізації в Україні.
56. Створення адміністративно-командної системи в Україні.
57. Насильницька колективізація сільського господарства.
58. Історична наука про трагедію голодомору 1932–1933 рр. в Україні.
59. Становище національних меншин у 1930-х рр.
60. Масові репресії 1920–30-х рр. та їх наслідки.
61. Суспільно-політичне життя в Україні наприкінці 1930-х рр.
62. Політичний і соціально-економічний розвиток західноукраїнських земель у складі Польщі (1920–30-ті рр.).
63. Політичний і соціально-економічний розвиток Північної Буковини у складі Румунії (1920–30-ті рр.).
64. Політичний статус Закарпаття у складі Чехословаччини.
65. Анексія польською владою західноукраїнських земель.
66. Створення та діяльність Української Військової Організації.
67. Створення і діяльність ОУН в довоєнний період. Основні засади і організаційна структура ОУН.
68. Діяльність українських політичних партій в Західній Україні в міжвоєнний період.
69. Західноукраїнські землі в системі радянсько-німецьких договорів в 1939 р.
70. Вхідження західноукраїнських земель до складу Радянського Союзу.
71. «Радянська» західноукраїнських земель та її наслідки.
72. Україна в планах гітлерівської Німеччини.
73. Українське питання напередодні Другої світової війни.
74. Надання автономії і проголошення незалежності Карпатської України.
75. Окупація Карпатської України угорськими військами.

Оцінювання питань в екзаменаційному білеті: 1 і 2 питання оцінюється до 15 балів;

3 питання – 10 балів

Приклад екзаменаційного білету

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

Рівень вищої освіти перший: бакалаврський

Спеціальність 032 «Історія та археологія»

Семестр 6

Навчальна дисципліна **«ІСТОРІЯ УКРАЇНИ»**

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 0

1. Соціально-економічне і політичне становище України на початку ХХ ст.
2. Укладення Брестського миру.
3. Економічне становище УСРР напередодні НЕПу.

Затверджено на засіданні кафедри історії

Протокол № _____ від _____ 20__ року

Завідувач кафедри _____

Екзаменатор _____

Міронова І.С.

Міронова І.С.

7 семестр

Перелік питань до заліку

1. XX з'їзд КПРС та його значення. Десталінізація суспільного життя.
2. Битва за Лівобережну Україну та Донбас у 1943 р.
3. Бойові дії влітку і восени 1941 року. Оборона Києва, Одеси, Севастополя.
4. Бойові дії на Південно-Західному і Південному Фронтах в 1941–1942 рр.
5. Визволення Миколаївщини від німецько-фашистських загарбників.
6. Визволення Правобережної України в 1944 р.
7. Внесок українського народу в розгром фашизму.
8. Голодомор 1946–1947 рр.
9. Гоніння на діячів науки і творчої інтелігенції (кінець 1940-х – початок 1950-х рр.).
10. Деформуючий вплив сталінщини на політичну систему (кінець 1940-х – початок 1950-х рр.).
11. Дії збройних формувань ОУН–УПА в повоєнний період (друга половина 1940-х – початок 1950-х рр.).
12. Діяльність ОУН–УПА в роки Другої світової війни.
13. Діяльність ОУН–УПА на західноукраїнських землях.
14. Економічна експансія «Третього рейху» в умовах окупації України (1941–1944 рр.).
15. Згортання перетворень доби «відлиги».
16. Згубні прорахунки радянського керівництва напередодні Великої Вітчизняної війни та їх наслідки.
17. Культурне життя УРСР в період «відлиги».
18. Миколаївщина в роки Великої Вітчизняної війни.
19. Народна боротьба проти нацистів на окупованій території.
20. Народний Рух України за перебудову.
21. Наростання кризових явищ в розвитку економіки УРСР.
22. Нацистський геноцид в Україні.
23. Необхідність перебудови і особливості її здійснення в Україні (кінець 1980-х – початок 1990-х рр.).
24. Німецько-фашистський окупаційний режим в Україні.
25. Німецько-фашистські каральні органи в період окупації (1941–1944 рр.).
26. Опозиційний рух в УРСР проти радянського режиму (60-70 рр.).
27. Партизанська та підпільна боротьба на Миколаївщині в роки Великої Вітчизняної війни.
28. Партійно-політичний тиск на політичне і духовне життя.
29. Дисидентський рух в Україні.
30. Перші кроки десталінізації суспільного життя. XX з'їзд КПРС та його рішення.
31. Плани «Третього рейху» щодо України.
32. Політичне і соціально-економічне становище населення України в умовах окупації.
33. Прорахунки і труднощі в становленні партизанського руху на початку війни (1941–1942 рр.).
34. Реформування промисловості і сільського господарства в УРСР (кінець 1950-х – початок 1960-х рр.).
35. Розв'язання проблеми територіальних кордонів між УРСР і ПНР.
36. Розчленування України. Фашистський окупаційний апарат.
37. Роль діячів культури в оновленні суспільства.
38. Русифікація та її наслідки в УРСР (1970–80-ті рр.).
39. Рух Опору в 1942–1944 рр. в Україні.
40. Створення і діяльність ОУН в передвоєнні роки.

41. Суспільно-політичне і економічне життя УРСР в добу «хрущовської відлиги» (кінець 1950-х – початок 1960-х рр.).
42. Суспільно-політичний та економічний розвиток Миколаївщини (кінець 1980-х – 1990-ті рр.).
43. Створення і діяльність Українського штабу партизанського руху (УШПР).
44. Труднощі в суспільно-політичному житті західних областей України.
45. Тяжкі наслідки війни. Відбудова народного господарства (кінець 1940-х – початок 1950-х рр.).
46. Україна в роки Другої Світової війни. Історіографія проблеми.
47. УРСР – засновник і член ООН.
48. Форсування Дніпра. Визволення Києва.
49. Чорнобильська катастрофа 1986 р. та її наслідки для України.
50. В. Щербицький – політичний портрет.
51. П. Шелест – політичний портрет.
52. Р. Шухевич – політичний портрет.
53. С. Бандера – політичний портрет.
54. В. Чорновіл – політичний портрет.
55. Л. Лук'яненко – політичний портрет.
56. Тарас Бульба-Боровець і «Поліська Січ».
57. Дивізія СС «Галичина».
58. Березнегувато-Снігурівська наступальна операція.
59. Дисидентський рух на Миколаївщині.
60. Українці – маршали Радянського Союзу.

Оцінювання питань в заліковому білеті: кожне питання оцінюється до 10 балів

Приклад залікового білету

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

Рівень вищої освіти перший: бакалаврський

Спеціальність 032 «Історія та археологія»

Семестр 7

Навчальна дисципліна «**ІСТОРІЯ УКРАЇНИ**»

ЗАЛКОВИЙ БІЛЕТ № 0

1. XX з'їзд КПРС та його значення. Десталінізація суспільного життя.
2. Наростання кризових явищ в розвитку економіки УРСР.
3. Суспільно-політичне і економічне життя УРСР в добу «хрущовської відлиги» (кінець 1950-х – початок 1960-х рр.).

Затверджено на засіданні кафедри історії

Протокол № _____ від _____ 20__ року

Завідувач кафедри _____

Міронова І.С.

Екзаменатор _____

Міронова І.С.

8 семестр

Перелік питань до іспиту

1. Акт проголошення незалежності України (24 серпня 1991 р.) та його історичне значення.
2. Взаємини України з країнами СНД.
3. Військова доктрина в сучасній Україні.
4. Герб України.
5. Гімн України.
6. Державний кордон України: етапи формування.
7. Діяльність України на міжнародній арені на сучасному етапі.
8. Етнонаціональна політика в сучасній Україні.
9. Етнонаціональна політика в Україні на етапі розбудови незалежної держави.
10. Західний вектор зовнішньої політики України: сутність та майбутні перспективи.
11. Л. Кравчук – перший президент незалежної України.
12. Молодіжні рухи в Україні на сучасному етапі.
13. Народний Рух України за перебудову.
14. Наростання кризових явищ в економіці республіки і шляхи їх подолання.
15. Національне пробудження українського народу в другій половині 1980-х рр. та початок формування опозиційних до КПРС організацій.
16. Незалежна Україна як суб'єкт міжнародних відносин.
17. Основні етапи формування західної діаспори.
18. Основні політичні партії та об'єднання сучасної України.
19. Перебудова в Україні: необхідність, етапи, здійснення (друга половина 1980-х – початок 1990-х рр.).
20. Підприємництво в Україні на етапі розбудови незалежної держави.
21. Помаранчева революція. В. Ющенко.
22. Прапор України.
23. Президент В. Янукович.
24. Прийняття Конституції України.
25. Пріоритетні напрямки діяльності України на міжнародній арені.
26. Проблема Криму, російсько-українські стосунки на початку третього тисячоліття.
27. Проблема розподілу Чорноморського флоту.
28. Проблеми соціально-економічного розвитку в Україні.
29. Проголошення незалежності України в 1991 р.
30. Програмові засади національно-демократичних сил та їх боротьба за українську державність. Декларація про державний суверенітет (16 липня 1990 р.).
31. Розвиток освіти: проблеми, пошуки, здобутки.
32. Розпад СРСР.
33. Роль інтелігенції в оновленні суспільства.
34. Російсько-українські стосунки в сучасну добу.
35. Серпневий (1991 р.) путч та його наслідки.
36. Соціальні наслідки реформування економіки.
37. Становлення органів державної влади незалежної України. Повноваження трьох гілок влади.
38. Становлення політичної системи в сучасній Україні.
39. Створення ВМС України.
40. Суперечливий характер ринкових перетворень в Україні.
41. Суспільно-політичне життя республіки (кінець 1980-х – початок 1990-х рр.).
42. Суспільно-політичний і економічний розвиток Миколаївщини в добу незалежності.
43. Сучасне становище українства в країнах Європи та Америки.

44. Сучасний процес національного державотворення в Україні.
45. Сучасний стан східної української діаспори.
46. Україна – ЄС: проблеми і перспективи розвитку.
47. Україна – США: проблеми і перспективи розвитку.
48. Україна – НАТО: проблеми і перспективи розвитку.
49. Україна і проблеми ядерного роззброєння.
50. Україна на зламі тисячоліть. Л. Кучма.
51. Українська національна державна символіка: особливості історичної традиції.
52. Українські етнічні землі за межами державного кордону.
53. Утворення СНД.
54. Ю. Тимошенко – політичний портрет.
55. Помаранчева революція.
56. В. Ющенко – політичний портрет.
57. Президент В. Янукович та наслідки його президентства для України.
58. «Революція гідності». Україна під час президентства П. Порошенка.
59. Російсько-українська війна.
60. Президент В. Зеленський – політичний портрет.

Оцінювання питань в екзаменаційному білеті: 1 і 2 питання оцінюються до 15 балів;
3 питання – 10 балів

Приклад екзаменаційного білету

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

Рівень вищої освіти перший: бакалаврський

Спеціальність 032 «Історія та археологія»

Семестр 8

Навчальна дисципліна **«ІСТОРІЯ УКРАЇНИ»**

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 0

1. Акт проголошення незалежності України (24 серпня 1991 р.) та його історичне значення.
2. Помаранчева революція. В. Ющенко.
3. Суспільно-політичне життя республіки (кінець 1980-х – початок 1990-х рр.).

Затверджено на засіданні кафедри історії

Протокол № _____ від _____ 20__ року

Завідувач кафедри _____

Екзаменатор _____

Міронова І.С.

Шевченко Н.В.

Заочна форма:**3 триместр****Перелік питань до іспиту**

1. Предмет та завдання курсу «Історія України».
2. Джерела давньої історії України.
3. Історіографія давньої історії України.
4. Періодизація давньої історії України.
5. Археологічна періодизація стародавньої історії України.
6. Гіпотези про виникнення життя на Землі.
7. Ранній палеоліт на території України.
8. Поява і розселення людей на території України в епоху палеоліту.
9. Середній палеоліт. Загальна характеристика.
10. Пізній палеоліт. Загальна характеристика.
11. Заняття та початки духовного життя людини в епоху палеоліту.
12. Мезоліт. Загальна характеристика.
13. Неоліт. Загальна характеристика.
14. Неолітична революція.
15. Неолітичні культури на території України.
16. Енеоліт. Загальна характеристика.
17. Трипільська культура.
18. В. Хвойко – першовідкривач Трипілья.
19. Перші індоєвропейці на території України.
20. Арійська проблема.
21. Бронзовий вік. Загальна характеристика.
22. «Дикий Сад».
23. Ранній залізний вік. Загальна характеристика.
24. Історичне значення винайдення металургії заліза.
25. Кіммерійці. Загальна характеристика.
26. Чорноліська культура.
27. Скіфи. Велика Скіфія.
28. Мала Скіфія.
29. Сармати. Загальна характеристика.
30. Причини грецької колонізації.
31. Заснування античних міст-колоній у Північному Причорномор'ї та Криму.
32. «Грецький» період античних міст Причорномор'я (друга половина VII – середина I ст. до н. е.).
33. Суспільний лад і державний устрій античних міст-колоній у Північному Причорномор'ї та Криму.
34. Економіка античних міст-колоній у Північному Причорномор'ї та Криму.
35. Ольвія. Загальна характеристика.
36. Херсонес. Загальна характеристика.
37. Борисфен. Загальна характеристика.
38. «Римський» період античних міст Причорномор'я (середина I ст. до н.е. – IV ст. н.е.).
39. Боспорське царство.
40. Етногенез слов'ян.
41. Археологічні культури давніх слов'ян (венедів, антів, склавинів).
42. Венеди. Загальна характеристика.
43. Анти. Загальна характеристика.

44. Склавини. Загальна характеристика.
45. Перші писемні згадки про слов'ян.
46. Суспільне життя давніх слов'ян.
47. Культура та побут давніх слов'ян.
48. Господарство давніх слов'ян.
49. Давні слов'яни під час вторгнення готів.
50. Давні слов'яни під час вторгнення гунів.
51. Розселення слов'ян у V–VII ст.
52. Походження українців.
53. Велике переселення народів і Україна.
54. Релігійний світогляд праукраїнців.
55. Кам'яна Могила.
56. Аратта-Ортанія.
57. Русколань.
58. Основні фальсифікації історії Праукраїни.
59. Гетика.
60. Держава гунів.

Оцінювання питань в екзаменаційному білеті: 1 і 2 питання оцінюється до 15 балів;
3 питання – 10 балів

Приклад екзаменаційного білету

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

Рівень вищої освіти перший: бакалаврський

Спеціальність 032 «Історія та археологія»

Триместр 3

Навчальна дисципліна **«ІСТОРІЯ УКРАЇНИ»**

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 0

1. Предмет та завдання курсу «Історія України».
2. Бронзовий вік. Загальна характеристика.
3. Археологічні культури давніх слов'ян (венедів, антів, склавинів).

Затверджено на засіданні кафедри історії

Протокол № _____ від _____ 20__ року

Завідувач кафедри _____

Екзаменатор _____

Міронова І.С.

Міронова І.С.

5 триместр

Перелік питань до іспиту

1. Східнослов'янські об'єднання племен.
2. Давньоруська народність: нові погляди на формування.
3. Господарство і суспільний лад східних слов'ян.
4. Релігійний світогляд слов'ян.
5. Версії походження Давньоруської держави.
6. Праукраїнська держава від Кия до Аскольда.
7. Утворення Київської Русі. Олег.
8. Князювання Ігоря.
9. Регентство княгині Ольги.
10. Воєнна активність Русі за Святослава.
11. Хазарський Каганат і його роль в історії Русі.
12. Володимир Великий і його реформи.
13. Прийняття християнства на Русі.
14. Розквіт держави за Ярослава Мудрого.
15. «Руська Правда» і її значення.
16. Господарство Київської Русі.
17. Русь і печеніги.
18. Варязький фактор в українській історії.
19. Боротьба з половецькими ханами.
20. Культура Київської Русі (IX–XI ст.).
21. Князювання Всеволода у Києві.
22. Відновлення централізованої монархії Володимиром Мономахом.
23. Причини феодальної роздробленості.
24. Київське князівство.
25. Переяславське князівство.
26. Чернігівсько-Сіверська земля.
27. Розвиток культури Київської Русі XII–XIII ст.
28. Об'єднання Волині й Галичини.
29. Діяльність Данила Галицького в боротьбі з монголо татарами.
30. Галицько-Волинське князівство за наступників Данила.
31. Культура Галицько-Волинської держави.
32. Формування Монгольської держави. Чингізхан.
33. Навала орд Батия на Русь.
34. Україна під монголо-татарським ігом. Золота Орда.
35. Київська Русь в світовій історії.

Оцінювання питань в екзаменаційному білеті: 1 і 2 питання оцінюються до 15 балів;
3 питання – 10 балів

Приклад екзаменаційного білету

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

Рівень вищої освіти перший: бакалаврський

Спеціальність 032 «Історія та археологія»

Триместр 5

Навчальна дисципліна «**ІСТОРІЯ УКРАЇНИ**»

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 0

1. Східнослов'янські об'єднання племен.
2. Володимир Великий і його реформи.
3. Відновлення централізованої монархії Володимиром Мономахом.

Затверджено на засіданні кафедри історії

Протокол № _____ від _____ 20__ року

Завідувач кафедри _____

Міронова І.С.

Екзаменатор _____

Міронова І.С.

6 триместр

Перелік питань до іспиту

1. Південно-Західний, Західний та Північно-Східний Центри «збирання» руських земель в одну державу.
2. Політичне розмежування земель Південно-Західної Русі наприкінці XII–XIV ст.
3. Утворення Великого князівства Литовського, Руського і Жемайтійського в історіографії.
4. Входження українських земель до складу Великого князівства Литовського.
5. Державний устрій Великого князівства Литовського, Руського і Жемайтійського.
6. Київське удільне князівство у складі Великого князівства Литовського як «Друге українське королівство».
7. Унія Великого князівства Литовського з Польщею 1385 року та її політичні наслідки для українських земель.
8. Політика Вітовта щодо українських удільних князівств у складі ВКЛ.
9. Городельська унія та її політичні наслідки для української еліти.
10. Зовнішня політика ВКЛ наприкінці XIV – у середині XV ст. Розширення володінь князівства у південному напрямку.
11. Московсько-литовські війни кінця XV ст. – 20-х рр. XVI ст.
12. Змова київських князів Олельковичів у кінці XV ст.: причини і наслідки.
13. Державні реформи у Великому князівстві Литовському у 20–60-ті рр. XVI ст.
14. Феодальне землеволодіння у XIV–XV ст.
15. Ремесло та промисли в українських землях XIV–XV ст.
16. Становище українських міст у XIV–XVI ст.

17. Цехова організація ремесла в українських містах XV–XVI ст.
18. Православна церква в українських землях XV – першій половині XVI ст.
19. Військове мистецтво українських козаків.
20. Люблінська унія та перехід українських земель до складу Польщі.
21. Політико-адміністративний статус українських земель у складі Речі Посполитої.
22. «Волочна поміра» та поширення фільваркової системи на українські землі.
23. Заснування Запорозької Січі.
24. Джерела формування українського козацтва.
25. Органи влади на Запорозжі. Християнська козацька республіка.

Оцінювання питань в екзаменаційному білеті: 1 і 2 питання оцінюються до 15 балів;
3 питання – 10 балів

Приклад екзаменаційного білету

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

Рівень вищої освіти перший: бакалаврський

Спеціальність 032 «Історія та археологія»

Триместр 6

Навчальна дисципліна **«ІСТОРІЯ УКРАЇНИ»**

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 0

1. Південно-Західний, Західний та Північно-Східний Центри «збирання» руських земель в одну державу.
2. Унія Великого князівства Литовського з Польщею 1385 року та її політичні наслідки для українських земель.
3. Державні реформи у Великому князівстві Литовському у 20–60-ті рр. XVI ст.

Затверджено на засіданні кафедри історії

Протокол № _____ від _____ 20__ року

Завідувач кафедри _____

Міронова І.С.

Екзаменатор _____

Міронова І.С.

8 триместр

Перелік питань до заліку

1. Генеза україно-польського конфлікту кінця XVI – середини XVII ст.
2. Сучасні концептуальні підходи щодо характеру, результатів Визвольної війни як Національної революції.
3. Українська Національна революція 1648–1676 рр.: європейський контекст.
4. Причини, характер, рушійні сили, періодизація Національної революції 1648–1676 рр.
5. Початок революції. Богдан Хмельницький.
6. Військові дії у 1648 р. Перші перемоги та програма дій повсталих у рамках традиційного козацького автономізму у рамках Речі Посполитої.

7. Військові дії 1649 р. Зборівська угода – перший договір про визнання козацької України Річчю Посполитою.
8. Антифеодальна боротьба на Україні у 1648–1652 рр. та її соціально-політичні наслідки.
9. Ліквідація польсько-шляхетського режиму і становлення національної держави.
10. Економічна і соціальна політика гетьманської адміністрації у 1648–1654рр.
11. Військові дії 1650–1653 р.
12. Зовнішня політика Богдана Хмельницького у 1648–1653 рр.
13. Переяславська Рада 1654 р. та її рішення. Договір між Україною і Росією – «Березневі Статті».
14. Переяславська Рада та україно-російський договір у сучасній історіографії.
15. Продовження війни з Польщею 1655–1656 рр.
16. Україно-шведський союз 1657 р. та його результати.
17. Політичний портрет гетьмана Б. Хмельницького.
18. Гетьманство Івана Виговського (1657–1659).
19. Гадяцький трактат 1658 р. та його невдача.
20. Сучасні оцінки україно-польського союзу 1658 р.
21. Гетьманство Юрія Хмельницького та підписання ним з Росією Переяславських статей 1659 р.
22. Загострення боротьби серед козацької старшини щодо перспектив становлення козацької держави та збереження її незалежності у 1663 р. Початок Руїни, її причини.
23. Руїна: сучасні оцінки у вітчизняній історіографії.
24. Гетьманство П. Тетері (Правобережна Україна) і гетьманство Лівобережної України І. Брюховецький (1663–1668).
25. Україна в політичних планах Росії, Польщі, Туреччини у 50–60-ті рр. XVII ст. Андрусівське перемир'я (1667) та поділ козацької України між Польщею і Росією.
26. Боротьба українського народу за політичну єдність і національну державність під проводом гетьмана П. Дорошенка (1665–1676).
27. Гетьмани Лівобережної України Дем'ян Многогрішний (1668–1672) та І. Самойлович (1672–1687).
28. Вічний мир з Польщею (1686).
29. Основні соціально-політичні результати Української Національної революції 1648–1676 рр.
30. Правобережна Україна у 80–90-х рр. XVII ст. Відродження козацької автономії. С. Палій.
31. Суспільно-політичний та державний устрій Гетьманщини. Обмеження царизмом автономії козацької України у 60–80-х рр. XVII ст.
32. Формування нової української політичної еліти у другій половині XVII ст.
33. Ліквідація полкового устрою правобережного козацтва. Національно-визвольне повстання під проводом С. Палія.
34. Коломацькі статті 1687 р. Гетьманство І. Мазепи.
35. Внутрішня і зовнішня політика І. Мазепи. Україна на початку Північної війни.
36. Похід Карла XII в Україну та перехід І. Мазепи на його бік. Укладення україно-шведського союзу.
37. Зруйнування царизмом м. Батурина і Чортомлицької Січі.
38. Полтавська битва та її історичне значення.
39. Політичний портрет гетьмана І. Мазепи в історіографії.
40. Становище України після Полтавської битви. Решетилівські статті. Гетьман Іван Скоропадський (1708–1722).
41. Створення та діяльність Першої Малоросійської колегії.
42. П. Орлик – гетьман в екзилі. Ухвалення «Пактів і Конституції законів і вольностей Війська Запорозького».

43. Створення П. Орликом антимосковської коаліції. Похід на Правобережну Україну у 1711 р. Прутський похід Петра І.
44. Наслідки Прутського мирного договору для України. Спроби П. Орлика створити нову антимосковську коаліцію.
45. Наказний гетьман Павло Полуботок і його невдала політика по відновленню дії договору 1654 р.
46. Спроба відновлення автономних прав України за гетьманування Данила Апостола (1727–1734). Правління гетьманського уряду (1734–1750).
47. Легітимна спроба козацької еліти зберегти і розширити політичну автономію Гетьманщини в часи кодифікації українського права. Характеристика українського кодексу «Права, за якими судиться малоросійський народ» (1728–1743 рр).
48. Відновлення гетьманства. Гетьман Кирило Розумовський (1750–1764), його діяльність.
49. Спроба козацької старшини захистити політичну автономію Гетьманщини: «Прошение малороссийских старшин вместе с гетманом о восстановлении разных старинных прав Малороссии» 1763 р.
50. Остаточна ліквідація гетьманства і запровадження Другої Малоросійської колегії (1764). Діяльність президента Другої Малоросійської колегії П. О. Румянцева на Лівобережній Україні (1765–1769).
51. Скасування козацького устрою на Слобожанщині (1765). Суспільно-політичний рух в Гетьманщині та спроба відродити гетьмаство та захистити українську автономію у часи виборів депутатів до Законодавчої комісії 1767–1768 рр.
52. Ліквідація решток автономного устрою Гетьманщини (1775–1788 рр.). Історичне значення Української козацької держави.
53. Адміністративно-територіальний поділ та освоєння запорозьких земель в часи Нової (Підпільненської) Січі.
54. Ліквідація козацької республіки – Запорозької Січі (1775). Останній кошовий атаман Зарозької Січі Петро Калнишевський та його доля.
55. Задунайська Січ, Азовське та Чорноморське козацьке військо. Переселення козаків на Кубань.
56. Участь українських козаків в російсько-турецьких війнах другої половини XVIII ст. та їх наслідки для України.
57. Господарське освоєння Півдня України та остаточне закріпачення селян наприкінці XVIII ст.
58. Адміністративно-територіальний устрій та регіональний поділ українських земель у XVIII ст.
59. Розвиток сільського господарства Лівобережжя, Слобожанщини, Запоріжжя наприкінці XVII – XVIII ст.
60. Зрушення у промисловому виробництві України у XVIII ст. Поширення мануфактур, найманої праці. Формування національного ринку. Зміни соціальної структури та національного складу населення.
61. Соціальна еліта Гетьманщини: козацька старшина, шляхта і духовенство.
62. Соціально-правове становище рядових козаків, селян наприкінці XVII – XVIII ст.
63. Особливості політичного і соціально-економічного розвитку Правобережжя у XVIII ст.
64. Національно-визвольна і антикріпосницька боротьба в Україні у XVIII ст. Гайдамацький рух, його характер і рушійні сили. Коліївщина, її соціальне і політичне підґрунтя.
65. Три поділи Речі Посполитої: черговий перерозподіл українських земель.
66. Специфіка політичного, соціально-економічного розвитку і духовного розвитку західноукраїнських земель у XVIII ст. Опришківський рух. Олекса Довбуш.
67. Особливості розвитку української культури доби Просвітництва.

68. Матеріальна культура. Архітектура і живопис України XVIII ст.
69. Освіта. Роль Києво-Могилянської академії для духовного розвитку, піднесення освіти і культури українського народу.
70. Вихованці Києво-Могилянської академії – українська політична і культурна еліта XVIII ст. та її вклад у розвиток культури Російської імперії (Ф. Прокопович, С. Яворський, Г. Козицький, Г. Полетика).
71. Філософська думка. Українські просвітники (Я. Козельський, Г. Кониський, С. Десницький, С. Винський).
72. Філософське кредо Г. С. Сковороди.
73. Книгодрукування. Історичні твори, козацькі літописи.
74. Історико-політичний трактат «Історія Русів».
75. Українські музиканти епохи бароко XVIII ст.
76. Етапи наступу російського царату на автономію України.
77. Тимчасове відновлення гетьманства. К. Розумовський.
78. Антиукраїнська політика Катерини II.
79. Ліквідація Гетьманщини. Зруйнування Запорозької Січі.
80. Гайдамацький рух.
81. Опришківство.
82. Коліївщина.
83. Поділи Речі Посполитої. Входження Правобережної України до складу Російської імперії.
84. Вітчизняна війна 1812 р. і участь в ній українського народу.
85. Декабристський рух в Україні.
86. Піднесення національного руху на західноукраїнських землях. «Руська Трійця».
87. Виникнення і діяльність Кирило-Мефодіївського товариства. Т. Шевченко.
88. Участь українців у Кримській війні. Оборона Севастополя.
89. Криза кріпосницької системи. Здійснення реформ 60-70-х рр. XIX ст. в Україні.
90. Громадівський рух.

Оцінювання питань в заліковому білеті: кожне питання оцінюється до 10 балів

Приклад залікового білету

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

Рівень вищої освіти перший: бакалаврський

Спеціальність 032 «Історія та археологія»

Триместр 8

Навчальна дисципліна **«ІСТОРІЯ УКРАЇНИ»**

ЗАЛКОВИЙ БІЛЕТ № 0

1. Генеза україно-польського конфлікту кінця XVI – середини XVII ст.
2. Суспільно-політичний та державний устрій Гетьманщини. Обмеження царизмом автономії козацької України у 60–80-х рр. XVII ст.
3. Соціальна еліта Гетьманщини: козацька старшина, шляхта і духовенство.

Затверджено на засіданні кафедри історії

Протокол № _____ від _____ 20__ року

Завідувач кафедри _____

Екзаменатор _____

Міронова І.С.

Міронова І.С.

9 триместр
Перелік питань до іспиту

1. Соціально-економічне і політичне становище України на початку XX ст.
2. Початок революції. Революційний рух в Україні навесні і влітку 1905 р.
3. Український національний рух в роки революції 1905–1907 рр.
4. Причини поразки та історичне значення революції 1905–1907 рр.
5. Україна в період третьочервневої монархії (1907–1914 рр.).
6. Столипінська аграрна реформа в Україні.
7. Українські землі напередодні Першої світової війни.
8. Причини, характер Першої світової війни.
9. Воєнні дії на Південно-Західному фронті у 1914–1916 рр.
10. Назрівання революційної кризи. Переддень революції.
11. Лютнева 1917 р. буржуазно-демократична революція. Падіння самодержавства.
12. Утворення Центральної Ради.
13. Політичні партії в Україні.
14. М. С. Грушевський про автономний устрій України.
15. Український національний конгрес і його рішення.
16. Початок українізації армії. I і II військові з'їзди.
17. Проголошення автономії України. I Універсал.
18. Утворення Генерального секретаріату.
19. Соціально-економічна діяльність Центральної Ради.
20. Державотворча діяльність Центральної Ради.
21. Запровадження власної фінансової системи.
22. Розвиток народної освіти. Центральна Рада і українська культура (1917 – початок 1918 рр.).
23. Розгортання національно-визвольного руху навесні і влітку 1917 р. Проголошення автономії України.
24. З'їзд народів Росії та його значення.
25. Боротьба за владу в Україні восени 1917 р. Інтервенція радянських військ в УНР та її наслідки.
26. Укладення Брестського миру.
27. Вторгнення німецьких і австро-угорських військ в Україну.
28. Павло Скоропадський – останній гетьман України.
29. Внутрішня політика гетьманату.
30. Зовнішньополітичний курс Української Держави Павла Скоропадського.
31. Національно-культурна політика П. Скоропадського. Створення Української Академії Наук.
32. Селянсько-партизанський рух. Падіння гетьманського режиму.
33. Встановлення влади Директорії.
34. Внутрішня і зовнішня політика Директорії.
35. Український Трудовий Конгрес.
36. Наступ радянських військ в Україну.
37. Внутрішня політика РНК УСРР та її наслідки.
38. Боротьба українського народу проти денікінської навали.
39. Утворення радянської влади в Україні.
40. Селянсько-повстанський рух в Україні. Баштанська і Висунська республіки.
41. Розгром польських інтервентів і білогвардійських військ барона Врангеля.
42. Уроки, підсумки, здобутки і прорахунки національно-визвольної боротьби українського народу (1917–1921 рр.).
43. Розпад Австро-Угорської імперії та проголошення ЗУНР.
44. Революційні події на території Північної Буковини і Закарпаття.
45. Українсько-польська війна. Створення УГА.
46. Проголошення акту злуки УНР і ЗУНР. Історичне значення цієї події.
47. Міжнародне і внутрішнє становище УРСР після закінчення громадянської війни.
48. Адміністративно-територіальний поділ України у міжвоєнний період.

49. Голод 1921–1922 рр. в Україні.
50. Вхід України до складу Радянського Союзу.
51. Економічне становище УСРР напередодні НЕПу.
52. УСРР в період нової економічної політики (1921–1928 рр.). Підсумки НЕПу та причини його згорання.
53. Політика українізації: уроки, здобутки, прорахунки.
54. Культурне будівництво в Україні в 1920-ті рр. Згорання українізації.
55. Здійснення індустріалізації в Україні.
56. Створення адміністративно-командної системи в Україні.
57. Насильницька колективізація сільського господарства.
58. Історична наука про трагедію голодомору 1932–1933 рр. в Україні.
59. Становище національних меншин у 1930-х рр.
60. Масові репресії 1920–30-х рр. та їх наслідки.
61. Суспільно-політичне життя в Україні наприкінці 1930-х рр.
62. Політичний і соціально-економічний розвиток західноукраїнських земель у складі Польщі (1920–30-ті рр.).
63. Політичний і соціально-економічний розвиток Північної Буковини у складі Румунії (1920–30-ті рр.).
64. Політичний статус Закарпаття у складі Чехословаччини.
65. Анексія польською владою західноукраїнських земель.
66. Створення та діяльність Української Військової Організації.
67. Створення і діяльність ОУН в довоєнний період. Основні засади і організаційна структура ОУН.
68. Діяльність українських політичних партій в Західній Україні в міжвоєнний період.
69. Західноукраїнські землі в системі радянсько-німецьких договорів в 1939 р.
70. Вхід західноукраїнських земель до складу Радянського Союзу.
71. «Радянізація» західноукраїнських земель та її наслідки.
72. Україна в планах гітлерівської Німеччини.
73. Українське питання напередодні Другої світової війни.
74. Надання автономії і проголошення незалежності Карпатської України.
75. Окупація Карпатської України угорськими військами.

Оцінювання питань в екзаменаційному білеті: 1 і 2 питання оцінюються до 15 балів;
3 питання – 10 балів

Приклад екзаменаційного білету

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

Рівень вищої освіти перший: бакалаврський

Спеціальність 032 «Історія та археологія»

Триместр 9

Навчальна дисципліна «**ІСТОРІЯ УКРАЇНИ**»

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 0

4. Соціально-економічне і політичне становище України на початку ХХ ст.
5. Укладення Брестського миру.
6. Економічне становище УСРР напередодні НЕПу.

Затверджено на засіданні кафедри історії

Протокол № _____ від _____ 20__ року

Завідувач кафедри _____

Міронова І.С.

Екзаменатор _____

Міронова І.С.

11 триместр

Перелік питань до заліку

1. XX з'їзд КПРС та його значення. Десталінізація суспільного життя.
2. Битва за Лівобережну Україну та Донбас у 1943 р.
3. Бойові дії влітку і восени 1941 року. Оборона Києва, Одеси, Севастополя.
4. Бойові дії на Південно-Західному і Південному Фронтах в 1941–1942 рр.
5. Визволення Миколаївщини від німецько-фашистських загарбників.
6. Визволення Правобережної України в 1944 р.
7. Внесок українського народу в розгром фашизму.
8. Голодомор 1946–1947 рр.
9. Гоніння на діячів науки і творчої інтелігенції (кінець 1940-х – початок 1950-х рр.).
10. Деформуючий вплив сталінщини на політичну систему (кінець 1940-х – початок 1950-х рр.).
11. Дії збройних формувань ОУН–УПА в повоєнний період (друга половина 1940-х – початок 1950-х рр.).
12. Діяльність ОУН–УПА в роки Другої світової війни.
13. Діяльність ОУН–УПА на західноукраїнських землях.
14. Економічна експансія «Третього рейху» в умовах окупації України (1941–1944 рр.).
15. Згортання перетворень доби «відлиги».
16. Згубні прорахунки радянського керівництва напередодні Великої Вітчизняної війни та їх наслідки.
17. Культурне життя УРСР в період «відлиги».
18. Миколаївщина в роки Великої Вітчизняної війни.
19. Народна боротьба проти нацистів на окупованій території.
20. Народний Рух України за перебудову.
21. Наростання кризових явищ в розвитку економіки УРСР.
22. Нацистський геноцид в Україні.
23. Необхідність перебудови і особливості її здійснення в Україні (кінець 1980-х – початок 1990-х рр.).
24. Німецько-фашистський окупаційний режим в Україні.
25. Німецько-фашистські каральні органи в період окупації (1941–1944 рр.).
26. Опозиційний рух в УРСР проти радянського режиму (60-70 рр.).
27. Партизанська та підпільна боротьба на Миколаївщині в роки Великої Вітчизняної війни.
28. Партійно-політичний тиск на політичне і духовне життя.
29. Дисидентський рух в Україні.
30. Перші кроки десталінізації суспільного життя. XX з'їзд КПРС та його рішення.
31. Плани «Третього рейху» щодо України.
32. Політичне і соціально-економічне становище населення України в умовах окупації.
33. Прорахунки і труднощі в становленні партизанського руху на початку війни (1941–1942 рр.).
34. Реформування промисловості і сільського господарства в УРСР (кінець 1950-х – початок 1960-х рр.).
35. Розв'язання проблеми територіальних кордонів між УРСР і ПНР.
36. Розчленування України. Фашистський окупаційний апарат.
37. Роль діячів культури в оновленні суспільства.
38. Русифікація та її наслідки в УРСР (1970–80-ті рр.).
39. Рух Опору в 1942–1944 рр. в Україні.
40. Створення і діяльність ОУН в передвоєнні роки.

41. Суспільно-політичне і економічне життя УРСР в добу «хрущовської відлиги» (кінець 1950-х – початок 1960-х рр.).
42. Суспільно-політичний та економічний розвиток Миколаївщини (кінець 1980-х – 1990-ті рр.).
43. Створення і діяльність Українського штабу партизанського руху (УШПР).
44. Труднощі в суспільно-політичному житті західних областей України.
45. Тяжкі наслідки війни. Відбудова народного господарства (кінець 1940-х – початок 1950-х рр.).
46. Україна в роки Другої Світової війни. Історіографія проблеми.
47. УРСР – засновник і член ООН.
48. Форсування Дніпра. Визволення Києва.
49. Чорнобильська катастрофа 1986 р. та її наслідки для України.
50. В. Щербицький – політичний портрет.
51. П. Шелест – політичний портрет.
52. Р. Шухевич – політичний портрет.
53. С. Бандера – політичний портрет.
54. В. Чорновіл – політичний портрет.
55. Л. Лук'яненко – політичний портрет.
56. Тарас Бульба-Боровець і «Поліська Січ».
57. Дивізія СС «Галичина».
58. Березнегувато-Снігурівська наступальна операція.
59. Дисидентський рух на Миколаївщині.
60. Українці – маршали Радянського Союзу.

Оцінювання питань в заліковому білеті: кожне питання оцінюється до 10 балів

Приклад залікового білету

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

Рівень вищої освіти перший: бакалаврський

Спеціальність 032 «Історія та археологія»

Триместр 11

Навчальна дисципліна «**ІСТОРІЯ УКРАЇНИ**»

ЗАЛКОВИЙ БІЛЕТ № 0

1. XX з'їзд КПРС та його значення. Десталінізація суспільного життя.
2. Наростання кризових явищ в розвитку економіки УРСР.
3. Суспільно-політичне і економічне життя УРСР в добу «хрущовської відлиги» (кінець 1950-х – початок 1960-х рр.).

Затверджено на засіданні кафедри історії

Протокол № _____ від _____ 20__ року

Завідувач кафедри _____

Екзаменатор _____

Міронова І.С.

Міронова І.С.

12 триместр

Перелік питань до іспиту

1. Акт проголошення незалежності України (24 серпня 1991 р.) та його історичне значення.
2. Взаємини України з країнами СНД.
3. Військова доктрина в сучасній Україні.
4. Герб України.
5. Гімн України.
6. Державний кордон України: етапи формування.
7. Діяльність України на міжнародній арені на сучасному етапі.
8. Етнонаціональна політика в сучасній Україні.
9. Етнонаціональна політика в Україні на етапі розбудови незалежної держави.
10. Західний вектор зовнішньої політики України: сутність та майбутні перспективи.
11. Л. Кравчук – перший президент незалежної України.
12. Молодіжні рухи в Україні на сучасному етапі.
13. Народний Рух України за перебудову.
14. Наростання кризових явищ в економіці республіки і шляхи їх подолання.
15. Національне пробудження українського народу в другій половині 1980-х рр. та початок формування опозиційних до КПРС організацій.
16. Незалежна Україна як суб'єкт міжнародних відносин.
17. Основні етапи формування західної діаспори.
18. Основні політичні партії та об'єднання сучасної України.
19. Перебудова в Україні: необхідність, етапи, здійснення (друга половина 1980-х – початок 1990-х рр.).
20. Підприємництво в Україні на етапі розбудови незалежної держави.
21. Помаранчева революція. В. Ющенко.
22. Прапор України.
23. Президент В. Янукович.
24. Прийняття Конституції України.
25. Пріоритетні напрямки діяльності України на міжнародній арені.
26. Проблема Криму, російсько-українські стосунки на початку третього тисячоліття.
27. Проблема розподілу Чорноморського флоту.
28. Проблеми соціально-економічного розвитку в Україні.
29. Проголошення незалежності України в 1991 р.
30. Програмові засади національно-демократичних сил та їх боротьба за українську державність. Декларація про державний суверенітет (16 липня 1990 р.).
31. Розвиток освіти: проблеми, пошуки, здобутки.
32. Розпад СРСР.
33. Роль інтелігенції в оновленні суспільства.
34. Російсько-українські стосунки в сучасну добу.
35. Серпневий (1991 р.) путч та його наслідки.
36. Соціальні наслідки реформування економіки.
37. Становлення органів державної влади незалежної України. Повноваження трьох гілок влади.
38. Становлення політичної системи в сучасній Україні.
39. Створення ВМС України.
40. Суперечливий характер ринкових перетворень в Україні.
41. Суспільно-політичне життя республіки (кінець 1980-х – початок 1990-х рр.).
42. Суспільно-політичний і економічний розвиток Миколаївщини в добу незалежності.
43. Сучасне становище українства в країнах Європи та Америки.

44. Сучасний процес національного державотворення в Україні.
45. Сучасний стан східної української діаспори.
46. Україна – ЄС: проблеми і перспективи розвитку.
47. Україна – США: проблеми і перспективи розвитку.
48. Україна – НАТО: проблеми і перспективи розвитку.
49. Україна і проблеми ядерного роззброєння.
50. Україна на зламі тисячоліть. Л. Кучма.
51. Українська національна державна символіка: особливості історичної традиції.
52. Українські етнічні землі за межами державного кордону.
53. Утворення СНД.
54. Ю. Тимошенко – політичний портрет.
55. Помаранчева революція.
56. В. Ющенко – політичний портрет.
57. Президент В. Янукович та наслідки його президентства для України.
58. «Революція гідності». Україна під час президентства П. Порошенка.
59. Російсько-українська війна.
60. Президент В. Зеленський – політичний портрет.

Оцінювання питань в екзаменаційному білеті: 1 і 2 питання оцінюються до 15 балів;
3 питання – 10 балів

Приклад екзаменаційного білету

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

Рівень вищої освіти перший: бакалаврський

Спеціальність 032 «Історія та археологія»

Триместр 12

Навчальна дисципліна **«ІСТОРІЯ УКРАЇНИ»**

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 0

1. Акт проголошення незалежності України (24 серпня 1991 р.) та його історичне значення.
2. Помаранчева революція. В. Ющенко.
3. Суспільно-політичне життя республіки (кінець 1980-х – початок 1990-х рр.).

Затверджено на засіданні кафедри історії

Протокол № _____ від _____ 20__ року

Завідувач кафедри _____

Екзаменатор _____

Міронова І.С.

Міронова І.С.

9. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання

Денна форма

2 семестр

№	Вид діяльності (завдання)	Критерії оцінювання	Максимальна кількість балів
1	Семінарські заняття	18 тем семінарських занять. Кожна тема оцінюється до 3-х балів. Максимальна кількість балів за теми (18*2).	54
2	Контрольна робота	Оцінювання контрольної роботи: кожне питання оцінюється по 2 бали. Максимальна кількість балів за контрольну роботу (3*2).	6
3	Іспит	В кожному екзаменаційному білеті по 3 питання. 1 і 2 питання у білеті оцінюються до 15 балів, 3 питання – до 10 балів	40
	Всього		100

3 семестр

№	Вид діяльності (завдання)	Критерії оцінювання	Максимальна кількість балів
1	Семінарські заняття	15 тем семінарських занять. Кожна тема оцінюється до 3-х балів. Максимальна кількість балів за теми (15*3).	45
2	Завдання для самостійної роботи	Оцінювання самостійної роботи: 5 балів – розробка презентації; 4 бали – захист презентації і ведення дискусії.	9
3	Контрольна робота	Оцінювання контрольної роботи: кожне питання оцінюється по 2 бали. Максимальна кількість балів за контрольну роботу (3*2).	6
4	Іспит	В кожному екзаменаційному білеті по 3 питання. 1 і 2 питання у білеті оцінюються до 15 балів, 3 питання – до 10 балів	40
	Всього		100

4 семестр

№	Вид діяльності (завдання)	Критерії оцінювання	Максимальна кількість балів
1	Семінарські заняття	18 тем семінарських занять. Кожна тема оцінюється до 3-х балів. Максимальна кількість балів за теми (18*3).	54
2	Контрольна робота	Оцінювання контрольної роботи: кожне питання оцінюється по 2 бали. Максимальна кількість балів за контрольну роботу (3*2).	6
3	Іспит	В кожному екзаменаційному білеті по 3 питання. 1 і 2 питання у білеті оцінюються до 15 балів, 3 питання – до 10 балів	40
	Всього		100

5 семестр

№	Вид діяльності (завдання)	Критерії оцінювання	Максимальна кількість балів
1	Семінарські заняття	15 тем семінарських занять. Кожна тема оцінюється до 3-х балів. Максимальна кількість балів за теми (15*3).	45
2	Завдання для самостійної роботи	Оцінювання самостійної роботи: 5 балів – розробка презентації; 4 бали – захист презентації і ведення дискусії.	9
3	Контрольна робота	Оцінювання контрольної роботи: кожне питання оцінюється по 2 бали. Максимальна кількість балів за контрольну роботу (3*2).	6
4	Реферат	Оцінювання реферату: 5 балів – написання реферату; 5 балів – захист реферату і ведення дискусії.	10
5	Залік	В кожному заліковому білеті по 3 питання, кожне з яких оцінюється до 10 балів.	30
	Всього		100

6 семестр

№	Вид діяльності (завдання)	Критерії оцінювання	Максимальна кількість балів
1	Семінарські заняття	18 тем семінарських занять. Кожна тема оцінюється до 3-х балів. Максимальна кількість балів за теми (18*3).	54
2	Контрольна робота	Оцінювання контрольної роботи: кожне питання оцінюється по 2 бали. Максимальна кількість балів за контрольну роботу (3*2).	6
3	Іспит	В кожному екзаменаційному білеті по 3 питання. 1 і 2 питання у білеті оцінюються до 15 балів, 3 питання – до 10 балів	40
	Всього		100

7 семестр

№	Вид діяльності (завдання)	Критерії оцінювання	Максимальна кількість балів
1	Семінарські заняття	15 тем семінарських занять. Кожна тема оцінюється до 3-х балів. Максимальна кількість балів за теми (15*3).	45
2	Завдання для самостійної роботи	Оцінювання самостійної роботи: 5 балів – розробка презентації; 4 бали – захист презентації і ведення дискусії.	9
3	Контрольна робота	Оцінювання контрольної роботи: кожне питання оцінюється по 2 бали. Максимальна кількість балів за контрольну роботу (3*2).	6
4	Реферат	Оцінювання реферату: 5 балів – написання реферату; 5 балів – захист реферату і ведення дискусії.	10
5	Залік	В кожному заліковому білеті по 3 питання, кожне з яких оцінюється до 10 балів	30
	Всього		100

8 семестр

№	Вид діяльності (завдання)	Критерії оцінювання	Максимальна кількість балів
1	Семінарські заняття	12 тем семінарських занять. Кожна тема оцінюється до 4-х балів. Максимальна кількість балів за теми (12*4).	48
2	Завдання для самостійної роботи	Оцінювання самостійної роботи: 3 бали – розробка презентації; 3 бали – захист презентації і ведення дискусії.	6
3	Контрольна робота	Оцінювання контрольної роботи: кожне питання оцінюється по 2 бали. Максимальна кількість балів за контрольну роботу (3*2).	6
4	Іспит	В кожному екзаменаційному білеті по 3 питання. 1 і 2 питання у білеті оцінюються до 15 балів, 3 питання – до 10 балів	40
	Всього		100

Заочна форма**3 триместр**

№	Вид діяльності (завдання)	Критерії оцінювання	Максимальна кількість балів
1	Семінарські заняття	6 тем семінарських занять. Кожна тема оцінюється до 5-ти балів. Максимальна кількість балів за теми (6*5).	30
2	Завдання для самостійної роботи	Оцінювання самостійної роботи: 5 балів – розробка презентації; 5 балів – захист презентації і ведення дискусії.	10
3	Контрольна робота	Оцінювання контрольної роботи: 1 і 2 питання оцінюються по 3 бали, 3 питання – 4 бали. Максимальна кількість балів за контрольну роботу 10.	10
4	Реферат	Оцінювання реферату: 5 балів – написання реферату; 5 балів – захист реферату і ведення дискусії.	10
5	Іспит	В кожному екзаменаційному білеті по 3 питання. 1 і 2 питання у білеті оцінюються до 15 балів, 3 питання – до 10 балів	40
	Всього		100

5 триместр

№	Вид діяльності (завдання)	Критерії оцінювання	Максимальна кількість балів
1	Семінарські заняття	8 тем семінарських занять. Кожна тема оцінюється до 5-ти балів. Максимальна кількість балів за теми (8*5).	40
2	Контрольна робота	Оцінювання контрольної роботи: 1 і 2 питання оцінюються по 3 бали, 3 питання – 4 бали. Максимальна кількість балів за контрольну роботу 10.	10
3	Реферат	Оцінювання реферату: 5 балів – написання реферату; 5 балів – захист реферату і ведення дискусії.	10
4	Іспит	В кожному екзаменаційному білеті по 3 питання. 1 і 2 питання у білеті оцінюються до 15 балів, 3 питання – до 10 балів	40
	Всього		100

6 триместр

№	Вид діяльності (завдання)	Критерії оцінювання	Максимальна кількість балів
1	Семінарські заняття	6 тем семінарських занять. Кожна тема оцінюється до 5-ти балів. Максимальна кількість балів за теми (6*5).	30
2	Завдання для самостійної роботи	Оцінювання самостійної роботи: 5 балів – розробка презентації; 5 балів – захист презентації і ведення дискусії.	10
3	Контрольна робота	Оцінювання контрольної роботи: 1 і 2 питання оцінюються по 3 бали, 3 питання – 4 бали. Максимальна кількість балів за контрольну роботу 10.	10
4	Реферат	Оцінювання реферату: 5 балів – написання реферату; 5 балів – захист реферату і ведення дискусії.	10
5	Іспит	В кожному екзаменаційному білеті по 3 питання. 1 і 2 питання у білеті оцінюються до 15 балів, 3 питання – до 10 балів	40
	Всього		100

8 триместр

№	Вид діяльності (завдання)	Критерії оцінювання	Максимальна кількість балів
1	Семінарські заняття	8 тем семінарських занять. Кожна тема оцінюється до 5-ти балів. Максимальна кількість балів за теми (8*5).	40
2	Завдання для самостійної роботи	Оцінювання самостійної роботи: 5 балів – розробка презентації; 5 балів – захист презентації і ведення дискусії.	10
3	Контрольна робота	Оцінювання контрольної роботи: 1 і 2 питання оцінюються по 3 бали, 3 питання – 4 бали. Максимальна кількість балів за контрольну роботу 10.	10
4	Реферат	Оцінювання реферату: 5 балів – написання реферату; 5 балів – захист реферату і ведення дискусії.	10
5	Залік	В кожному заліковому білеті по 3 питання, кожне з яких оцінюється до 10 балів	30
	Всього		100

9 триместр

№	Вид діяльності (завдання)	Критерії оцінювання	Максимальна кількість балів
1	Семінарські заняття	8 тем семінарських занять. Кожна тема оцінюється до 5-ти балів. Максимальна кількість балів за теми (8*5).	40
2	Контрольна робота	Оцінювання контрольної роботи: 1 і 2 питання оцінюються по 3 бали, 3 питання – 4 бали. Максимальна кількість балів за контрольну роботу 10.	10
3	Реферат	Оцінювання реферату: 5 балів – написання реферату; 5 балів – захист реферату і ведення дискусії.	10
4	Іспит	В кожному екзаменаційному білеті по 3 питання. 1 і 2 питання у білеті оцінюються до 15 балів, 3 питання – до 10 балів	40
	Всього		100

11 триместр

№	Вид діяльності (завдання)	Критерії оцінювання	Максимальна кількість балів
1	Семінарські заняття	8 тем семінарських занять. Кожна тема оцінюється до 5-ти балів. Максимальна кількість балів за теми (8*5).	40
2	Завдання для самостійної роботи	Оцінювання самостійної роботи: 5 балів – розробка презентації; 5 балів – захист презентації і ведення дискусії.	10
3	Контрольна робота	Оцінювання контрольної роботи: 1 і 2 питання оцінюються по 3 бали, 3 питання – 4 бали. Максимальна кількість балів за контрольну роботу 10.	10
4	Реферат	Оцінювання реферату: 5 балів – написання реферату; 5 балів – захист реферату і ведення дискусії.	10
5	Залік	В кожному заліковому білеті по 3 питання, кожне з яких оцінюється до 10 балів	30
	Всього		100

12 триместр

№	Вид діяльності (завдання)	Критерії оцінювання	Максимальна кількість балів
1	Семінарські заняття	6 тем семінарських занять. Кожна тема оцінюється до 5-ти балів. Максимальна кількість балів за теми (6*5).	30
2	Завдання для самостійної роботи	Оцінювання самостійної роботи: 5 балів – розробка презентації; 5 балів – захист презентації і ведення дискусії.	10
3	Контрольна робота	Оцінювання контрольної роботи: 1 і 2 питання оцінюються по 3 бали, 3 питання – 4 бали. Максимальна кількість балів за контрольну роботу 10.	10
4	Реферат	Оцінювання реферату: 5 балів – написання реферату; 5 балів – захист реферату і ведення дискусії.	10
5	Іспит	В кожному екзаменаційному білеті по 3 питання. 1 і 2 питання у білеті оцінюються до 15 балів, 3 питання – до 10 балів	40
	Всього		100

Оцінювання результатів навчальної діяльності студентів здійснюється з урахуванням індивідуальних особливостей студентів і передбачає диференційований підхід в його організації.

Оцінюватися може виконання студентами будь-яких навчальних завдань, під час роботи над якими студенти демонструють власне історичне мислення: розгорнуті і стислі усні відповіді, письмові роботи, доповіді, презентації, реферати, виступи в дискусіях тощо.

При цьому враховується:

- розуміння студентами взаємозв'язків між історичними подіями, уміння порівнювати, пояснювати, аналізувати та критично оцінювати історичні факти;
- самостійність мислення;
- використання різних джерел історичних знань, з розумінням їх особистостей, умінням їх характеризувати і оцінювати;
- правильність і достатність добору історичних фактів для розв'язування поставлених викладачем завдань;
- чіткість і завершеність викладу;
- мовна грамотність.

Критерії оцінки усної відповіді студента (семінарські заняття):**Ленна форма:*****3 бали ставиться у випадку:***

- студент вільно володіє, визначеними програмою, знаннями й уміннями;
- правильно і в достатній кількості добирає необхідні для відповіді факти;
- висловлює власне ставлення до навчального матеріалу;
- відповідь чітка і завершена;
- мова добра.

2 бали ставиться у відповідності з попередніми вимогами, але:

- студент має незначні ускладнення при використанні визначених програмою знань і умінь;
- при доборі фактів припускається незначних помилок;
- власне ставлення студентом висловлюється, але в аргументації зустрічаються окремі неточності;
- мова добра.

0-1 бал ставиться в разі незнання більшої частини матеріалу, відсутності будь-якої логіки викладу, а саме:

- студент не володіє необхідними для здійснення завдання уміннями;
- головного фактичного матеріалу не знає.

Заочна форма:***5 балів ставиться у випадку:***

- студент вільно володіє, визначеними програмою, знаннями й уміннями;
- правильно і в достатній кількості добирає необхідні для відповіді факти;
- висловлює власне ставлення до навчального матеріалу;
- відповідь чітка і завершена;
- мова добра.

4 бали ставиться у відповідності з попередніми вимогами, але:

- студент має незначні ускладнення при використанні визначених програмою знань і умінь;
- при доборі фактів припускається незначних помилок;
- власне ставлення студентом висловлюється, але в аргументації зустрічаються окремі неточності;
- мова добра.

2-3 бали ставиться в такому випадку:

- студент користується лише окремими знаннями й уміннями;
- порушує логіку викладу;
- відповідь недостатньо самостійна;
- аргументація слабка;
- є суттєві помилки в знанні фактичного матеріалу та висновках;

- мова спрощена.
- 0-1 бал ставиться в разі незнання більшої частини матеріалу, відсутності будь-якої логіки викладу, а саме:**
- студент не володіє необхідними для здійснення завдання уміннями;
- головного фактичного матеріалу не знає.

Критерії оцінки студента при виконанні самостійної роботи:

Денна форма:

- **9 балів** виставляється, якщо дотримані всі вимоги до виконання самостійної роботи: позначена проблема і обґрунтована її актуальність; студент вільно володіє інформацією запропонованої проблеми; логічно викладена власна позиція, сформульовані висновки, тема розкрита повністю; дотримані вимоги до зовнішнього оформлення презентації; студент повно, всебічно, безпомилково відповідає на дискусійні питання викладача і студентів з теми роботи.
- **8 балів** виставляється, якщо основні вимоги до самостійної роботи виконані, але при цьому допущені незначні недоліки. Зокрема, є упущення в оформленні презентації.
- **6-7 балів** виставляється, якщо основні вимоги до самостійної роботи виконані, але при цьому допущені значні недоліки. Зокрема, є неточності у викладі матеріалу; не обґрунтована актуальність проблеми; відсутні логічна послідовність в судженнях; студент не в повній мірі відповідає на дискусійні питання; є упущення в оформленні презентації.
- **4-5 балів** виставляється, якщо є істотні відступи від вимог до виконання самостійної роботи. Зокрема: студент не в повній мірі володіє інформацією запропонованої проблеми; непослідовно відповідає на дискусійні питання; тема висвітлена лише частково, відсутній висновок; є упущення в оформленні презентації.
- **2-3 бали** виставляється, якщо є істотні відступи від вимог до виконання самостійної роботи. Зокрема: студент поверхово володіє інформацією запропонованої проблеми; не відповідає на дискусійні питання; тема висвітлена лише частково; відсутній висновок; є упущення в оформленні презентації.
- **0-1 бал** виставляється, якщо студент не володіє інформацією запропонованої проблеми, виявляється істотне нерозуміння теми при веденні дискусії, є значні упущення в оформленні презентації.

Заочна форма:

- **10 балів** виставляється, якщо дотримані всі вимоги до виконання самостійної роботи: позначена проблема і обґрунтована її актуальність; студент вільно володіє інформацією запропонованої проблеми; логічно викладена власна позиція, сформульовані висновки, тема розкрита повністю; дотримані вимоги до зовнішнього оформлення презентації; студент повно, всебічно, безпомилково відповідає на дискусійні питання викладача і студентів з теми роботи.
- **9 балів** виставляється, якщо основні вимоги до самостійної роботи виконані, але при цьому допущені незначні недоліки. Зокрема, є упущення в оформленні презентації.
- **7-8 балів** виставляється, якщо основні вимоги до самостійної роботи виконані, але при цьому допущені значні недоліки. Зокрема, є неточності у викладі матеріалу; не обґрунтована актуальність проблеми; відсутні логічна послідовність в судженнях; студент не в повній мірі відповідає на дискусійні питання; є упущення в оформленні презентації.
- **5-6 балів** виставляється, якщо є істотні відступи від вимог до виконання самостійної роботи. Зокрема: студент не в повній мірі володіє інформацією запропонованої проблеми; непослідовно відповідає на дискусійні питання; тема висвітлена лише частково, відсутній висновок; є упущення в оформленні презентації.

- **3-4 бали** виставляється, якщо є істотні відступи від вимог до виконання самостійної роботи. Зокрема: студент поверхово володіє інформацією запропонованої проблеми; не відповідає на дискусійні питання; тема висвітлена лише частково; відсутній висновок; є упущення в оформленні презентації.
- **0-2 бали** виставляється, якщо студент не володіє інформацією запропонованої проблеми, виявляється істотне незрозуміння теми при веденні дискусії, є значні упущення в оформленні презентації.

Критерії оцінювання контрольної роботи:

Денна форма:

- **6 балів** заслуговує студент, який всебічно, безпомилково, в логічній послідовності і вільно розкрив теоретичне питання; продемонстрував знання методики аналізу даних та інформаційно-довідкових матеріалів; наявні повні, обґрунтовані висновки та пропозиції; робота оформлена відповідно до встановлених вимог, має всі необхідні структурні елементи (вступ, основну частину, висновки); студент повно, всебічно, безпомилково відповідає на питання, встановлені викладачем з теми роботи.
- **4-5 балів** отримує студент, який дав правильну, але неповну відповідь на теоретичне питання; розкрив всі аспекти поставленого питання, але припустився несуттєвих помилок; наведені матеріали правильні, але неповні; наявні висновки та пропозиції в цілому вірні, але недостатньо обґрунтовані; робота в цілому оформлена відповідно до встановлених вимог, але є незначні зауваження до оформлення; робота має всі необхідні структурні елементи (вступ, основну частину, висновки); студент в основному відповідає на питання, встановлені викладачем з теми роботи, але відповідь неповна та/або студент допускає незначні помилки.
- **2-3 бали** отримує студент, який дав правильну, але суттєво неповну відповідь на теоретичне питання; недостатньо використані матеріали; висновки та пропозиції неповні; робота в цілому оформлена з суттєвими зауваженнями до встановлених вимог; робота має всі необхідні структурні елементи (вступ, основну частину, висновки); студент неповно та з помилками відповідає на питання, встановлені викладачем з теми роботи.
- **0-1 бали** виставляється в тому випадку, якщо в роботі не розкрито вузлових елементів теоретичного питання; є суттєві помилки та викривлення; наведені дані неактуальні; відсутні або застарілі матеріали, літературні джерела; відсутні обґрунтовані висновки та пропозиції, які впливають з теми роботи; робота оформлена з суттєвими порушеннями встановлених вимог; робота не має всіх необхідних структурних елементів (вступ, основну частину, висновки); студент не відповідає на питання, встановлені викладачем з теми роботи.

Заочна форма:

- **9-10 балів** заслуговує студент, який всебічно, безпомилково, в логічній послідовності і вільно розкрив теоретичне питання; продемонстрував знання методики аналізу даних та інформаційно-довідкових матеріалів; наявні повні, обґрунтовані висновки та пропозиції; робота оформлена відповідно до встановлених вимог, має всі необхідні структурні елементи (вступ, основну частину, висновки); студент повно, всебічно, безпомилково відповідає на питання, встановлені викладачем з теми роботи.
- **7-8 балів** отримує студент, який дав правильну, але неповну відповідь на теоретичне питання; розкрив всі аспекти поставленого питання, але припустився несуттєвих помилок; наведені матеріали правильні, але неповні; наявні висновки та пропозиції в цілому вірні, але недостатньо обґрунтовані; робота в цілому оформлена відповідно до встановлених вимог, але є незначні зауваження до оформлення; робота має всі необхідні структурні елементи (вступ, основну частину, висновки); студент в

основному відповідає на питання, встановлені викладачем з теми роботи, але відповідь неповна та/або студент допускає незначні помилки.

- **5-6 балів** отримує студент, який дав правильну, але суттєво неповну відповідь на теоретичне питання; недостатньо використані матеріали; висновки та пропозиції неповні; робота в цілому оформлена з суттєвими зауваженнями до встановлених вимог; робота має всі необхідні структурні елементи (вступ, основну частину, висновки); студент неповно та з помилками відповідає на питання, встановлені викладачем з теми роботи.
- **0-4 бали** виставляється в тому випадку, якщо в роботі не розкрито вузлових елементів теоретичного питання; є суттєві помилки та викривлення; наведені дані неактуальні; відсутні або застарілі матеріали, літературні джерела; відсутні обґрунтовані висновки та пропозиції, які впливають з теми роботи; робота оформлена з суттєвими порушеннями встановлених вимог; робота не має всіх необхідних структурних елементів (вступ, основну частину, висновки); студент не відповідає на питання, встановлені викладачем з теми роботи.

Критерії оцінки студента при написанні та захисті реферату:

- **9-10 балів** виставляється, якщо виконані всі вимоги до написання реферату: позначена проблема і обґрунтована її актуальність, зроблено короткий аналіз різних точок зору на дану проблему і логічно викладена власна позиція, сформульовані висновки, тема розкрита повністю, витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення.
- **7-8 балів** виставляється, якщо основні вимоги до реферату виконані, але при цьому допущені значні недоліки. Зокрема, є неточності у викладі матеріалу; відсутня логічна послідовність в судженнях, не витриманий обсяг реферату; є упущення в оформленні.
- **4-6 балів** виставляється, якщо є істотні відступи від вимог до реферування. Зокрема: тема висвітлена лише частково, відсутній висновок.
- **0-3 бали** виставляється, якщо тема реферату не розкрита, виявляється істотне незрозуміння проблеми.

Критерії оцінювання заліку:

- **30 балів** виставляються студенту при глибоких і всебічних знаннях проблеми, грамотному і злагодженому логічно їх викладі, досконалому володінні понятійним апаратом, умінні підкріплювати теоретичні знання практичними висновками, здатності швидко і правильно робити умовиводи, використовувати при аналізі сучасних явищ теоретичні положення на основі вивчення основної та додаткової літератури; якщо дані правильні, повні і глибокі відповіді на всі теоретичні питання відповідно до навчальної програми дисципліни, немає помилок у виконанні, матеріал викладено грамотною мовою з дотриманням логічної послідовності;
- **25-29 балів** виставляються студенту при глибоких і всебічних знаннях проблеми, грамотному і злагодженому логічно їх викладі, досконалому володінні понятійним апаратом, умінні підкріплювати теоретичні знання практичними висновками, здатності швидко і правильно робити умовиводи, використовувати при аналізі сучасних явищ теоретичні положення на основі вивчення основної та додаткової літератури; якщо студентом дано правильні, повні відповіді на всі теоретичні питання індивідуального завдання відповідно до навчальної програми дисципліни, матеріал викладено грамотною мовою з дотриманням логічної послідовності, однак допущені незначні похибки при відповіді;
- **20-24 бали** виставляються студенту при твердому і досить повному знанні проблеми, відсутності характерних неточностей при відповідях на питання залікового білета та на поставлені додаткові питання, умінні в основному пов'язувати теоретичний матеріал з практичними завданнями, що стоять в сучасних умовах, володінні понятійним апаратом, знанні основної літератури; якщо на запропоновані теоретичні

- питання дані правильні, але неповні відповіді; матеріал викладено грамотною мовою з дотриманням логічної послідовності, однак допущені несуттєві похибки або неточності у відповідях, допущена незначна помилка;
- **15-19 балів** виставляються студенту при достатньому знанні навчального матеріалу, відсутності грубих помилок при відповідях на питання залікового білета, умінні підкріплювати теоретичні знання практичними висновками, знанні основних понять і категорій; якщо відповіді на теоретичні питання в цілому правильні, але неповні, допущені неточності у формулюваннях і логічні похибки, допущені одна-дві несуттєві помилки;
  - **10-14 балів** виставляються студенту, якщо відповіді на теоретичні питання неповні, допущені неточності у формулюваннях і логічні похибки;
  - **5-9 балів** виставляються студенту при наявності грубих помилок у відповідях на теоретичні питання залікового білета, які свідчать про неправильне розуміння суті проблеми, невмінні підкріплювати теоретичні знання практичними висновками, незнанні основного категоріального апарату, якщо відповіді на теоретичні питання містять грубі помилки, свідчать про незнання і нерозуміння відповідних розділів програмного матеріалу;
  - **0-4 бали** виставляються студенту, якщо відповіді на теоретичні питання містять грубі помилки, які свідчать про незнання і нерозуміння відповідних розділів програмного матеріалу.

Критерії оцінювання іспиту:

- **37-40 балів** виставляються студенту при глибоких і всебічних знаннях проблеми, грамотному і злагодженому логічно їх викладі, досконалому володінні понятійним апаратом, умінні підкріплювати теоретичні знання практичними висновками, здатності швидко і правильно робити умовиводи, використовувати при аналізі сучасних явищ теоретичні положення на основі вивчення основної та додаткової літератури; якщо дані правильні, повні і глибокі відповіді на всі теоретичні питання відповідно до навчальної програми дисципліни, немає помилок у виконанні, матеріал викладено грамотною мовою з дотриманням логічної послідовності;
- **31-36 балів** виставляються студенту при глибоких і всебічних знаннях проблеми, грамотному і злагодженому логічно їх викладі, досконалому володінні понятійним апаратом, умінні підкріплювати теоретичні знання практичними висновками, здатності швидко і правильно робити умовиводи, використовувати при аналізі сучасних явищ теоретичні положення на основі вивчення основної та додаткової літератури; якщо студентом дано правильні, повні відповіді на всі теоретичні питання індивідуального завдання відповідно до навчальної програми дисципліни, матеріал викладено грамотною мовою з дотриманням логічної послідовності, однак допущені незначні похибки при відповіді;
- **25-30 балів** виставляються студенту при твердому і досить повному знанні проблеми, відсутності характерних неточностей при відповідях на питання залікового білета та на поставлені додаткові питання, умінні в основному пов'язувати теоретичний матеріал з практичними завданнями, що стоять в сучасних умовах, володінні понятійним апаратом, знанні основної літератури; якщо на запропоновані теоретичні питання дані правильні, але неповні відповіді; матеріал викладено грамотною мовою з дотриманням логічної послідовності, однак допущені несуттєві похибки або неточності у відповідях, допущена незначна помилка;
- **19-24 балів** виставляються студенту при достатньому знанні навчального матеріалу, відсутності грубих помилок при відповідях на питання залікового білета, умінні підкріплювати теоретичні знання практичними висновками, знанні основних понять і категорій; якщо відповіді на теоретичні питання в цілому правильні, але неповні,

допущені неточності у формулюваннях і логічні похибки, допущені одна-дві несуттєві помилки;

- **13-18 балів** виставляються студенту, якщо відповіді на теоретичні питання неповні, допущені неточності у формулюваннях і логічні похибки;
- **7-12 балів** виставляються студенту при наявності грубих помилок у відповідях на теоретичні питання залікового білета, які свідчать про неправильне розуміння суті проблеми, невмінні підкріплювати теоретичні знання практичними висновками, незнанні основного категоріального апарату, якщо відповіді на теоретичні питання містять грубі помилки, свідчать про незнання і нерозуміння відповідних розділів програмного матеріалу;
- **0-6 балів** виставляються студенту, якщо відповіді на теоретичні питання містять грубі помилки, які свідчать про незнання і нерозуміння відповідних розділів програмного матеріалу.

10. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82-89	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
75-81		C	Добре (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
67-74	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60-66		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35-59	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

11. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Баран В.Д. Давні слов'яни. Серія «Україна крізь віки». Т.3. К., 1998. 335 с.
2. Бойко О.Д. Історія України: Навч. посіб. К.: Академвидав, 2005. 688 с.
3. Борисенко В.Й. Курс української історії: З найдавніших часів до ХХ століття: Навч. посібник для студ. вузів. К.: Либідь, 1998. 615 с.
4. Винокур І.С., Трубчанінов С.В. Давня і середньовічна історія України: Навч. посібник. К.: Глобус, 1996. 224 с.
5. Гайдуков Л.Ф., Крушинський В.Ю. Історія України. К.: Либідь, 1999. 272 с.
6. Гончарук П.С. Історія України: з давніх часів до початку ХХ століття: курс лекцій: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: Видавництво КСУ, 2004. 524 с.
7. Грицак Я. Й. Нарис історії України: Формування модерної української нації ХІХ–ХХ століття: Навч. посібник. К.: Генеза, 1996. 360 с.
8. Грушевський М. Історія України-Руси: В 2-х т. К., 1991. Т.1. 648 с.; Т.2. 633 с.
9. Грушевський М. Історія української літератури. В 6-ти т. 9 кн. Т. 2, 3. К.: Либідь, 1993.
10. Дорошенко Д.І. Нарис історії України. Львів, 1991. 576 с.
11. Крип'якевич І.П. Історія України. Львів, 1990. 519 с.
12. Історія України: Курс лекцій: У 2 кн. Кн. 1. / Мельник Л.Г., Гуржій О.І., Демченко М.В. та ін. К.: Либідь, 1991. 327 с.; Кн. 2. / Мельник Л.Г., Верстюк В.Ф., Демченко М.В. та ін. К.: Либідь, 1992. 385 с.
13. Історія української культури: навч. посібник / О.Ю. Павлова та ін. К.: Центр учбової літератури, 2017. 343 с.
14. Історія української культури: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / І.Я. Хома та ін. Вид-во Львівської політехніки, 2016. 351 с.
15. Історія української культури: У п'яти томах. Т. 2: Українська культура ХІІІ – першої половини ХVІІ століття / за ред. В.М. Даниленко. К.: Наук. думка, 2001. 848 с.
16. Історія світової та української культури: підручник для вищ. навч. закл. / Греченко В.А. та ін. Літера ЛТД, 2017. 480 с.
17. Історія української культури: У п'яти томах. Т. 2: Українська культура ХІІІ – першої половини ХVІІ століття / В.М. Даниленко (гол. ред.). К.: Наук. думка, 2001. 848 с.
18. Історія української культури / За ред. І. Крип'якевича. К.: Либідь, 2002. 656 с.
19. Історія української та зарубіжної культури: Навчальний посібник / За ред. С.М. Клапчука. К.: Знання-Прес, 2018. 351 с.
20. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура / М.В. Кордон. К.: Центр учбової літератури, 2015. 576 с.
21. Кормич Л. Історія України: Підручник. К.: Алерта, 2006. 412 с.
22. Король В.Ю. Історія України: Навч. посіб. К.: ВЦ «Академія», 2005. 496 с.
23. Лекції з історії світової та вітчизняної культури / за ред. А. Яртися, В. Мельника. Львів: Світ, 2017. 568 с.
24. Полонська-Василенко Н.Д. Історія України. К.: Либідь, 1995. Т.1: До середини ХVІІ століття. К.: Либідь, 1995. 588 с.; Т.2: Від середини ХVІІ століття до 1923 року. К.: Либідь, 1995. 606 с.
25. Попович М.В. Нарис історії культури України. К.: АртЕК, 2016. 728 с.
26. Скрипник М.О., Домбровська Л.Ф., Красовський В.М., Домбровський О.І., Жечев С.С. Історія України: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: Центр навчальної літератури, 2003. 367 с.
27. Субтельний О. Україна: історія. К.: Либідь, 1992. 512 с.
28. Терещенко Ю.І. Україна і європейський світ: Нарис історії від утворення Старокиївської держави до кінця ХVІ ст.: Навч. посібник. К.: Перун, 1996. 496 с.

29. Уривалкін О.М. Історія України (середина XIII – середина XVII ст.): Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: Кондор, 2005. 283 с.
30. Шевнюк О.Л. Українська та зарубіжна культура: навч. посібник. К.: Знання-Прес, 2017. 277 с.
31. Шейко В.М., Білоцерківський В.Я. Історія української культури: навч. посібник. К.: Знання, 2016. 413 с.
32. Шейко В.М., Тишевська Л.Г. Історія української культури: навч. посібник. К.: Кондор, 2018. 264 с.
33. Юрій М.Ф. Історія України : навч. посібник. К.: Кондор, 2008. 250 с.
34. Яворницький Д. Історія запорозьких козаків. В 3-х тт. К.: Наукова думка, 1990–1993.
35. Яковенко Н.М. Нарис історії України з найдавніших часів до кінця XVIII століття: Навч. посібник. К.: Генеза, 1997. 312 с.

Додаткові:

1. Абрамович С.Д. Церковне мистецтво. К.: Кондор, 2005. 208 с.
2. Богуцький Ю.П. Стан та перспективи розвитку культури в Україні. К.: ДАКККіМ, 2004. 51 с.
3. Величко С.В. Літопис. К., 1991. 369 с.
4. Вечерський В.В. Українські дерев'яні храми. К.: Наш час, 2007. 269 с.
5. Галицько-Волинський літопис. Львів: Червона калина, 1994. 253 с.
6. Геродот. Історія в дев'яти книгах. К., 1993. 574 с.
7. Городиський З. Українська національна Рада: Історичний нарис. К., 1993. 44 с.
8. Горський В.С. Історія української філософії: курс лекцій. К.: Наукова думка, 1997. 286 с.
9. Горський В.С. Філософія в українській культурі: методологія та історія. Філософські нариси. К.: Центр практичної філософії, 2001. 236 с.
10. Доба гетьмана І. Мазепи в документах. К.: Вид. дім К.-М. академії, 2008. 1142 с.
11. Жишкович В.І. Пластика Русі-України: X – перша половина XIV століть. Львів: Інститут народознавства НАН України, 1999. 240 с.
12. Історія декоративного мистецтва України: У 5 т. Т. 1. Від найдавніших часів до пізнього середньовіччя / гол. ред. Г. Скрипник НАН України, ІМФЕ ім. М. Рильського. К., 2010. 480 с.
13. Історія Січових Стрільців. Воєнно-історичний нарис. К., 1992.
14. Історія українського війська. 1917–1995 / В.Гриневич, Л.Гриневич, М.Малецький. Львів, 1996.
15. Історія українського війська. Т.1, 2. К., 1994–1995.
16. Історія українського мистецтва: у п'яти томах. Т. 2: Мистецтво середніх віків / гол. ред. Г. Скрипник НАН України, ІМФЕ ім. М. Рильського. К., 2010. 1296 с.
17. Історія українського мистецтва: У п'яти томах. Т. 3: Мистецтво другої половини XVI – XVIII століття / гол. ред. Г. Скрипник НАН України, ІМФЕ ім. М. Рильського. К., 2011. 1088 с.
18. Конотопенко Я.І. Нариси з історії розвитку Збройних сил України. Миколаїв, 1996.
19. Корній Л.П. Історія української музики. Частина 1: Від найдавніших часів до середини XVIII століття. Київ-Харків-Нью-Йорк: Вид-во М.П. Коць, 1996. 314 с.
20. Котляр Ю.В. Повстанство. Селянський рух на Півдні України (1917–1925). Миколаїв–Одеса: ТОВ Від, 2003. 196 с.
21. Кривич Д.П. Українське мистецтво: Навч. посібн.: У 3 ч. Ч. 2. Львів: Світ, 2004. 268 с.
22. Левченко М. Українська художня культура: навч. посібник. Херсон, 2009.
23. Літопис Гадяцького полковника Григорія Грабянки. К.: Т-во “Знання” України, 1992. 192 с.
24. Лозко Г. Етнологія України: Філософсько-теоретичний та етнорелігієзнавчий аспект. К.: АртЕК, 2001. 304 с.

25. Макаров А. Світло українського бароко. К.: Мистецтво, 1994. 288 с.
26. Макарчук С. Писемні джерела з історії України. Львів: Вид-во "Світ", 1999. 351 с.
27. Макарчук С.А. Етнічна історія України: навч. посіб. К.: Знання, 2008. 472 с.
28. Михайлова Р.Д. Художня культура Галицько-Волинської Русі. К.: Слово, 2007. 490 с.
29. Овсійчук В. Українське малярство Х–XVIII ст. Проблеми кольору. Львів: Інститут народознавства НАН України, 2006. 344 с.
30. Перкун В. Володимир Івасюк. К., 2013. 62 с.
31. Пиріг О.А. НЕП: більшовицька політика імпровізації. К.: КНТЕУ, 2001. 273 с.
32. Попович М. Григорій Сковорода: філософія свободи. К.: Майстерня Білецьких, 2007. 256 с.
33. Русин М.Ю. Історія української філософії: навч. посібник. К.: ВПЦ «Київський університет», 2008. 591 с.
34. Савчук Б.П. Збройні сили України: етапи вічного походу. Рівне, 1992.
35. Семчишин М. Тисяча років української культури. Короткий огляд історико-культурного процесу. КиївТоронто-Сідней, 1990.
36. Січинський В. Чужинці про Україну. К.: Довіра, 1992. 254 с.
37. Степовик Д. Історія української ікони Х–XX століть. К.: Либідь, 2004. 442 с.
38. Українська культура в європейському контексті / за ред. Ю.П. Богуцького. К.: Знання, 2007. 679 с.
39. Український іконопис XII – XIX ст. К.: Галерея, 2005. 256 с.
40. Уманцев С.Ф. Мистецтво давньої України. Історичний нарис. К.: Либідь, 2002. 328 с.
41. Феномен Петра Могили: Біографія. Діяльність. Позиція / Климів В. та ін. К.: Дніпро, 1996. 270 с.
42. Хижняк З.І. Історія Києво-Могилянської академії. К.: Вид дім «КМ Академія», 2003. 184 с.
43. Художня культура України: навч. посібник / за заг. ред. Л.М. Масол. Х.: Ранок, 2010. 240 с.
44. Чижевський Д.І. Історія української літератури. К.: Академія, 2008. 568 с.
45. Янів В. Нариси до історії української етнопсихології. К.: Знання, 2006. 341 с.

Електронні ресурси:

1. <http://litopys.org.ua/>
2. <http://pidruchniki.ws/kulturologiya/>
3. <http://www.info-library.com.ua/books.html>